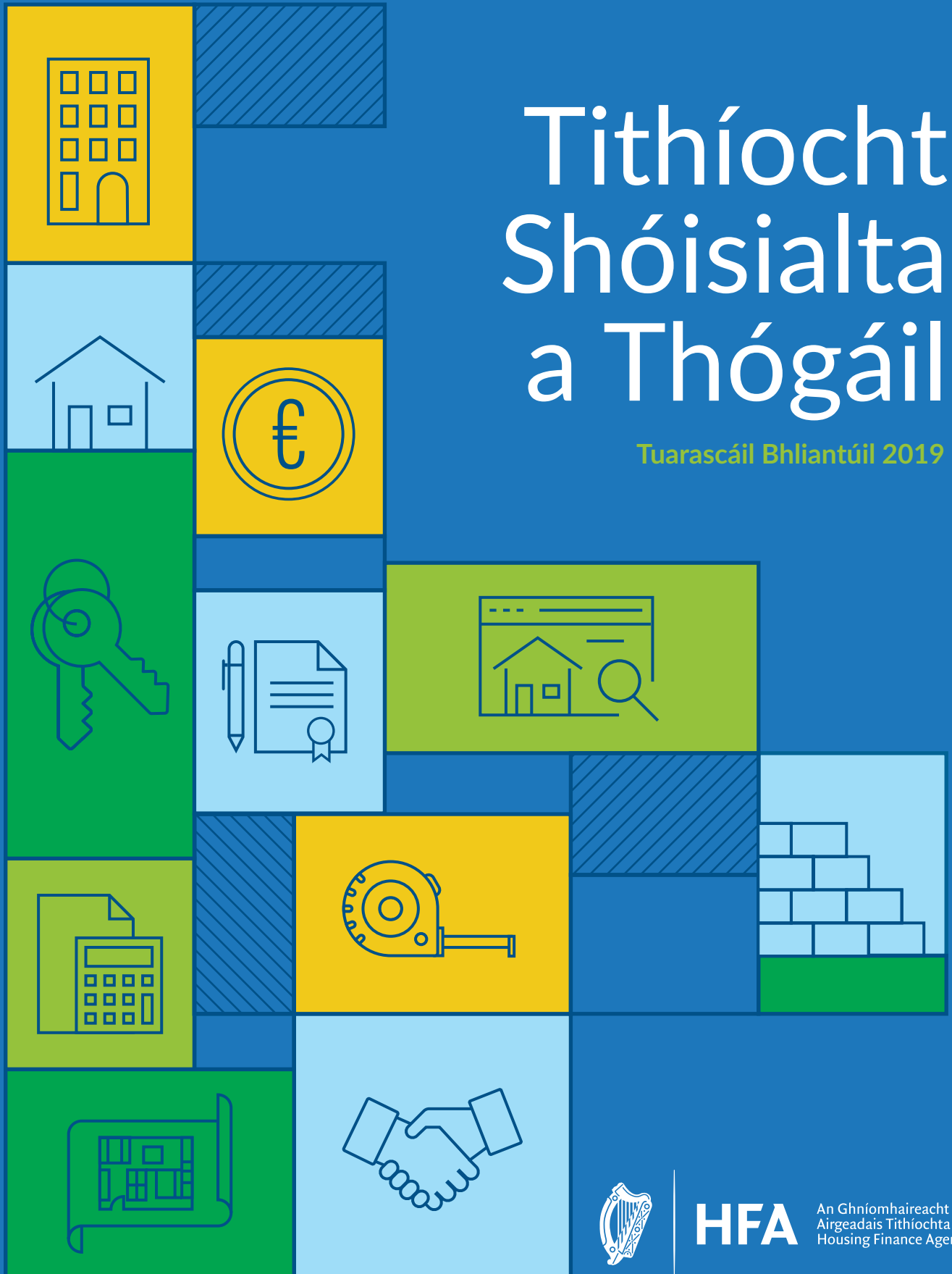

Tithíocht Shóisialta a Thógáil

Tuarascáil Bhliantúil 2019

HFA

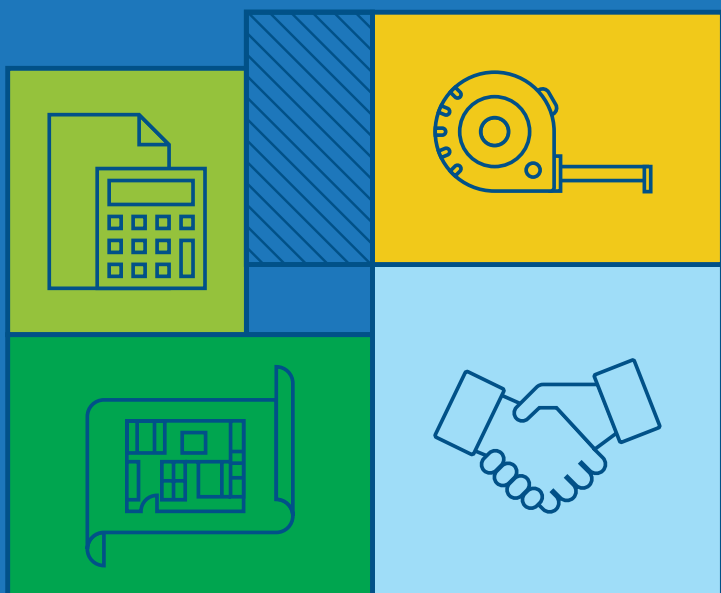
An Gníomhaireacht
Airgeadais Tithíochta
Housing Finance Agency

Maidir leis an GAT

Is cuideachta faoi theorainn scaireanna í an GAT agus corpraíodh í faoi Achtanna na gCuideachtaí an 8 Feabhra 1982.

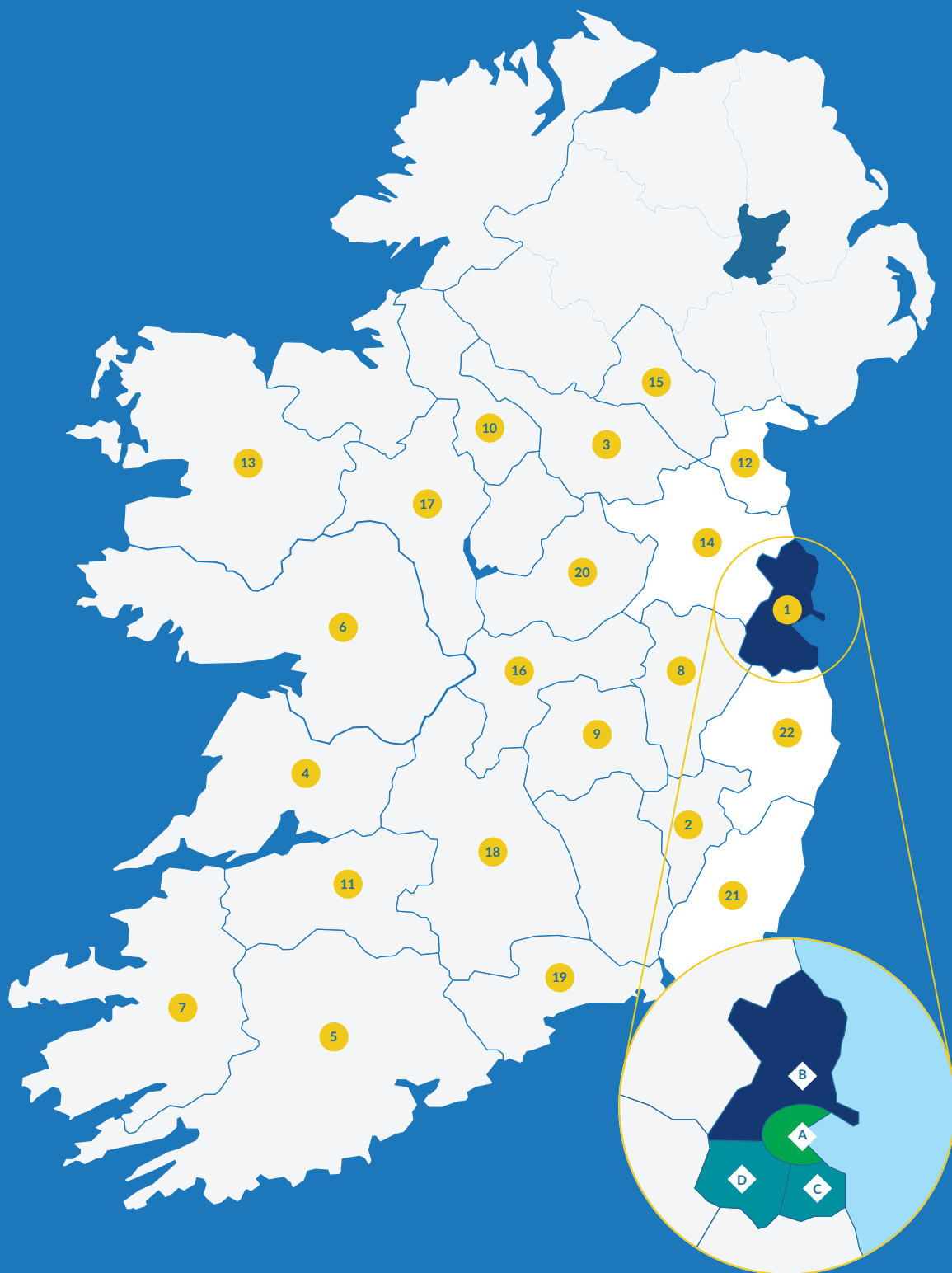
Is é príomhchuspóir an GAT ná cistí a chruinniú agus a thabhairt ar íasacht d'údaráis áitiúla na hÉireann, do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta, d'Institiúidí Ardoideachais, agus do chomhlachtaí rialtais eile chun críocha tithíochta.

Is leis an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe gach scairchaipiteal eisithe de chuid an GAT ar bhonn tairbhiúil agus tá an chumhacht ag an Aire Airgeadais an fiach a eisíonn an GAT a ráthú.

2019 Faomhadh Iasachta CCT de réir Contae

1	Baile Átha Cliath €308m 1,217 Teach	10	Liatroim €1m 10 Teach
A	Cathair Bhaile Átha Cliath €91m 359 Teach	11	Luimneach €8m 45 Teach
B	Baile Átha Cliath Fine Gall €88m 348 Teach	12	An Lú €29m 163 Teach
C	Dún Laoghaire/Ráth an Dúin €72m 290 Teach	13	Maigh Eo €0.3m 2 Teach
D	Baile Átha Cliath Theas €57m 220 Teach	14	An Mhí €47m 210 Teach
2	Ceatharlach €13m 83 Teach	15	Muineachán €2m 24 Teach
3	An Cabhán €7m 44 Teach	16	Uíbh Fhailí €5m 34 Teach
4	An Clár €7m 44 Teach	17	Ros Comáin €2m 23 Teach
5	Corcaigh €81m 352 Teach	18	Tiobraid Árann €11m 82 Teach
6	Gaillimh €13m 65 Teach	19	Port Láirge €6m 40 Teach
7	Ciarraí €7m 43 Teach	20	An Iarmhí €9m 50 Teach
8	Cill Dara €55m 247 Teach	21	Loch Garman €35m 216 Teach
9	Laois €42m 255 Teach	22	Cill Mhantáin €7m 31 Teach

Ár n-acmhainní a úsáid d'fhonn dul chun tairbhe dóibh siúd is mó atá i ngátar

Clár Ábhair

Athbhreithniú Gnó

2	Litir an Chathaoirligh
4	Athbhreithniú an Phríomhfheidhmeannaigh
7	Bord na Stiúrthóirí
11	Foireann Bhainistíochta
12	Clár straitéiseach
15	Freagracht Sóisialta Corparáideach
16	Forbairtí tithíochta a mhaoiniú
21	Inbhuanaitheacht agus seirbhís do chustaiméirí

Rialachas

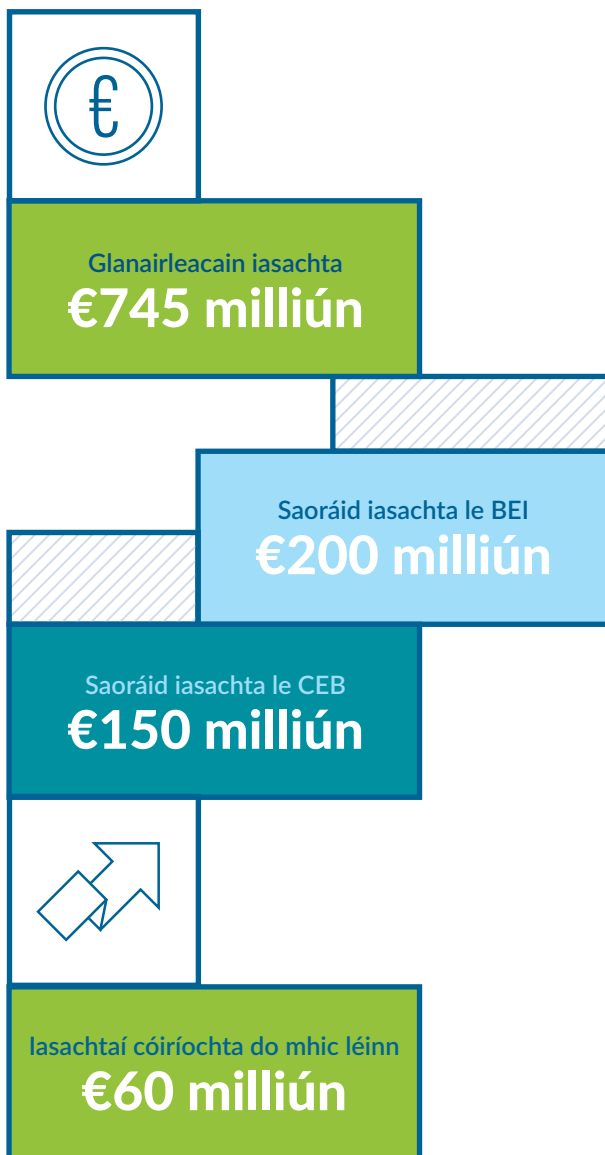
23	Tuarascáil na Stiúrthóirí
28	Ráiteas maidir le Freagrachtaí na Stiúrthóirí
29	Ráiteas um Nochtadh don Iniúchóir
30	Rialachas Corparáideach
36	Tuarascáil an Choiste Iniúchta & Riosca

Ráitis Airgeadais

43	Tuarascáil an Iniúcháir Neamhspleách chuig Comhaltaí na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta Plc
46	Ráiteas Ioncaim
47	Ráiteas maidir le hIoncam Cuimsitheach
48	Ráiteas maidir le Staid Airgeadais
49	Ráiteas maidir le hAthruithe ar Chothromas
50	Ráiteas maidir le Sreafaí Airgid
51	Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

Bliain thar a bheith gnóthach

Is cúis mhór áthais é Tuarascáil Bhliantúil 2019 na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta a chur i láthair, agus muid ag glacadh le haitheantas aontaithe aonair Rialtas na hÉireann. Is í seo m'ochtú litir bhliantúil mar Chathaoirleach, i mbliain a bhí thar a bheith gnóthach don GAT.

Ba iad seo a leanas buaicphointí na bliana seo caite:

- An méid is mó a thaifeadadh riamh de ghlan-airleacain iasachta dar luach €745 milliún - méadú faoi thrí ar 2018 - agus iasachtaí gan íoc anois ag €4.64 billiún.
- Socrú saoráidí iasachta breise leis an mBanc Infheistíochta Eorpach (BEI) agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa (CEB) de €200 milliún agus €150 milliún, faoi seach, lenar tairgeadh maoiniú fadtéarmach ar ráta iomaíoch.
- Tarraingt anuas de €60 milliún tosaigh do chóiríocht nua do mhic léinn.

Feidhmíonn an GAT i dtimpeallacht a bhíonn ag gluaiseacht go tapa. Tá an iasachtú dár gcustaiméirí ag an leibhéal is airde riamh agus tá méadú leanúnach ag teacht ar mhaoiniú do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus údarais áitiúla chun tithíocht shóisialta a fhorbairt, chomh maith le hiasachtaí a thabhairt isteach d'ollscoileanna le haghaidh cóiríochta nua do mhic léinn - réimse, ar dóigh, go dtiocfaidh feabhas air thairis na blianta beaga amach romhainn. Cumasaítear é seo trí airgeadas ráta seasta fadtéarmach ar chostas íseal a chuireann an Gníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Chisteáin (GNBC) agus bainc fhornáisiúnta ar nós BEI agus CEB ar fáil.

Leanann ár gcustaiméirí orthu ag baint leasa as ár maoiniú ráta seasta den scoth de 25 agus 30 bliain

Leanann ár gcustaiméirí orthu ag baint leasa as ár maoiniú den scoth ar ráta seasta de 25 agus 30 bliain lena dtairgtear muirir úis íseal agus cinnteacht in aisíocaíochtaí. Baineann iasachtaíthe aonair leas as na táirgí fadtéarmacha seo freisin i bhfoirm na *hlasachta Tithíochta Atógáil Éireann* an-rathúil a thairgeann údarais áitiúla agus arna maoiniú ag an GAT, agus ar socraíodh maoiniú breise dó in 2019.

Maidir le hiomaíocht, cuirimid fáilte roimh an socrú de roinnt saoráidí iasachta fadtéarmacha, arna gcur ar fáil ag CCTanna, ag bainc na hÉireann a chabhróidh le punanna fiachais CCT a éagsúlú agus a spreagfaidh fás agus leathnú leanúnach san earnáil. Is cúis sásaimh dúinn é institiúidí airgeadais eile a fheiceáil ag leanúint treoir an GAT maidir leis an earnáil CCT chun maoiniú fadtéarmach ar ráta seasta a sholáthar. Tar éis an Olltoghcháin a reáchtáladh le déanaí, beimid sásta oibriú le cibé rialtas a fhoirmítear i bhforbairt agus i seachadadh leanúnach de thithíocht nua sóisialta agus inacmhainne.

I rith na bliana, bhí díospóireachtaí an Bhoird dírithe ar phleanáil straitéiseach níos fadtéarmaí. Tá ár gceathrú bliain den chlár straitéiseach cúig bliana curtha i gcrích againn anois inar aithníodh ceithre thiománaí straitéiseacha atá lárnach dá sheachadadh rathúil - ag díriú ar ár gcustaiméirí, ag obair lenár ngeallsealbhóirí, ag comhoibriú leis an 'ngrúpa tithíochta' níos leithne agus ag cinntiú seirbhíse den scoth trínár n-oibríochtaí inmheánacha a fheabhsú. Bhí sé i gceist ag an gclár nuálaíocht, comhoibriú agus tacaíocht a thabhairt do sheachadadh tithe agus i rith 2019 rinneamar dul chun cinn suntasach i ngach ceann de na réimsí seo. Tá níos mó sonraí faoinár gcreat straitéiseach le fáil ar leathanaigh 12 go 14 agus táthar ag súil go ndéanfar athbhreithniú iomlán ar an straitéis nuair a chinneadh an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil an comharba d'Atógáil

Éireann. Chuir an GAT tús le foirmiú a chéad phlean straitéisigh eile agus tá comhairliúchán le páirtithe leasmhara ar siúl faoi láthair.

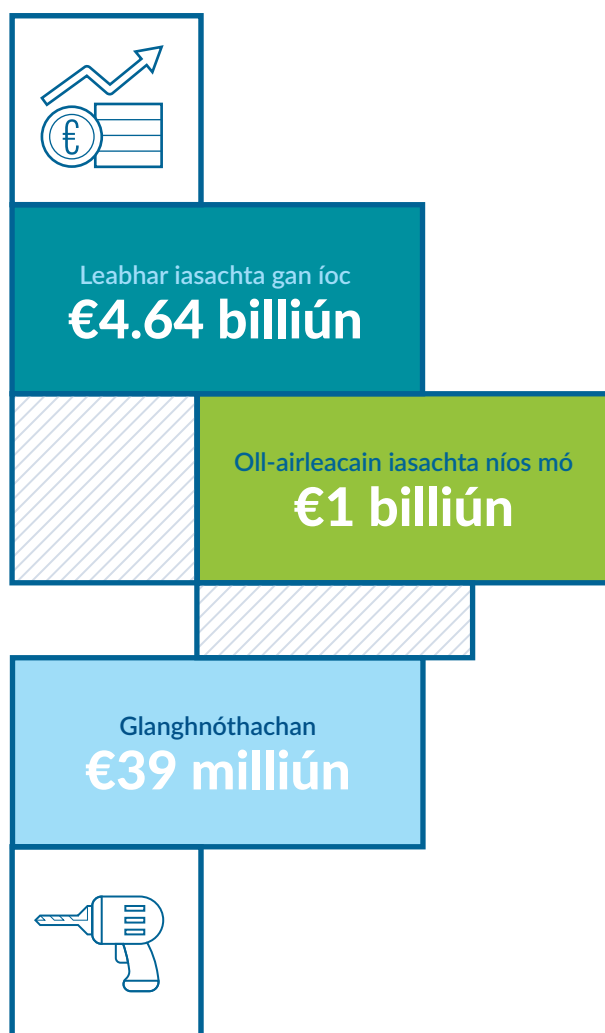
Ní fhéadfadh an GAT, lena chroífhóireann bheag, oibriú go héifeachtach gan an cúnamh agus an comhoibriú a thugann ár ngeallsealbhóirí uile. Gabhaimid ár mbuíochas as a dtacaíocht go háirithe leis na hAirí Tithíochta, Pleanála & Rialtais Áitiúil, Caiteachais Phoiblí & Athchóirithe, agus Airgeadais, agus a gcuid ball foirne. Cuirimid ár mbuíochas in iúl don NTMA, dár n-iniúcháirí, dlíodóirí, conraitheoirí TF agus baincéirí agus dóibh siúd go léir a sholáthraíonn seirbhísí riachtanacha don GAT. Ba mhaith liom buíochas a ghabháil go háirithe le mo chomhbhaill ar an mBord, lenár bPríomhfheidhmeannach Barry O'Leary agus a fhoireann as a gcuid oibre déine agus a dtiomantas i rith na bliana. Táimid dírithe ar na riachtanais atá ag ár gcustaiméirí, agus táimid buíochas as tacaíocht ár ngeallsealbhóirí uile.

Faoi dheireadh, d'éirigh Michael Murray as an mBord go déanach in 2019 tar éis dhá théarma i ndiaidh a chéile mar Stiúrthóir agus cronófar go mór a chuid ranníocaíochtaí, eolas agus dea-chaint a bhí aige ag cruinnithe an Bhoird. Thar ceann an Bhoird ba mhaith liom buíochas a ghabháil le Michael as an obair go léir a rinne sé don GAT le 8 mbliana anuas agus guím gach rath air sa todhchaí.

An tOllamh Michelle Norris
Cathaoirleach

26 Márta 2020

Ár leabhar iasachtaí a mhéadú

Tá an-áthas orm a thuairisciú go raibh bliain den scoth eile ag an GAT in 2019. Sháraigh réamh-airleacain iasachtaí de €1.0 billiún i mbliana - leibhéal iasachta nach bhfacthas ó 2008 - ag méadú ár leabhar iasachtaí gan íoc go dtí €4.64 billiún, an méid is airde a bhfacthas riamh.

Baineadh ár nglanghnóthachan tuairiscithe de €39 milliún amach agus a bhíomar ag cur ar fáil na rátaí úis is iomaíche sa mhargadh dár gcustaiméirí. Tá staid láidir airgeadais ag an GAT, agus tá cúlchistí coinnithe anois ag €239 milliún agus leis seo cumhdaítear na rioscaí airgeadais sa ghnó.

Iasachtú

Táimid ag déileáil go díreach anois le 25 comhlachtaí ceadaithe tithíochta agus tá fás den scoth fós á thaispeáint maidir lenár n-iasachtú don earnáil. Mhéadaigh faoi dhó na hairleacain iasachtaí do CCT €283m in 2008 go €634m in 2019. Leis na hiasachtaí a tugadh ar aghaidh, tugadh tacaíocht dhíreach chun 2,561 teach nua a sheachadadh. D'ardaigh ceaduithe iasachtaí CCT ó €615m in 2018 go €694m in 2019. Ar leathanaigh 16 go 20 den Tuarascáil Bhliantúil, taispeántar an táirge den chéad scoth atá á sholáthar ag CCTanna ar fud na tíre.

Níl luas na hiasachtaíochta d'údaráis áitiúla ar leibhéal an fháis a fheictear leis na CCTanna, ach is fiú a lua go bhfuil an phunann iasachtaí seo tar éis glan-iasachtú dearfach a fháil ar ais de réir mar a thosaíonn údaráis áitiúla maoiniú suntasach a tharraingt anuas le haghaidh tithíochta le hairleacain chomhlána de €343m in 2019.

Tá fás gan fasach á thaispeáint maidir lenár n-iasachtaí don earnáil

Tá rátaí úis fós ag na leibhéil is ísle a bhfacthas riamh agus tugann siad deis don GAT agus dár gcustaiméirí araon. Bhí áthas orainn maoiniú fadtéarmach ar chostas íseal, ar ráta seasta a chur ar fáil, chun tacú le soláthar tithíochta inacmhainne agus inbhuanaithe ar fud na tíre.

Rud dearfach eile atá le tuairisciú ná an tarraingt anuas in 2019 dár gcéad iasacht ollscoile de €60 milliún chun cóiríocht nua do mhic léinn a fhorbairt. Táthar ag súil le tuilleadh fáis sa phunann seo in 2020 agus thairis sin, de réir mar a shroichfidh tionscadail céim na tógála.

Maoiniú

Leanann an GAT ag baint leasa as maoiniú fadtéarmach iomaíoch, inathraithe ar ráta seasta ón nGníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Chisteáin (GNBC), ón mBanc Eorpach Infheistíochta (BEI), ó Bhanc Forbartha Chomhairle na hEorpa (BFCE), ó údaráis áitiúla agus eile. D'eagraigh an GAT saoráid iasachta nua fhadtéarmach ar ráta seasta leis an BEI de €200 milliún in 2019, a bhfuiltear ag súil go dtosóidh aistarraingtí uaidh in 2020.

Chomh maith leis sin, d'éirigh leis an GAT próifíl aibíochta a punainne maoinithe a fhadú in 2019 ó 3.4 bliana go 4.0 bliana, rud a thugann cobhsaíocht bhreise dúinn.

Bainistiú riosca

Tá bainistiú riosca laistigh den GAT ríthábhachtach dár n-oibríochtaí. Déanann ár gCoiste Bainistíochta Riosca maoirseacht ar mhonatóireacht riosca agus is mír sheasta é ar chlár oibre Bhoird an Choiste Iniúchta & Riosca. Ghlac an GAT Clár Riosca athbhreithnithe in 2019.

Is iad príomhréimsí riosca airgeadais an ghnó ná bainistiú riosca creidmheasa, leachtachta, oibríochta agus margaidh, ina dtugtar cur síos ar na sonraí ar fud na tuarascála seo.

Oibríonn an Bord agus an Bhainistíocht go dlúth chun gach gné den riosca laistigh den ghnó a thuiscint, a thomhas, a mhaoirsiú agus a rialú.

Rialachas

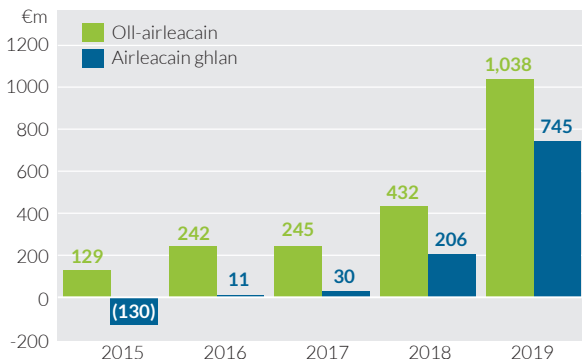
Reáchtálann Bord na Stiúrthóirí athbhreithnithe agus plé bliantúil ar a fheidhmíocht - ag lorg bealaí chun a rannchuidiú le fás inbhuanaithe ár ngnó a fheabhsú. Tá taithí mhór ag an mBord, i dteannta a chéile, i réimsí beartais na tithíochta sóisialta, na hearnála foirgníochta, airgeadais, dlí agus baincéireachta.

Gach bliain tugann an Bord cuairt ar roinnt scéimeanna tithíochta sóisialta, lena bhféadtar bualadh le rogha leathan de dhaoine a bhfuil baint dhíreach acu le soláthar tithíochta sóisialta, agus dá bhrí sin tugtar eolas díreach dóibh ar na deiseanna agus na dúshláin atá rompu. In 2019, thug an Bord cuairt ar scéim tithíochta sóisialta Clós na Manach i gCairlinn, Co. Lú agus ar an scéim Mainéar Chaisleán na gCeard a ndearnadh forbairt thapa air i mBaile Átha Fhirdhia, Co. Lú.

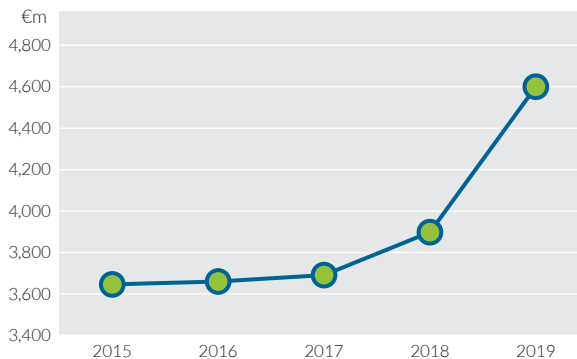
Comhlíonann an GAT an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit mar atá mionsonraithe sa Ráiteas Rialachais Chorporáidigh ar leathanaigh 30 go 35. Tá coincheap 'comhlíonadh nó míniú' sa chód agus chloígh an GAT go hiomlán leis an Cód ach amháin i gcás nithe atá leagtha amach sa Ráiteas um Chomhlíonadh Rialachais Chorporáidigh.

6 Athbhreithniú an Phríomhfheidhmeannaigh (Ar Lean)

Airleacain iasachta 2015 – 2019

Leabhar iasachta 2015 – 2019

Tacaíocht an Chathaoirligh agus an Bhoird

Táim buíoch den tacaíocht agus an chomhairle a fhaighim ó mo Chathaoirleach, an tOllamh Michelle Norris. Ba mhaith liom aitheantas a thabhairt freisin don obair dhian a dhéanann na baill eile den Bhoird, go háirithe iad siúd ar an gCoiste Creidmheasa a bhí an-ghnóthach i mbliana.

Mar fhocal scoir

Ba mhaith liom an deis seo a thapú chun mo bhuíochas ó chroí a ghabháil le foireann uile an GAT, ní bheadh aon chuid den obair seo indéanta murach iad. I rith na bliana, d'imigh Loreto Corish, fostaí a bhí a d'oibrigh linn le blianta fada, ar scor. Cronófar go mór Loreto, agus guímid scor sona sásta uirthi. Ba mhaith liom freisin fáilte a chur roimh chúigear bhall foirne nua a tháinig isteach sa GAT in 2019 - Aidan, Alan, Ella, Kevin agus Mieczyslaw. Léiríonn ceapachán foirne nua an t-ualach oibre suntasach ag an GAT le méid an iasachtaíthe nua nár bhfacthas riamh agus riarachán leabhar iasachtaí atá substaintiúil cheana féin, chomh maith le maoiniú a bhailiú do na hiasachtaí sin.

Cosúil le gach cuideachta, cruthaíonn an phaindéim COVID-19 go leor dúshlán don GAT, agus tá lúcháir orm gur éirigh leis an bhfoireann an tasc a dhéanamh agus a chinntiú go leanann oibríochtaí gnó gan bhriseadh. Tá leas na foirne thar a bheith tábhachtach don GAT agus, dá bharr sin, cuireadh é seo i gcrích agus a lean fostaithe ar aghaidh le hoibríochtaí ó shábháilteacht a dtithe.

Táimid muiníneach, leis an maoiniú atá ar fáil ag na rátaí úis is ísle riamh, go leanfar den ghníomhaíocht iasachta sa bhliain amach romhainn in 2019, ag tacú le tithe nua a sheachadadh.

Barry O'Leary

Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

26 Márta 2020

**An tOllamh
Michelle Norris**
Cathaoirleach

Padraic Cafferty
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Emma Cunningham
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán leis an mBord

Ceapadh í i dtosach i bhFeabhra 2012 agus rinneadh í a athcheapadh in Eanáir 2017 mar Chathaoirleach agus Comhalta Boird neamhfheidhmiúcháin (ex-officio).

Ceapadh é i dtosach i Márta 2012 agus rinneadh é mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ceapadh í in Eanáir 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin (ex officio).

Ballraíocht an choiste

Coistí Creidmheasa, Airgeadais agus Luach Saothair.

An Coiste Creidmheasa.

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Taithí ghairme

Tá Michelle ina Ollamh de Bheartas Sóisialta i Scoil Bheartais Shóisialta, Oibre Sóisialta agus Ceartais Shóisialta COBÁC, agus díríonn a cuid spéiseanna teagaisc agus taighde ar bheartas tithíochta sóisialta agus ar athghiniúint uirbeach. I rith a gairm bheatha, rinne sí stiúradh ar 20 tionscadal taighde nó ghlac sí páirt iontu ar na saincheisteanna seo agus chuir sí breis agus 100 foilseachán ar na torthaí le chéile. D'fhoilsigh Palgrave Macmillan an leabhar is déanaí le Michelle, dar teideal *Property, Family and the Irish Welfare State* in 2016.

Is Bunaitheoir agus Cathaoirleach é ar Datascan, tá sé ina Chathaoirleach Feidhmiúcháin ar Northwood Technology Ltd. agus tá sé ina Dhilseánach ag Ionad Gnó Westpoint agus Ionad Gnó Sigmund, Glas Naíon, Baile Átha Cliath. Tá Pádraic ina bhall den Institiúid Stiúrthóirí agus b'iar-Uachtarán é ar Chumann Thionscal Slándála na hÉireann. Feidhmíonn Pádraic mar stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin ar an Údarás Slándála Priobháidí.

Is í Emma an Rúnaí Cúnta sa Rannán Baincéireachta. Tá sí i gceannas ar fhoireann atá freagrach as beartas agus reachtaíocht a fhorbairt ar leibhéal intíre agus AE ar shaincheisteanna a bhaineann le rialáil baincéireachta, soláthar creidmheasa, agus cosaint tomhaltóirí. Tá an fhoireann freagrach freisin as forbairt beartais i ndáil le cumhachtaí agus feidhmeanna an Bhainc Ceannais agus an NTMA.

Bhí roinnt post ag Emma sa Roinn le linn a gairme go dtí seo, lena n-áirítear obair sa Rannán Idirnáisiúnta agus AE agus sa Rannán Buiséid agus Eacnamaíochta. D'oibrigh sí freisin mar Chomhairleoir Buiséid i mBuanionadaíocht na hÉireann chuig an Aontas Eorpach agus ag an gCiste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta.

Bord na Stiúrthóirí (Ar lean)

Clare Curley
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Brian Fitzpatrick
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Aileen Hayden
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán leis an mBord

Ceapadh í in Eanáir 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin (ex officio).

Ceapadh é i Márta 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ceapadh í i Márta 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an choiste

Coistí Airgeadais agus Luach Saothair.

Cathaoirleach an Choiste Iniúchta & Riosca agus ball den Choiste Creidmheasa.

Coistí Iniúchta & Riosca agus Creidmheasa.

Taithí ghairme

Stiúrthóir Seirbhísí do Sheirbhísí Corparáideacha, Acmhainní Daonna, Comhshaol agus Gníomhaíocht Aeráide le Comhairle Contae Thiobraid Árann. D'oibrigh Clare roimhe seo mar Stiúrthóir Seirbhísí do Thithíocht agus freisin mar Stiúrthóir Seirbhísí Dóiteáin agus Éigeandála agus Sláinte agus Sábháilteachta le Comhairle Contae Thiobraid Árann. D'oibrigh sí in Údaráis Áitiúla eile freisin. Tá céim BA i mBainistíocht Phoiblí ag Clare.

Is cuntasóir é Brian a bhfuil taithí fhairsing aige i dtionscal an airgeadais morgáistí, agus bhí sé ina Cheann Airgeadais roimhe sin le Cumann Foirgníochta First National. D'oibrigh Brian níos déanaí mar Stiúrthóir Airgeadais agus mar Rúnaí Cuideachta le BAM Contractors Ltd, an chuideachta innealtóireachta sibhialta agus tógála is mó in Éirinn, go dtí gur imigh sé ar scor ceithre bhliain ó shin. Lean sé de bheith ina stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin ar BAM Contractors Ltd go dtí mí na Nollag 2019 agus d'éirigh sé as an mBord ag an am sin. Ceapadh Brian ar Bhord CIE in Aibreán 2019 agus tá sé ina bhall freisin de Choiste Iniúchta & Riosca Bhord CIE agus den Choiste Straitéise.

Atur na le céim san Eacnamaíocht, tá PhD i mbeartas tithíochta ó COBÁC ag Aileen. Bhí sí ina ball de Sheanad Éireann ó 2011 go 2016, arna ainmniú ag an Taoiseach, ina raibh sí mar Leas-Chathaoirleach ar an gComhchoiste Oireachtais um Airgeadas, Caiteachas Poiblí agus Athchóiriú. Faoi láthair tá sí ina Cathaoirleach ar an gcarthanais Threshold National Housing. Bhí Aileen ina ball bunaitheach den Bhord Tionóntachtaí Cónaithe.

William Johnston
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Lianne Patterson
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán leis an mBord

Ceapadh é i Márta 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ceapadh í i Márta 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an choiste

Coistí Creidmheasa agus Airgeadais.

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Taithí ghairme

Is aturnae é William a bhfuil MA aige san eacnamaíocht agus sa riarachán ó Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath. Bhí sé ina Chathaoirleach ar rannán dhlí na baincéireachta den Chumann Barra Idirnáisiúnta, agus ba chomhpháirtí de Arthur Cox é ar feadh 30 bliain agus é ina Cheann ar an Rannóg Airgeadais. Tá sé ina bhall de Port of Waterford Company, agus ina Rúnaí Oinigh ar an Ospidéal Náisiúnta Máithreachais agus is scrúdaitheoir seachtrach an Dlí-Chumainn é maidir le dlí baincéireachta.

Chuaigh Lianne isteach i Státseirbhís Thuaisceart Éireann i 2005 agus ceapadh í ina ról reatha mar Leas-Rúnaí Acmhainní, Athchóirithe agus Bonneagair sa Roinn Oideachais i mí an Mhárta 2019. Is cuntasóir cairte í Lianne de réir gairme agus chaith sí cuid mhaith dá gairme i ról bhainistíochta i Deloitte agus PricewaterhouseCoopers i réimsí an athraithe eagraíochta, an iniúchta, na seirbhísí comhairleacha airgeadais agus na comhairleachta bainistíochta. Roimhe sin, bhí ról aici roimhe seo mar Stiúrthóir Seachadta Dlí agus Cirt sa Roinn Dlí agus Cirt, Stiúrthóir Airgeadais Sinsearach sa Roinn Bonneagair agus mar Cheann Airgeadais sa tSeirbhís Ionchúiseamh Poiblí agus in Oifig Thuaisceart Éireann.

Bord na Stiúrthóirí (Ar lean)

Derek Rafferty
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Jennifer Ward
Stiúrthóir
Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán leis an mBord

Ceapadh é in Eanáir 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin (ex officio).

Ceapadh í i Márta 2017 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an choiste

Coistí Iniúchta & Riosca, Airgeadas agus Luach Saothair.

Coistí Iniúchta & Riosca.

Taithí ghairme

Is Príomhoifigeach é Derek sa Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil. Roimhe sin d'oibrigh Derek i Ranna éagsúla Rialtais lena n-áirítear an Roinn Iompair, áit ar oibrigh sé i róil éagsúla lena n-áirítear Ceann an Aonaid um Shlándáil Eitlíochta agus i gCoimisiún an AE (Ard-Stiúrthóireacht na nGnóthaí Eacnamaíocha agus Airgeadais). Tá céimeanna Máistreacht sa Ghnó ag Derek (Coláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath), Cánachas (Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath) agus Eacnamaíocht (Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath).

Comhairleoir neamhspleách ag obair le bonn cliant gníomhach, agus comhlach le PriceWaterhouseCoopers maidir le Comhairliúchán Comhairleach. Bhí Jennifer ina ball Boird neamhfheidhmiúcháin de Thithíocht Clúid ó 2015 go 2017, agus ina ball de Choiste 'Ag Fás Ár nGnó' de chuid Clúid. D'oibrigh sí roimhe seo le Grúpa Réitigh Airgeadais AIB agus, i róil mar, Ceann Pleanála Infheistíochta & Tosaíochta agus Ceann Bainistíochta Athraithe Grúpa don Ghrúpa AIB. Tá MSc i gCleachtas Bainistíochta agus BA (Mod) in Eacnamaíocht & Gnó ag Jennifer, bhain sí an péire amach sa Scoil Ghnó de Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath.

Barry O'Leary | Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

Is cuntasóir de réir gairme é, chuir Barry tús lena shlí bheatha ag déanamh leachtaithe agus glacadóireachta, d'oibrigh sé ar feadh tamaill ghearr in Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, agus d'oibrigh sé don Ghníomhaireacht Airgeadas Tithíochta plc. ó 1988. Roghnaíodh é mar Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin i Meán Fómhair 2012.

Seán Cremen | Ceann an Chisteáin

Tá breis is tríocha bliain de thaithí ag Seán ag oibriú go príomha sa Chisteán agus i Margaí Caipitil le Banc-Aontas Éireann agus Keppel TatLee Bank i Singeapór. Roimhe sin bhí Seán ag oibriú mar Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar Bhord Morgáiste Bhanc-Aontas Éireann agus thosaigh sé ag oibriú leis an GAT mar Cheann an Chisteáin i 2014.

Tom Conroy | Ceann Airgeadais & Rúnaí na Cuideachta

Is cuntasóir é Tom de réir gairme, a d'oibrigh leis an GAT ó 1999 i leith i roinnt príomhróil éagsúla airgeadais, sular ceapadh é lena ról reatha in 2008. Dá réir sin, tá taithí fhairsing aige i ngach gné de ghnó an GAT. Roimhe sin d'oibrigh Tom mar chuntasóir le Jurys Hotel.

Damian Flynn | Cuntasóir Airgeadais

Thosaigh Damian ag oibriú leis an GAT i 2000 agus faoi láthair tá ról an Chuntasóra Airgeadais aige, a dhéanann bainistiú ar fhoireann Seirbhísí Corparáideacha an GAT. Tá MA sa Bhainistíocht Airgeadais agus Ard-Diplóma sa Bhainistíocht Phoiblí bainte amach aige. Roimhe seo d'oibrigh Damian san earnáil phríobháideach le haghaidh Irish Cement Ltd, (cuid de CRH Group), áit ar cháiligh sé mar chuntasóir.

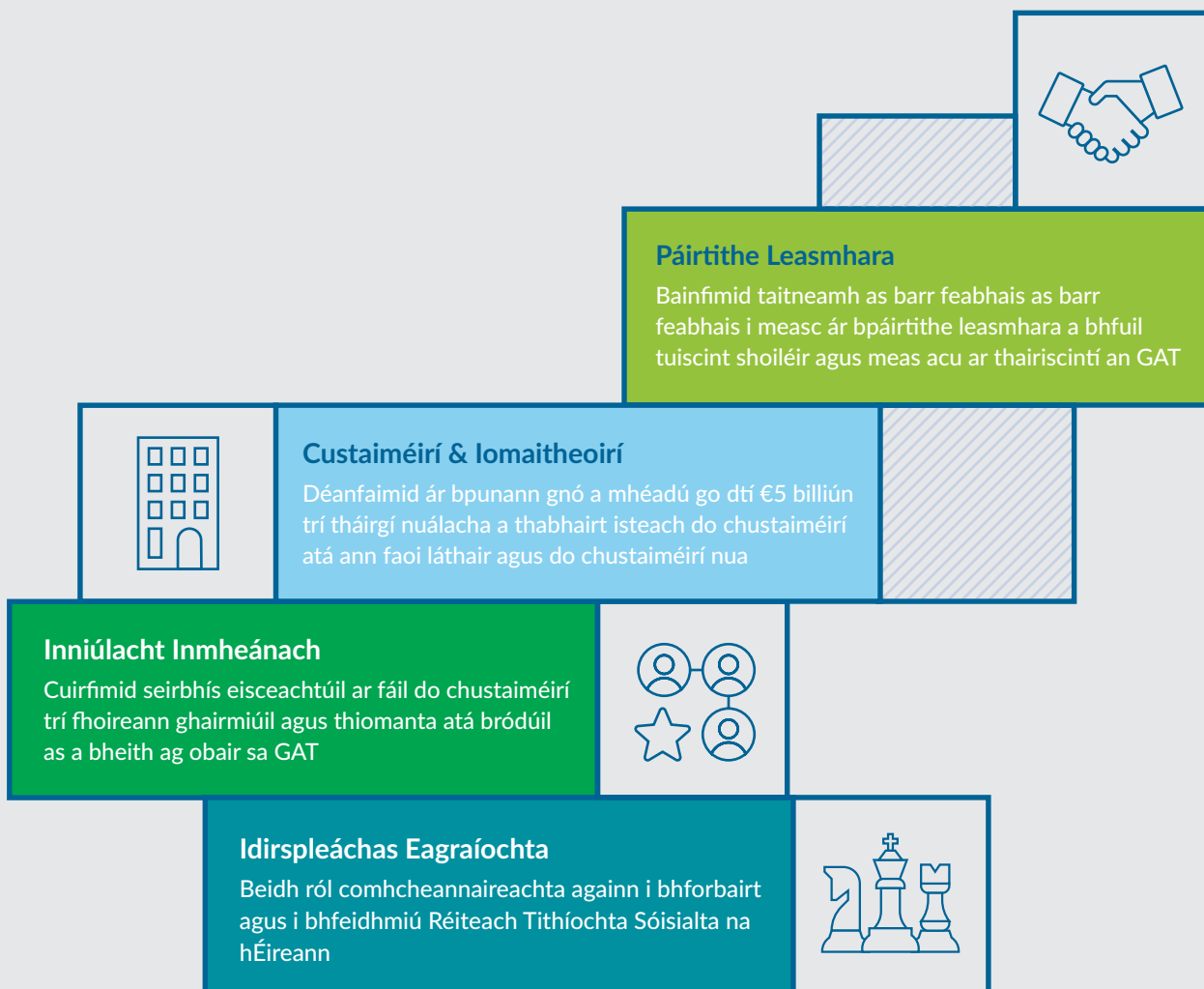

Maria O'Reilly | Oifigeach Iasachta Sinsearach

Faoi láthair déanann Maria bainistiú ar fhoireann Seirbhísí Iasachtaithe an GAT. Bhain sí céim Bhaitisiléara sa Staidéar Gnó (Onóracha) amach ó Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge in 2006. D'oibrigh Maria leis an GAT ó bhain sí a céim amach, agus bhí ról éagsúla aici mar Chúntóir Cuntas, Feidhmeannach Iasachta CCTanna, agus le linn an ama sin, bhain sí taithí amach ar iasachtú san earnáil CTCanna.

D'fhorbair Foireann Cheannaireachta an GAT an GAT 2020 le hionchur ó fhoireann an GAT, agus i gcomhairle le:

- Oifigigh ón Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil, an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, agus an Roinn Airgeadais;
- údaráis áitiúla, comhlachtaí ceadaithe tithíochta agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha; agus,
- baill foirne.

Príomhghníomhartha

Tugann an méid seo a leanas breac-chuntas ar an dul chun cinn a rinneadh le déanaí sa bhliain leathdhéanach den Phlean.

Iasachtú

Sháraigh an GAT a réamhaisnéisí iasachta in 2019 agus fuarthas an méid is mó a a taifeadadh riamh de € billiún in olliasachtaí, agus mar thoradh air sin tháinig méadú glan de €745 milliún ar leabhar iasachtaí sa bhliain tar éis cuntas a thabhairt ar aisíocaíochtaí blianachta agus fuascailtí gnáthchúrsa. Tá sé seo i bhfad os cionn na sprice de €400 milliún a bhí beartaithe do 2019 agus den chuid is mó, tá sé mar thoradh ar mhéadú ollmhór i ngníomhaíocht CCTanna go €616 milliún sa bhliain.

B'ionann leabhar iasachta gan íoc an GAT agus €4.64 billiún ag deireadh na bliana i gcomparáid le sprioc sa Phlean de €4.40 billiún. Sa tábla thíos, taispeántar comparáid idir na meastacháin iasachta bunaidh sa Phlean i gcomparáid le torthaí iarbhair, agus réamh-mheastacháin athbhreithnithe san áireamh freisin do 2020.

Seachas an ghníomhaíocht mhéadaithe ó údarais áitiúla agus comhlachtaí tithíochta ceadaithe, thosaigh na hinstitiúidí ardoideachais ag tarraingt cistí in 2019 chun cóiríocht nua do mhic léinn a fhorbairt, agus tugadh an chéad iasacht sa phunann nua seo do COBÁC de luach €60 milliún. Meastar go bhfaighfear tuilleadh iarratas ar iasachtaí sna míonna amach romhainn, de réir agus a chuirtear na hoibreacha tógála i gcrích.

Rinneadh athbhreithniú ar ghlanmheastacháin iasachta foriomlána do 2020, bliain deiridh an Phlean, ó €605 milliún go €750 milliún chun luach planáilte leabhar iasachta de €5.40 billiún a sholáthar. De réir aon bharaimeadar, is rath iontach é seo a bhain an GAT amach maidir le fás planáilte a chomhlíonadh agus a shárú.

Maoiniú

Chuir an GAT comhaontú saoráide €200 milliún i gcrích leis an mBanc Eorpach Infheistíochta in 2019 - an tríú saoráid iasachta leis an BEI - mar thoradh ar éileamh leanúnach (méadaithe) ónár gcustaiméirí ar an táirge seo. Socraíodh saoráid ráta seasta eile de luach €150 milliún freisin le Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa go luath in 2020 agus shocraigh an GAT breis agus €210 milliún i maoiniú fadtéarmach ráta seasta ón NTMA in 2019.

Trí leas a bhaint as na rátaí seasta atá á dtairiscint sa mhargadh faoi láthair, cuirtear ar chumas an GAT leanúint de mhaoiniú fadtéarmach ráta seasta a thairiscint d'fhonn tithíocht shóisialta agus inacmhainne a sholáthar ag rátaí atá chun tosaigh sa mhargadh, rud atá lárnach dár straitéis.

Réamhaisnéis iasachtaithe bhunaidh Vs. athbhreithnithe

	2016 €m	2017 €m	2018 €m	2019 €m	2020 €m	Iomlán €m
Réamhaisnéis Straitéise ÚÁ	(90)	(40)	55	250	445	620
Réamhaisnéis Straitéise CCT	100	130	140	150	160	680
Réamhaisnéis iomlán	10	90	195	400	605	1,300
ÚÁ iarbhair/athbhreithnithe	(113)	(136)	(68)	69	100*	(167)
CCT iarbhair/athbhreithnithe	124	166	274	616	500†	1,464
IAO iarbhair/réamhaisnéis	-	-	-	60	150†	250
Iomlán iarbhair/athbhreithnithe	11	30	206	745	750	1,547

* Réamhaisnéis nuashonraithe bunaithe ar an dul chun cinn iarbhair in 2019, lena n-áirítear gníomhaíocht iasachta Tithíochta Atógáil Éireann

† Réamhaisnéis nuashonraithe bunaithe ar fhormheasanna agus iarratais atá ann cheana

Clár straitéiseach (Ar lean)

Tionchar na hiomaíochta

Ghlac an GAT cinneadh chun maoiniú fadtéarmach ar ráta seasta ar chostas íseal a ardú agus a thabhairt ar iasacht ar feadh téarmaí suas le 30 bliain in 2018 nuair a sheol údaráis áitiúla an Iasacht Tithíochta Atógáil Éireann agus leathnaíodh air in 2019 trí tháirgí ar rátaí níos ísle úis a chur ar fáil do CCTanna. Ag an am, ní raibh aon tairiscint inchomparáide sa mhargadh, agus is é an éifeacht a bhí leis seo ná imoibriú margaidh de shraith níos mó de tháirgí ráta seasta iomaíocha níos fadtéarmaí ag teacht chun srutha.

Meithleacha na

Bunaíodh roinnt meithleacha straitéiseacha roinne in 2019 a bhfuil an GAT ina bhall gníomhach díobh agus ag cur ar fáil a saineolais ar leith bhfuil aige ó thaobh maoiniú de.

Ina measc seo tá an Mheitheal ar Chostas Cíos, a bhfuil sé de chúram air modheolaíochtaí a bhreithniú agus a mheas le haghaidh réiteach cíos bunaithe ar chostas tithíochta inacmhainne, agus Foghrúpa an Tascfhórsa Iarfheistiú ar Mhaoiniú a bhfuil sé de dhualgas air roghanna maoinithe a mheas maidir le hiarfheistiú tíosach ar fhuinneamh de stoc tithíochta na n-údarás áitiúil.

Cruinnithe le Páirtithe Leasmhara

Bhuail Bainistíocht Shinsearach an GAT le, agus thug siad cur i láthair do Phríomhfheidhmeannaigh na n-údarás áitiúil, agus do Chinn Airgeadais agus Stiúrtóirí Tithíochta ag roinnt seimineár & comhdhálacha ar leithligh le linn na bliana. Chruthaigh sé seo idirghníomhú suntasach le hoifgigh údaráis áitiúil agus chabhraigh sé le próifíl chorpóraideach an GAT a ardú. Leanann an GAT uirthi le cruinnithe déthaobhacha rialta a reáchtáil le húdaráis áitiúla, CCTanna agus ollscoileanna.

Mar fhocal scoir

Tá na torthaí le feiceáil anois d'iarrachtaí leanúnacha na foirne maidir le dlúthchaidrimh a fhorbairt agus a choinneáil lenár gcustaiméirí, éisteacht leo agus aghaidh a thabhairt ar a gcuid riachtanas. Laghdaíodh rátaí úis seasta go suntasach freisin in 2019, rud ar thug spreagadh breise do tharraingt anuas d'iasachtaí agus d'fhorbairt tithíochta sóisialta.

Chuir an GAT tús le cleachtadh athbhreithnithe ar riachtanais na ngeallsealbhóirí maidir le riachtanais ár gcustaiméirí agus páirtithe leasmhara eile a mheas, agus iad ag súil lenár gcéad phlean straitéiseach eile a fhoirmiú.

Tagraíonn Colún 1 de straitéis GAT 2020 do chaidrimh láidre a thógáil de réir a chéile lenár gcustaiméirí, do riachtanais phríomhchustaiméirí a aithint agus aghaidh a thabhairt orthu agus do tháirgí nua a fhorbairt. Tá freagracht ar an GAT freisin tacú le forbairt pobail tithíochta sóisialta inbhuanaithe.

Urraíocht ar Chomhaltacht Taighde

In 2019, gheall an GAT urraíocht a dhéanamh ar sparánacht le Cumann Tithíochta Clúid le haghaidh taighde ar chuimsiú airgeadais de thionóntaí tithíochta sóisialta.

Tá seirbhísí airgeadais tábhachtach chun rochtain ar shaoráidí creidmheasa agus coigiltis a cheadú, íocaíochtaí rialta a éascú, cosaint tomhaltóirí a mhéadú, agus sochair Stáit a fháil. Cé go bhfuil rochtain ar chreidmheas agus ar bhaincéireacht curtha ar fáil den chuid is mó ar líne, tá dúshlán roimh go leor teaghlach a bhfuil ioncam íseal acu maidir le rochtain a fháil ar sheirbhísí airgeadais.

Níl rochtain ag thart ar 7% den 40% de na teaghlaigh is boichte in Éirinn ar chuntas bainc, i gcomparáid le díreach os cionn 3% den 60% de na teaghlaigh is saibhre in Éirinn. Leis an taighde seo ar leibhéal an eisiaimh airgeadais i measc tionóntaí CCT, tabharfar léargas ar na dúshláin atá roimh thionóntaí.

Ciste Infheistíochta Sóisialta

Tá Ciste Infheistíochta Sóisialta nua eagraithe ag an GAT chun tacú le tionscadail áitiúla oiriúnacha chun pobail tithíochta sóisialta a chomhlánú, ar nós clós súgartha agus forbairtí eile a chuireann feabhas ar an mpobal.

Meastar go bhfaighidh tionscadail oiriúnacha tacaíocht ón gCiste sa bhliain amach romhainn.

Tá an GAT in áit uathúil, mar chomhlacht Stáit, chun an maoiniú a theastaíonn le haghaidh forbairt tithíochta sóisialta a sholáthar ag rátaí úis seasta inathraithe agus fadtéarmacha atá chun tosaigh sa mhargadh; agus in 2019 tháinig fás leanúnach ar an éileamh ar mhaoiniú ó chomhlachtaí tithíochta ceadaithe. In 2019, chuir an GAT maoiniú de €634 milliún ar fáil do CCTanna chun forbairtí tithíochta sóisialta a fháil agus a thógáil. Léiríonn na nithe seo a leanas cuid de na scéimeanna a maoiníodh i rith na bliana.

Tithíocht Chomharchumann Éire

Bóthar Richmond, Droim Conrach, Baile Átha Cliath 9

40
tí

47
tí

FOLD Ireland

Bóthar Thóin le Gaoith, Ráth Eanaigh, Baile Átha Cliath 5

42
tí**Cumann Tithíochta
Respond**Market Green,
Mainistir na Corann,
Co. Chorcaí**Cumann Tithíochta Respond**

1 Cearnóg Mhuinseo, Baile Átha Cliath 1

31
tí

20
tí

**Cumann
Tithíochta Clúid**
Muirbheach,
An Rinn Mhór,
Co. na Gaillimhe

54
tí

Cumann Tithíochta Túath
Gainsfield, An Uaimh, Co. na Mí

35
tí

**Cumann
Tithíochta Túath**
Ramparts Green,
Droichead Átha, Co. Lú

Tá coincheapa na hInbhuanaitheachta agus na Seirbhíse do Chustaiméirí leabaithe ag croílár ghnó an GAT agus tá siad bunriachtanach chun ár bhfís de bheith ar an soláthraí tosaíochta d'fhorbairt na Tithíochta Sóisialta a bhaint amach.

Caomhnú Fuinnimh

Oibríonn an GAT ag 46 Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2, áit a bhfuil spás ar cíos aige ar aon urlár amháin. Is í an phríomhúsáid fuinnimh atá againn ná don soilsiú, don teas/aerchóiriú, agus chun cumhacht a sholáthar dár ríomhairí.

I 2019, d'úsáid an GAT 27.2 MWh (2018: 26.6 MWh) de leictreachas. Is ionann é seo agus meánthomhaltas de 1.8 MWh (2018: 2.0 MWh) de leictreachas in aghaidh an fhostaí. Rinneadh athfhorbairt ar ár n-áitreabh ar léas le linn 2009/2010, agus suiteáladh soilsiú agus téamh tíosach ar fhuinneamh ag an tráth sin.

- Tá rátáil BER de B1 ag oifig an GAT.
- Déanann an GAT athchúrsáil ar pháipéar agus ar chairtchlár, ar threalamh leictreonach, ar thónóirí printéirí agus ar fhóin phóca.
- Ceannaíonn agus feidhmíonn an GAT freastalaithe, ríomhairí pearsanta agus printéirí atá rátáilte ó thaobh fuinnimh de.
- Úsáideann 84% d'fhoireann an GAT iompar poiblí le haghaidh comaitéireachta, agus téann 16% den fhoireann go dtí an obair agus ón obair ar rothar, agus iad spreagtha ag infhaighteacht áiseanna cuí sa GAT, agus ag an scéim rothaíochta chun na hoibre.
- Spreagtar fostaithe an GAT a bheith feasach ar fhuinneamh, agus déanaimid ár ndícheall a chinntiú go bhfeidhmítear ár n-oifig ar an mbealach is éifeachtaí ó thaobh fuinnimh de.
- Éilíonn an GAT go gcaithfidh rátáil fuinnimh A3 nó níos fearr a bheith ag gach réadmhaoin nua-thógtha, a dtugann sí iasacht di.
- Tugann an GAT iasachtaí d'athfheistiú ar thithe atá tíosach ar fhuinneamh.

Gníomhartha a rinneadh in 2019

In 2019, rinne Iniúcháir Fuinnimh atá cláraithe le ÚFIE iniúchadh ar an GAT agus rinne a thuarascáil scrúdú ar úsáid

fuinnimh an GAT agus bhreithnigh sé tionscnaimh chun fuinneamh a choigilt.

Ba é scóip an iniúchta ná an limistéar (322m²) a bhí á áitiú ag GAT ar an dara hurlár de 46 Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2. Rinne an t-iniúchadh breithniú ar gach úsáideoir fuinnimh: soilsiú, téamh, fuarú, trealamh oifige agus úsáid uisce te agus fuarthas amach go bhfuil scóip teoranta ag an GAT laghdú breise fuinnimh a chur i bhfeidhm trí uasghrádú trealamh nó athruithe oibríochta. Tá úsáid na cumhachta le haghaidh téimh, aerála agus aerchóirithe lasmuigh de smacht an HFA, agus an tiarna talún freagrach as an gcumhacht a úsáidtear agus as oibriú/cothabháil an trealamh don fhoirgneamh iomlán.

Ag baint úsáide as iSBEM5 mar uirlis insamhalta léiríodh úsáid soilsithe de 52 kWhe/m². Tá sé seo i dea-comparáid leis an luach de 54 kWhe/m² atá sa Treoir um Thomhaltas Fuinnimh 19. Coigeartaithe don tomhaltas fo-mhéadraithe iarbhir, is ionann an chomhpháirt soilsithe agus 42 kWhe/m². Thabharfadh sé seo le tuiscint go bhfuil rialú soilsithe, cé gur rialú láimhe é, á fheidhmiú ag an bhfoireann.

Sa tuarascáil, rinneadh moladh amháin chun uasghrádú soilsithe go LED a mheas chun éifeachtúlachtaí fuinnimh measta de 40% a chur i bhfeidhm. Cuirfidh an GAT é seo i bhfeidhm níos déanaí i mbliana.

De réir reachtaíocht an Rialtais a ritheadh in 2019, tá deireadh curtha leis an GAT ag úsáid coimeádáin dí plaisteacha aon-úsáide, sceana nó tuí.

Gníomhartha atá beartaithe do 2020

Tá caomhnú fuinnimh an-tábhachtach don GAT. Leanfaimid orainn ag seachadadh coigilteas éifeachtúlachtaí i ngach gné dár ngnó i 2019 agus déanfaimid iniúchadh ar an bhféidearthacht d'oibriú le hÚdarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann ("ÚFIE") chun a fháil amach cén dul chun cinn breise is féidir a dhéanamh.

Athchúrsáil a uasmhéadú

Spreagtar foireann an GAT chun athchúrsáil a chleachtadh a mhéid is féidir. Tá boscaí bruscair deighilte ag an GAT le haghaidh dramaíola le gloine, páipéar agus cartúis dúch clóite seolta le haghaidh athchúrsála.

Soláthar inbhuanaithe

Déanann an GAT iarracht seirbhísí agus earraí a fháil ar bhealach chomh inbhuanaithe agus is féidir, ag cur san áireamh an méid beag atá againn - foireann de 15 agus ár

Inbhuanaitheacht agus seirbhís do chustaiméirí (Ar lean)

suíomh ar urlár amháin d'fhoirgneamh oifige i lár chathair Bhaile Átha Cliath. Tá ár n-oifig ar léas, agus laghdaíonn sé seo smacht an GAT ar ghnéithe dár gcaiteachas.

Tógálacha atá éifeachtach ó thaobh fuinnimh de

In 2019 chonacthas faomhadh de €694 milliún (2018: €615m) in airgeadas iasachta CCCT chun 3,280 (2018: 3,292) aonad tithíochta sóisialta a sholáthar. Is foirgnimh nua iad 89% de na tithe seo a mbeidh rátáil éifeachtúlachta fuinnimh de A3 nó níos airde acu. Tá súil ag an GAT cur leis an rath a bhí againn go dtí seo sa bhliain amach romhainn, breithniú a dhéanamh ar tháirgí eile inbhuanaithe a fhorbairt agus iad seo a thabhairt a fhad ar an margadh.

Teicneolaíocht Faisnéise

Spleáchas ar Theicneolaíocht Faisnéise

Toisc go bhfuil foireann de 15 bhall coibhéise lánaimseartha sa GAT a bhainistíonn leabhar iasachtaí de €4.6 billiún agus tuairim is 8,800 iasacht bheo, bíonn an GAT ag brath go mór ar úsáid na teicneolaíochta faisnéise chun éascú a dhéanamh ar úsáid agus soláthar níos éifeachtaí a chuid seirbhísí.

Tá sé mar aidhm ag an GAT an líon seirbhísí ar líne a chuireann sí ar fáil a uasmhéadú, agus mar sin seirbhís custaiméara níos fearr a sholáthar, inrochtaineacht sonraí a fheabhsú agus costais a laghdú d'úsáideoirí seirbhíse. Soláthraíonn an GAT rochtain ar shonraí trína thairseach ar líne, a chuireann ar chumas custaiméirí agus geallsealbhóirí eile tascanna a dhéanamh ar bhealach níos éifeachtaí. Tá an GAT tar éis na córais leictreonacha is oiriúnaí, iontaofa agus comhtháite a thabhairt isteach chun cur lena cumas chun ionchais na gcustaiméirí agus na bpáirtithe leasmhara a sheachadadh. Is féidir le cliaint rochtain a fháil ar sheirbhísí ar an toirt, ó áiteanna éagsúla agus ag am ar bith den lá trí láithreán gréasáin an GAT.

Caidrimh

Tá sé thar a bheith tábhachtach don GAT Seirbhís Ardchaighdeán a sholáthar do Chustaiméirí. Tá caidrimh ríthábhachtacha ag an GAT le páirtithe leasmhara i roinnt catagóirí éagsúla, i.e. roinne an rialtais, údaráis áitiúla, comhlachtaí ceadaithe tithíochta, ollscoileanna agus comhlachtaí eile laistigh den ghrúpa tithíochta níos leithne.

Ainmníodh roinnt tionscnaimh straitéiseacha i ndáil le Seirbhís do Chustaiméirí i bhforbairt na 'Stratéise GAT

2020', go háirithe, caidreamh láidir a shainaitheint agus a chruthú le hionadaithe ó na húdaráis áitiúla agus ó na CCTanna chun tuisceant iomlán a fháil ar a riachtanais agus ar na dúshláin. Is éard a bhíonn i gceist leis sin seisiúin bhailithe eolais a reáchtáil go minic le hionadaithe an GAT agus le foireann na CCTanna agus na nÚdarás Áitiúil, páirt a ghlacadh i nGrúpaí Maoinithe agus Tithíochta, agus margaí na CCTanna agus IAOanna a fhorbairt leis na struchtúir agus na táirgí cuí.

I gcomhthráth leis seo, chuir an GAT tús le 'Measúnú Riachtanas Páirtithe Leasmhara' in 2020 chun cuidiú leis idirghníomhú ar bhealach níos éifeachtaí i gcomhar lenár gcustaiméirí agus lenár bPáirtithe Leasmhara sna Ranna chun soiléireacht a fháil i ndáil lenár dtáirgí agus chun creat cumarsáide a fhorbairt chun eolas atá cothrom le dáta a thabhairt go tráthrialta dár gcustaiméirí agus do Ranna Rialtais.

Comhaontú Maoirseachta

De réir an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, ceanglaítear ar an GAT Comhaontú Maoirseachta a bheith i bhfeidhm aici leis an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil. Cuirtear seo in ionad an chomhaontaithe seirbhíse (CS) a bhí i bhfeidhm ag an GAT le blianta fada, agus a nuashonraíodh gach bliain.

Ba cheart go léireodh an Comhaontú Maoirseachta creat dlíthiúil an GAT; an timpeallacht ina bhfeidhmíonn sí (i.e. comhlacht Stáit neamhthráchtála); a cuspóir agus a freagrachtaí; leibhéal comhlíonta an GAT leis an gCód seo; sonraí an Chomhaontaithe Seachadta Feidhmíochta (m.sh. aschuir le seachadadh); agus socruithe maidir le maoirseacht, monatóireacht agus tuairiscíú ar chomhréireacht le beartas an Rialtais lena n-áirítear na gníomhartha agus na réimsí caiteachais sin ina bhfuil gá le ceadú roimh ré ón máthair-Roinn agus/nó ón Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Tá an Comhaontú is déanaí á thabhairt chun críche faoi láthair, le plé leanúnach leis an Roinn maidir leis na mionsonraí.

Cinntítear comhleanúnachas an bheartais phoiblí maidir le tithíocht agus comhordú na dtionscnaimh maoinithe a bhaineann leo trína bheith go léir faoi smacht an Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil. Cinntíonn seasamh an GAT faoi choimirce an Aire go bhfuil a chuid seirbhísí éifeachtach agus tacúil go hiomlán le beartas an Rialtais.

Cuireann na Stiúrthóirí a dtuairisc agus na Ráitis Airgeadais iniúchta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2019 i láthair.

Torthaí agus Dibhinní

	2019 €'000	2018 €'000
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain	38,506	27,995
Cistí scairshealbhóirí ag tús na bliana	200,009	172,014
Cistí scairshealbhóirí ag deireadh na bliana	238,515	200,009

Toradh iontach is ea é seo agus léirítear leis seo brabúis a gineadh de bharr beartais, a cheadaigh na Stiúrthóirí i leith na gcorrlach, rud a dearadh lena chinntiú go mbeidh dóthain cúchistí ag GAT chun na costais a sheasamh a mheastar a thiocfaidh de bharr de bharr mímhaitseálacha idir maoiniúchán treoirnasctha, ar ráta seasta agus rioscaí eile.

Ní mholann na Stiúrthóirí íocaíocht díbhinne i gcomhair 2019 (2018: nialas).

Tugtar cuntas mionsonraithe i nóta 18 a ghabhann leis na ráitis airgeadais ar rioscaí airgeadais na GAT, a haidhmeanna bainistíochta, mionsonraí faoina hionstraimí airgeadais agus gníomhaíochtaí fálaíthe, agus a nochtadh do rioscaí creidmheasa, rioscaí leachtachta agus rioscaí margaidh. Tugtar aghaidh i dTuairisc na Stiúrthóirí ar na rioscaí suntasacha ó thaobh cúrsaí gnó a bhfuil GAT nochta dóibh.

Athbhreithniú ar fhorbairt an ghnó

Iasachtaí d'údaráis áitiúla (a cheadaíodh roimh an 27 Bealtaine 1986)

Bunaíodh GAT chun iasachtaí treoirnasctha a eisiúint d'údaráis áitiúla go dtabharfaidís siúd airgead ar iasacht ar bhonn gníomhaireachta do dhaoine aonair. San iomlán, tugadh €403 milliún ar airleacan d'údaráis áitiúla faoin scéim seo ó 1982 go 1986 agus úsáideadh é chun 15,571 mhorgáiste a mhaoiniú. Malartaíodh na hiasachtaí seo go hiasachtaí inathraitheach agus ráta seasta i 2015, ag aibíocht banna innéacsna. An 31 Nollaig 2019 b'ionann iasachtaí den sórt sin agus fuilleach €5.3 milliún

a bhí gan íoc. Dlítear aon chaillteanais chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn as siocair na n-iasachtaí sin a chur ar GAT.

Iasachtaí d'údaráis áitiúla (a cheadaíodh tar éis an 27 Bealtaine 1986)

Le héifeacht ó mhí Bealtaine 1986, bhí GAT ag eisiúint iasachtaí d'údaráis áitiúla chun tacú le forbairt na tithíochta sóisialta chun na gcríoch arna gceadú faoi Achtanna na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha), 1966-2014. B'ionann luach na n-iasachtaí gan íoc a cuireadh ar fáil ó bhí an 27 Bealtaine 1986 ann, agus €3.3 billiún amhail ag deireadh mhí na Nollag 2019.

Coinníonn an t-údarás áitiúil cuid shuntasach de na cistí sin chun críocha ar nós tithíocht shoisialta. Tugann na húdaráis áitiúla an fuilleach ar iasacht d'iasachtaithe aonair. Bíonn na húdaráis áitiúla freagrach as aon chaillteanais a d'fhéadfadh teacht chun cinn i leith na n-iasachtaí sin. I gcomhthéacs:

- gur comhlachtaí reachtúla iad údaráis áitiúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile;
- gurb ionann a n-ioncaim nó a gcistí agus urrúis ó thaobh íocaíochta dlite don GAT i ngach suim a bhíonn le híoc ag údaráis áitiúla (faoi mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus an GAT);
- gurb é an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil a cheadaíonn gach iasacht a thugtar air airleacan d'údaráis áitiúla;
- tuisceant an Bhoird go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla ina n-oibleagáid do GAT a chomhlíonadh; agus,
- nár bhain aon chaillteanais mar gheall ar iasachtaí do GAT maidir leis na hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986,

is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar an 27 Bealtaine 1986 nó dá éis agus níl aon fhorálacha cailteanais iasachta taifeadta i leith na n-iasachtaí sin.

In 2019, b'ionann ollmhéid na n-airleacan iasachtaí i ndiaidh mhí Bealtaine 1986 agus €343mhilliún (2018: €101 milliún), b'ionann aisíocaíochtaí is fuascailtí agus €275 milliún (2018: €217 milliún), ag fágáil gur €68

Tuairisc na Stiúirthóirí (Ar lean)

mhilliún (2018: glanhuascailtí €116 milliún) don bhliain suim na nglanhuascailtí don bhliain. B'ionann iasachtaí den sórt sin agus iarmhéideanna €3.34 billiún (2018: €3.26 billiún) a bhí gan íoc.

Féachann GAT le bheith ag obair leis na húdaráis áitiúla le struchtúir chuí iasachtaí a fhorbairt dóibh gur fearr a bheidh siad ag teacht le cúinsí airgeadais na n-údarás féin. Maidir leis seo, féadfaidh GAT téarmaí sínté a sholáthar le haghaidh iasachtaí, tréimhsí leis an ús iarchurtha nó ath-idirbheartaíocht eile a thairiscint de réir mar is cuí. I rith 2019, rinne GAT ath-idirbheartaíocht i leith €39.81 milliún (2018: €73.22 milliún) d'iasachtaí nár bhain le morgáiste agus rinneadh idirbheartaíocht i rith na bliana i leith neamhnaí iasacht a bhain le tithíocht (2018: €nialas). Tá an ath-idirbheartaíocht sin tarlaithé i gcomhthéacs an €3.34 billiún d'iasachtaí a tugadh air airleacan d'údaráis áitiúla faoi mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019 agus mar sin, is ionann é sin agus thart faoi 0.001% de ghníomhaíochtaí a bheith ina ghníomhaíocht ath-idirbheartaíochta in 2019 (2018: 0.002%).

Níor lagaíodh ná níor dí-aithníodh sócmhainní bunaidh na n-iasachtaí de bharr ath-idirbheartaíochta i leith iasachtaí a bhain le tithíocht agus iasachtaí nár bhain le morgáiste, toisc nárbh ionann é agus modhnú suntasach ar théarmaí. Scoireann GAT de bheith ag meas go bhfuil ath-idirbheartaíocht déanta i leith na n-iasachtaí seo nuair a bheidh bliain amháin, d'aisíocaíochtaí sceidealaithe suas chun dáta, dulta in éag tar éis na hath-idirbheartaíochta. Maidir leis seo, measann GAT go ndearnadh ath-idirbheartaíocht i leith luach €39.81 milliún d'iasachtaí (2018: €73.22 milliún) in 2018 agus gur aithníodh €0.20 milliún (2018: €0.38 milliún) d'ioncam úis ar na sócmhainní sin.

Mar a bhí cúrsaí ag 31 Nollaig 2019, níor athraíodh aon iasachtaí éadála talún ar theacht in aibíocht dóibh, ina n-iasachtaí blianachta, a bheadh le híoc ar ais thar thréimhse chomh fada le 30 bliain (2018: €0.93 milliún). B'ionann suim an úis a fabhraíodh ar iasachtaí a athraíodh ar theacht in aibíocht dóibh an 31 Nollaig 2019 agus €nialas (2018: €0.01 milliún).

Iasachtaí do Chomhlachtaí Ceadaithe Tithíochta

Maidir le hiasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe faoi Alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002, cumasaítear GAT chun iasachtaí a thabhairt do

CTCanna go díreach, lena n-áirítear comhlachtaí tithíochta deonacha agus cumainn chomharthithíochta. Faoin Tionscnamh um Léasú Tithíochta Sóisialta, faigheann an RTPRÁ, trí údaráis áitiúla, aonaid chuí tithíochta ar leas ó CTCanna, a thugtar ar cíos do thionóntaí tithíochta sóisialta atá ainmnithe ag údaráis áitiúla.

Ceannaíonn nó tógann CTCanna maoiné agus maoinítear sin trí airgeadas i bhfoirm iasachtaí a thiomsaíonn an CTC (ón GAT nó ón Earnáil Phríobháideach). Maoinéoidh ioncam, a gheobhaidh na CTCanna ó Chomhaontú Íocaíochta agus Infhaighteachta ('PAA') le húdarás áitiúil ar feadh tréimhse chomh fada le 30 bliain, aisíocaíocht iasacht GAT.

Bíonn ar CTCanna Ciseal 3 ar mian leo iasacht a fháil ón GAT measúnú airgeadais ginearálta a sheasamh chun stádas mar Chomhlacht Deimhnithe a fháil. Nuair a dhearbhaítear an stádas sin, agus nuair atá máistir-chomhaontú sínithe, is ansin amháin is féidir leo cur isteach ar airleacain iasachtaí a ndéantar a mheasúnú go hin-mheánach ag an bhfoireann measúnú creidmheasa má tá an luach faoi €5 milliún agus a mheasúnú go neamhspléach má tá siad os cionn an luach seo ina dhiaidh. Mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2018, fuarthas ocht cinn déag d'iarratais (2018: seacht ceann déag) ar stádas mar Chomhlacht Deimhnithe ó CTCanna.

Tá liosta de CTCanna ceadaithe le fáil thíos:

- ALONE
- Cumann Tithíochta Dheonach Cabhru
- Cumann Tithíochta Dheonach Circle
- Cumann Tithíochta Clanmil
- Cumann Tithíochta Clúid
- Comharchumann Tithíochta Éireann
- Clann Shíomóin Bhaile Átha Cliath
- Cumann Tithíochta Focus
- FOLD Ireland
- Cumann Tithíochta Foscadh
- Cumann Tithíochta do Chónaí Comhtháite (HAIL)
- Cumann Tithíochta an Tuaiscirt agus an Oirthir
- Cumann Tithíochta Oaklee Teoranta

- Cumann Tithíochta Respond!
- Cumann Tithíochta Saint John of God
- The Iveagh Trust
- Cumann Tithíochta Deonach Thinteán-Cheatharlach
- Cumann Tithíochta Túath

Táirge Catagóir 2

Thug GAT isteach táirge nua 'Catagóir 2' do Chiseal 2 (CTCanna meánmhéide, lena bhféadfadh siad iarratas a dhéanamh ar iasacht suas le €1.5 milliún, gan dul faoi mheasúnú iomlán na Comhlachta Deimhniú). Déantar iarratais ar iasachtaí a bhreithniú ceann ar cheann. Go dtí seo, tá leas bainte ag 2 CTC as an táirge Catagóir 2 agus ina dhiaidh sin d'éirigh leo lena n-iarratas ar stádas mar Chomhlacht Deimhniú. Tá seacht CTC sa chatagóir seo faoi láthair, seo a leanas iad:

- Arlington Novas Ireland Cumann Tithíochta
- Cumann Tithíochta Carbery
- Cumann Tithíochta Cill Dara
- Pobal Simon na Gaillimhe
- Cumann Tithíochta Inis
- Tionscadal Tithíochta Paddy McGrath
- Threshold

Tá 634 iarratas ar iasachtaí (2018: 490) lena mbaineann luach €1.95 billiún san iomlán (2018: €1.28 milliún), ceadaithe ag Coiste Creidmheasa GAT, mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019, agus tá €1.28 billiún den tsuim sin tugtha ar airleacan (2018: €651 milliún). Táthar ag súil leis go leanfaidh an fás ar aghaidh in 2020 ó thaobh leibhéil na n-iasachtaí sa réimse seo. Leanann GAT ar aghaidh le bheith ag idirghníomhú go minic le CTCanna le sraith na dtáirgí a bhíonn á dtáirgeadh againn a fhorbairt agus a mhionathrú chun feabhais.

Iasachtaí le Institiúidí Ardoideachais

Tá cead ag an GAT iasachtaí a thabhairt do Institiúidí Ardoideachais faoi Alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016 le cóiríocht nua do mhic léinn a fhorbairt.

Tabharfaidh na cumhachtaí nua seo rochtain do Institiúidí Ardoideachais ar mhaoiniú saor, seasta fad téarmach do chóiríocht do mhic léinn ar champas agus lasmuigh den champas, ag laghdú na costais go suntasach ar an gcaoi sin ar thionscadail do Ollscoileanna agus ag feabhsú inacmhainneacht do mhic léinn. Beidh buntáiste breise le soláthar cóiríocht nua do mhic léinn le cur ar fáil le tuilleadh stoc cíosa reatha le tacú le tithíocht shóisialta agus inacmhainne sa bhreis.

San am i láthair tá trí Ollscoil ar ceadáidh a n-iarratais iasachta le iomlán de €157m le 1,428 seomra codlata do mhic léinn a sholáthar. Táthar ag súil go gheofar níos mó iarratais iasachta sa míonna le theacht. Réamhíoc an GAT cistí de €60 milliún (2018: €neamhní) go Institiúid Ardoideachais amháin ag deireadh 2019.

Is iad seo a leanas na Institiúidí Ardoideachais le iasachtaí ceadaithe:

- Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath
- Coláiste na hOllscoile Corcaigh
- Coláiste na hOllscoile Baile Átha Cliath

Gnóthas Leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na Ráitis Airgeadais a ullmhú. Agus measúnú á dhéanamh ar chumas GAT leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, chuir Bord na Stiúrthóirí san áireamh na rioscaí suntasacha agus éiginnteachtaí a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht faoi láthair. Sa chuid maidir le Bainistíocht Rioscaí thíos agus sa chuid ar 'Rochtain ar Mhaoiniú agus Gnóthas Leantach' laistigh den chuid ar Bhonn Ullmhúcháin den Ráiteas faoi bheartais chuntasaíochta, liostaítear gníomhaíochtaí gnó na GAT agus cuirtear san áireamh na rioscaí agus éiginnteachtaí suntasacha a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht faoi láthair.

Anuas air sin, tugtar cuntas mionsonraithe i nóta 18 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais, ar rioscaí airgeadais na GAT, a haidhmeanna bainistíochta; mionsonraí faoina hionstraimí airgeadais agus gníomhaíochtaí fálaíthe; agus a nochtadh do rioscaí creidmheasa, rioscaí leachtachta agus rioscaí margaidh. Cuirtear an mheasúnacht ar ghnóthas leantach i láthair ar leathanach 37.

Tuairisc na Stiúrthóirí (Ar lean)

Bainistíocht rioscaí

Bíonn an Bord freagrach as córas bainistíochta rioscaí agus rialaithe inmheánaigh GAT, rud a dearadh chun bainistiú, seachas díothú ar fad, a dhéanamh ar an riosca go dteipfead ar iarrachtaí le cuspóirí gnó a chomhlíonadh, agus ní féidir leis an gcóras seo ach dearbhú réasúnach agus ní dearbhú absalóideach a sholáthar i gcoinne míráitis nó caillteanais ábhartha.

Tá an fhreagracht as monatóireacht leanúnach ar éifeachtacht an chórais seo tarmilgthe ag an mBord chuig an gCoiste Iniúcháireachta & Rioscaí. Leagtar mionsonraí amach i ndáil le hobair an Choiste maidir leis seo i dTuairisc an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí ar leathanaigh 36 go 42.

Tuairiscíonn an Príomhfheidhmeannach don Bhord thar cheann na Bainisteoireachta freisin maidir le hathruithe suntasacha sa timpeallacht ghnó agus sa timpeallacht sheachtrach, a théann i bhfeidhm ar rioscaí. Is mír sheasta cúrsaí rioscaí ar chlár oibre gach cruinniú Boird. Sa chás go n-aithnítear réimsí infheabhsaithe sa chóras, breithníonn an Bord na moltaí arna ndéanamh ag mBainisteoireacht agus ag an gCoiste Iniúcháireachta & Rioscaí.

Stiúrthóirí

Tá na Stiúrthóirí tar éis na príomhrioscaí agus neamhchinnteachtaí a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht a mheas. Maidir leis seo, tá na Stiúrthóirí tagtha ar an gconclúid go bhféadfadh GAT a bheith nocht do rioscaí ó thaobh cúrsaí creidmheasa, leachtachta agus ón margadh mar gheall ar an úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais le haghaidh cineálacha áirithe iasachtaí. Tá cuspóirí, beartais agus nósanna imeachta GAT maidir leis na rioscaí seo a thomhas agus bhainistiú leagtha amach thuas agus i Nóta 18 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais. Níl aon leasanna i scaireanna nó i mbintíúir GAT ag na Stiúrthóirí nó ag an Rúnaí.

Conarthaí

Tá duine de Stiúrthóirí GAT, an Dochtúir Aideen Hayden, mar stiúrthóir agus cathaoirleach ar Threshold, atá faofa le haghaidh maoiniúcháin faoi Chatagóir 2. Níor tharraing Threshold anuas cistí le linn 2019 (2018: €0.45 milliúin).

Imeachtaí i ndiaidh an ráitis maidir leis an staid airgeadais

Níor tharla aon imeachtaí ó dheireadh na bliana a d'fhágfadh go gcaithfí na Ráitis Airgeadais a mhionathrú nó nóta a chur leo.

An tAcht Toghcháin, 1997

Níor thug an GAT aon síntíúis pholaitíochta i rith na bliana.

Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall in Idirbhearta Tráchtála) 2012

Tá dlite ar GAT ceanglais Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall i leith Idirbhearta Tráchtála), 2012 a chomhlíonadh, rialacháin lenar tugadh éifeacht do Threoir Uimh. 2011/7/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Feabhra 2011 agus dá réamhtheachta, Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall in Idirbhearta Tráchtála), 2002. Taispeánann athbhreithniú a rinneadh ar na híocaíochtaí go léir i rith na bliana dar críoch 31 Nollaig 2018 nach ndearnadh aon íocaíochtaí déanacha i rith 2018 faoin Acht thuas.

Taifid Chuntasaíochta

Is eol do na Stiúrthóirí a gcuid freagrachtaí faoi Ailt 281 go 285 d'Acht na gCuideachtaí 2014 maidir le cibé, dar leo, gur leor taifid chuntasaíochta GAT go mbeifí in ann na ráitis airgeadais a iniúchadh go réidh agus i gceart agus an bhfuil siad ag comhlíonadh a bhfreagrachta trína chinntiú go mbeidh go leor acmhainní de chuid na cuideachta ar fáil don tasc. Coinnítear na taifid chuntasaíochta ag ofig chláraithe GAT ag 46 Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2.

Rialachas Corparáideach

De réir mar a d'éiligh Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú, a ghlac an GAT, d'ullmhaigh na Stiúrthóirí Ráiteas Rialachais Chorporáidigh, atá leagtha amach ar leathanaigh 30 go 35 agus ar chuid de Thuairisc na Stiúrthóirí é chun críocha na hIonstraimhe Reachtúla 450/2009 de chuid Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Treoir 2006/46).

Iníúcháirí

De réir Alt 383(2) d'Acht na gCuideachtaí, 2014, leanfaidh na hiniúcháirí, JPA Brenson Lawlor, Cuntasóirí Cairte, ar aghaidh le bheith in oifig. Molfar rún le húdarú a thabhairt do na Stiúrthóirí a luach saothair a dhéanamh amach, ag an Ollchruinniú Ginearálta.

Príomhríosaí agus neamhchinnteachtaí

Tá na Stiúrthóirí tar éis na príomhríosaí agus neamhchinnteachtaí a théann i bhfeidhm ar GAT a mheas. Maidir leis seo, tá na Stiúrthóirí tagtha ar an gconclúid go bhféadfadh GAT a bheith nochta do ríosaí ó thaobh cúrsaí creidmheasa, leachtachta agus ón margadh, go príomha, mar gheall ar an úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais. Tá cuspóirí, beartaí agus nósanna imeachta GAT maidir leis na ríosaí seo a thomhas agus bhainistiú leagtha amach i Nóta 18 a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

Ráiteas faoi Chomhlíonadh

Chuir na Stiúrthóirí i bhfeidhm socrúithe nó struchtúir iomchuí a chuirfidh, dar leo, dearbhú réasúnta ar fáil do bhfuiltear ag comhlíonadh na ngnéithe ábhartha d'oibleagáidí ábhartha GAT chun críche alt 225 d'Acht na gCuideachtaí 2014 (na nOibleagáidí Ábhartha).

Is iad na príomhshocrúithe agus struchtúir ar bhaint GAT leas astu, chun comhlíonadh ábharetha na n-oibleagáidí sin a chinntiú, go bhfuil GAT agus na Stiúrthóirí tar éis pearsanta cáilithe a bhfuil an taithí chuí acu (idir fhoireann inmheánach agus saineolaithe seachtracha) chun cuidiú leo na feidhmeanna comhlíonta dlí agus cánach a chomhlíonadh. Ina thaobh sin, feictear do na Stiúrthóirí go bhfuil an t-eolas agus an taithí ag Rúnaí an Chomhlachta comhairle a chur ar GAT maidir leis an méid atá a Oibleagáidí Ábhartha á gcomhlíonadh ag an gComhlacht.

Tá GAT i dteideal úsáid a bhaint as soláthraithe seirbhís agus comhairleoirí gairmiúla eile a bhfuil an t-eolas agus an taithí riachtanach acu chun comhairle a chur ar GAT maidir le comhlíonadh agus oibleagáidí ábhartha freisin.

Go háirithe, tá na Stiúrthóirí sásta go bhfuil Rúnaí na Cuideachta:

- go hiomlán faisnéisithe maidir le halt 225 d'Acht na gCuideachtaí 2014;

- ar an eolas faoi na hOibleagáidí Ábhartha agus a n-ábharthacht maidir le gnó agus oibríochtaí GAT, agus vice versa;
- tar éis measúnú riosca a dhéanamh i ndáil leis an hOibleagáidí Ábhartha sin atá laistigh dá fhreagracht fheidhmiúil agus oibríochtúil;
- tar éis an próiseas iomchuí rialaithe a chur i bhfeidhm i ndáil le gach Oibleagáidí Ábhartha infheidhmithe;
- ar an eolas riachtanach, nó in ann rochtain a fháil ar phearsana eile a bhfuil an eolas, na scileanna, an taithí agus na hacmhainní aige aici chun comhairle a chur ar GAT maidir le comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha ag an gComhlacht; agus
- ag tuairisciú go rialta do Bhord Stiúrthóirí GAT, agus trí chaineáil oibríochtúla níos minice más gá, i ndáil leis an próisis rialaithe atá i bhfeidhm chun a chinntiú go bhfuil GAT ag comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha go hábhartha;

sa chaoi is, á gcur go léir le chéile, go gcuireann na socrúithe agus na struchtúir dearbhú ar fáil go bhfuil GAT ag comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha go hábhartha, ar gach bealach ábhartha. Déanfaidh an Bhord athbhreithniú ar na socrúithe seo go bliantúil ar a laghad.

Díbhinn

Níl aon díbhinn le fógart i gcomhair 2019.

Ráiteas maidir le Freagrachtaí na Stiúrthóirí

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach as an tuarascáil bhliantúil agus ráitis airgeadais a ullmhú, de réir na ndlíthe agus na rialachán is infheidhme. Ceanglaíonn dlí na gcuideachtaí ar na Stiúrthóirí Ráitis Airgeadais a ullmhú i leith gach bliain airgeadais. Faoi dlí sin roghnaigh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais a ullmhú de réir FRS 102 (an Caighdeán Tuairisceoireachta is infheidhme RA agus i bPoblacht na hÉireann, ina gcuimsítear an dlí is infheidhme) agus na caighdeáin chuntasaíochta arna n-eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais agus arna bhfógairt ag Cuntasóirí Cairte Éireann in éineacht le hAcht na gCuideachtaí, 2014. Faoi dhlí na gcuideachtaí, caithfidh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais a cheadú nuair atá siad sásta go dtugann siad léargas fíor cothrom ar ghnóthaí GAT agus ar an mbrabús agus ar an gcaillteanas don tréimhse sin.

Agus na Ráitis Airgeadais á n-ullmhú acu, ceanglaítear ar na Stiúrthóirí:

- beartais chuntasaíochta chuí a roghnú agus ansin iad a fheidhmiú ar bhealach comhleanúnach;
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh a bheidh réasúnach agus stuama;
- gilleadh le caighdeáin cuntasaíochta, na caighdeáin sin a aithint, agus na héifeachtaí agus fáthanna ar son aon imeachtaí ábhartha ó na caighdeáin sin a nótaíl agus;
- na Ráitis Airgeadais a ullmhú ar bhonn an ghnóthais leantaigh ach amháin sa chás gur mí-oiriúnach glacadh leis go leanfaidh GAT ar aghaidh i mbun gnó.

Ceanglaítear ar na Stiúrthóirí faoi dhlí na gcuideachtaí freisin Tuairisc Stiúrthóirí a chur isteach lena n-áirítear athbhreithniú cothrom ar an ngnó agus cur síos ar na príomhríoscaí agus éiginnteachtaí. Faoi Dhlí na gCuideachtaí, ceanglaítear ar na Stiúrthóirí tuairisc a ullmhú le déileáil, oiread agus is ábhartha le staid ghnóthaí na cuideachta a thuiscint, le haon athrú i rith na bliana airgeadais ar chineál gnó na cuideachta.

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach as leabhair chuntais chearta a choimeád a nochtann le cruinneas réasúnach ag am ar bith staid airgeadais na GAT agus a chuireann ar a gcumas a chinntiú go gcomhlíonann a Ráitis Airgeadais Acht na gCuideachtaí 2014. Bíonn siad freagrach freisin as gach beart is féidir leo a dhéanamh le réasún a dhéanamh chun sócmhainní na cuideachta a chosaint agus chun teacht roimh chalaíocht agus mhírialtachtaí eile agus iad a bhrath.

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach freisin as an láithreán gréasáin (www.hfa.ie) a chothabháil agus as sláine an láithreáin. Bíonn na Stiúrthóirí freagrach freisin as Tuairisc Stiúrthóirí a ullmhú a chomhlíonfaidh ceanglais Acht na gCuideachtaí 2014.

Dearbhaíonn gach duine de na Stiúrthóirí, ar feadh eolas agus tuairim gach duine,

- go dtugann Ráitis Airgeadais na GAT, arna ullmhú de réir FRS 102, léargas fíor cothrom ar shócmhainní, ar dhliteanais, agus ar staid airgeadais na GAT mar a bhí ag 31 Nollaig 2019 agus ar bhrabús na GAT don bhliain dar chríoch sin; agus,
- go bhfuil an Tuarascáil Bhliantúil agus Ráitis Airgeadais, agus iad á nglacadh le chéile mar aonad iomlán, cothrom, comhardaithe agus intuigthe agus go soláthraíonn siad an fhaisnéis atá riachtanach go ndéanfaidh scairshealbhóirí measúnacht ar fheidhmíocht na GAT, mar aon lena múnla agus a straitéis gnó.

Cinntíonn gach Stiúrthóir in oifig ag dáta ceadúcháin an tuasascáil bhliantúil seo:

- nach bhfuil aon eolas iniúchta ábhartha atá iniúcháir na cuideachta neamhchinnte faoi; agus
- go dearn na Stiúrthóirí gach beart ar cheart déanamh mar Stiúrthóirí le iad féin a chuir ar an eolas faoi aon eolas iniúchta ábhartha agus fáil amach go bhfuil iniúcháir na cuideachta ar an eolas faoin teolas.

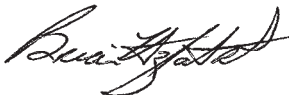
Tá an deimhniú seo tugtha agus ba cheart féachaint air de réir foráil Alt 330 de Acht na gCuideachtaí 2014

Thar ceann an bhoird,

An tOllamh Michelle Norris
Cathaoirleach

26 Márta 2020

Brian Fitzpatrick
Stiúrthóir

26 Márta 2020

Rialachas Corparáideach

Tá na Stiúrthóirí tiomanta do na caighdeáin is airde rialachais chorparáidigh a choinneáil ar bun agus tacaíonn siad le Cód Rialachais Chorparáidigh na Ríochta Aontaithe 2014 (ar fáil ag www.frc.org.uk), ar tugadh an Comhchód air roimhe seo agus a chomhlíonann an GAT go deonach. Eisiódh an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, arna fhoilsiú ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus comhlíonann an Ghníomhaireacht an cód sin.

Tuigeann na Stiúrthóirí go bhfuil feidhm fós leis an gcoincheap 'comhlíon nó mínigh' sa Chód uasdátaithe. Rinne an Bord athbhreithniú ar a cuid oibleagáidí le déanaí faoin reachtaíocht nua lena n-áireofar ceanglais bhreise ar an mBord agus ar Choistí Iniúcháireachta & Rioscaí maidir le comhsheasmhacht agus oiriúnacht cúrsaí a nochtadh, chomh maith le halt ar leith don Choiste Iniúcháireachta sa tuarascáil bhliantúil. Faoi mar a cheanglaítear ar GAT le Cód Rialachais Chorparáidigh na Ríochta Aontaithe 2014, a ghlac GAT uirthi féin go deonach, tá 'Ráiteas Rialachais Chorparáidigh' ullmhaithe ag na Stiúrthóirí agus leagtar an Ráiteas seo amach sa chuid seo agus, chun críocha Rialacháin Ionstraim Reachtúil 450/2009 ón gComhphobal Eorpach (Treoir 2006/46) 2009, déanann an Ráiteas seo cuid de Thuairisc na Stiúrthóirí. Tá an dá chód comhlíonta ag an GAT ach amháin maidir le cúrsaí a phléitear sa Ráiteas faoi Chomhlíonadh Rialachais Chorparáidigh.

Cur i bhFeidhm Phrionsabail agus Fhorálacha Chód Rialachais Chorparáidigh RA

Míníonn an t-eolas seo a leanas an chaoi a gcuireann GAT prionsabail agus forálacha an Cód Rialachais i bhfeidhm, arna eisiúint ag an Chomhairle Tuairisceoireachta Airgeadais, larscríbhinn Rialachais Chorparáidigh na hÉireann arna eisiúint ag Stocmhalartán na hÉireann agus an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, arna fhoilsiú ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Bord na Stiúrthóirí

Déanann an Bord na mórchinntí straitéiseacha, agus coinníonn sé aige féin an rialú lánéifeachtach ach san am céanna tugann sé don bhainistíocht feidhmiúcháin dóthain solúbthachta chun an gnó a reáchtáil go héifeachtúil éifeachtach laistigh de fhrámaíocht lárnaithe tuairisceoireachta.

Tá sceideal foirmiúil ábhair a bhaineann le GAT agus a treo sa todhchaí coinnithe aige féin ag an mBord le cinntí a dhéanamh ina leith, amhail gnóthachtálacha agus diúscairtí móra, ceapachán agus aistriú Rúnaí na Cuideachta, buiséid caiteachais agus beartais um bainistiú riosca. Tugann gach Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin breithiúnas neamhspleách leis nó léi i leith na ngnóthaí a bpléann an Bord leo, lena n-áirítear na cinn sin a bhaineann le straitéis, feidhmíocht, acmhainní agus caighdeáin iompraíochta. Is féidir le gach comhalta den Bhord teacht ar chomhairle agus ar sheirbhísí Rúnaí na Cuideachta, a bhíonn freagrach as a chinntiú go leantar nósanna imeachta an Bhoird agus go gcomhlíontar na rialacha agus na rialacháin is infheidhme. Bíonn comhairleoirí gairmiúla GAT ar fáil le haghaidh comhairliúcháin leis na Stiúrthóirí de réir mar is gá. Féadfaidh Stiúrthóirí Aonair comhairle ghairmiúil neamhspleách a ghlacadh, más gá, ar chostas na Gníomhaireachta.

Ar 31 Nollaig 2019, bhí Bord na Stiúrthóirí comhdhéanta de dheichniúr Stiúrthóir neamh-fheidhmiúcháin. Ceapann an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil na Stiúrthóirí i gcomhchomhairle leis an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe ar feadh tréimhse nach mó ná cúig bliana, ach amháin sa chás gur cuí leis an Aire Stiúrthóir a athcheapadh ar feadh an darna téarma. Bíonn ról an Chathaoirligh agus ról an Phríomhfheidhmeannaigh scartha ó chéile. Fostaítear an Príomhfheidhmeannach ar bhonn lánaimseartha agus ní bhíonn aon ghnóthaí suntasacha eile ar a chúram. Bíonn gach Stiúrthóir eile, ina Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin neamhspleácha. Tháinig an Bord le chéile seacht n-uaire in 2019 agus bíonn sé freagrach as GAT a bhainistiú i gceart.

Tinreamh ag cruinnithe i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2019 agus fad seirbhíse ag an 31 Nollaig 2019

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh	Tinreamh Stiúrthóirí	Fad Seirbhíse ar an mBord
Michelle Norris (Cathaoirleach neamhfheidhmiúcháin)	7	6	7.83 bliain
Padraic Cafferty (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	6	7.75 bliain
Emma Cunningham (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	6	2.97 bliain
Clare Curley (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	7	2.97 bliain
Brian Fitzpatrick (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	6	2.81 bliain
Aideen Hayden (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	5	2.81 bliain
William Johnston (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	7	2.81 bliain
Michael Murray* (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	2	7.43 bliain
Lianne Patterson (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	5	2.81 bliain
Derek Rafferty (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	6	2.97 bliain
Jennifer Ward (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7	7	2.81 bliain

*D'éirigh Michael Murray as mar stiúrthóir ar 5 Meán Fómhair 2019.

Tá Bord GAT comhdhéanta de dhaoine aonair a thugann raon leathan agus fairsinge taithí do ghníomhaíochtaí GAT, agus iad roghnaithe as measc saineolaithe i réimsí amhail beartas tithíochta, luacháil tithíochta, na Ranna Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil agus Airgeadais. agus ba cheart go gcumasódís do GAT aghaidh a thabhairt ar dhúshláin ollmhóra amach anseo.

Luach Saothair agus Bainistiú na Stiúrthóirí

Cinneann an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil leibhéal luach saothair na Stiúrthóirí. Ní bhíonn luach saothair na Stiúrthóirí neamhfheidhmiúcháin nasctha le feidhmíocht. Tugann an tábla thíos mionsonraí na dtáillí go léir a íocadh le Stiúrthóirí i rith na bliana.

Comhaltaí	Táilí 2019 €	Táilí 2018 €
Michelle Norris*	-	-
Padraic Cafferty	7,695	7,695
Emma Cunningham	-	-
Clare Curley	-	-
Brian Fitzpatrick	7,695	7,695
Aideen Hayden	7,695	7,695
William Johnston	7,695	7,695
Michael Murray†	5,248	7,695
Lianne Patterson	7,695	7,695
Derek Rafferty	-	-
Jennifer Ward	7,695	7,695
Iomlán	51,418	53,865

* Ghearr an Coláiste Ollscoile Baile Átha Cliath suim €9,000 i rith 2019 (2018: €9,000) mar chúiteamh in uaireanta oibre a chaill Michealle Norris mar gheall ar am a chaith sí i mbun a cuid dualgas mar Chathaoirleach ar GAT in 2019.

† D'éirigh Michael Murray as mar stiúrthóir ar 5 Meán Fómhair 2019.

Tá mionsonraí ar luach saothair an Stiúrthóra Feidhmiúcháin/an Phríomhfheidhmeannaigh i nóta 9 de na Ráitis Airgeadais.

Rialachas Corparáideach (Ar lean)

Eitic in Oifig Phoiblí

Tá an GAT san áireamh i Ionstraim Reachtúil uimh. 699 de 2004 le haghaidh an Acht um Eitice in Oifigí Phoiblí 1995 agus 2001. Comhlíon Comhaltaí an GTA agus foireann cuí á oibleagáid faoin reactaíocht seo.

Nochtuithe Cosanta

De réir Alt 21 den tAcht um Nochtadh Cosanta, 2014, bhunaigh agus caomhnaíonn an GAT nósanna do fostaí reatha agus iar-fhostaí le nochtuithe cosanta a dhéanamh i dtaca leis an GAT agus a chuid oibre agus a le déileáil le nochtuithe mar sin. Tá eolas scríofa i dtaca le na nósanna seo curtha ar fáil do gach fostaí. Is féidir teacht ar pholasaí an GAT ar a shuíomh: <http://www.hfa.ie/hfa/Live/Release/WebSite/HomePage/ProtectedDisclosuresReport.html>

Deimhníonn an GAT nár tuairisciú aon Nochtuithe Cosanta chugú le linn 2019.

Costais Riaracháin

Ag teacht le hAguisín B.7 den Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, seo a leanas an líon fostaithe ar sháraigh a sochair €60,000 sa bhliain (costais phinsin an fhostóra as an áireamh):

€	Líon.
110,001-120,000	1
100,001-110,000	1
90,001-100,000	-
80,001-90,000	1
70,001-80,000	1
60,001-70,000	2

Chomh maith leis sin, de réir mar a cheanglaítear faoi Aguisín B.5 den Chód, seo a leanas an caiteachas ar comhairleoireacht sheachtrach/seirbhísí comhairleoireachta le haghaidh 2019:

Táillí dlíthiúla: €1,899,632 (2018: €898,077). Tá táillí dlíthiúla ceangailte go díreach le líon na dtíolachtaí atá á gcur i gcrích, líon atá ag méadú. Tá sé sin amhlaidh mar gheall ar leibhéil níos airde na n-iarratas ar iasachtaí chun críocha tithíochta ó chomhlachtaí tithíochta ceadaithe.

Táillí comhairleoireachta bainistíochta: €7,246 (2018: €nialas).

B'ionann iomlán na speansas arna n-aisíoc le Stiúrthóirí le haghaidh taistil agus cothabhála agus €3,615 (2018: €5,598) agus don taisteal idirnáisiúnta (i ndáil le RA agus AE) agus €neamhní (2018: €488).

B'ionann na speansais le haghaidh taistil agus cothabhála d'fhostaithe agus €11,609 (2018: €12,430) agus don taisteal idirnáisiúnta (i ndáil le RA agus AE) agus €550 (2018: €neamhní).

Caiteachas ar fháilteachas agus €2,280 (2018: €3,151).

Éagsúlacht

Creideann an Bord go bhfuil an éagsúlacht tábhachtach don éifeachtacht agus tá siad tar éis a bheith ag leanúint na díospóireachta ó thaobh inscne, aoise, cultúir, cúlra oideachais agus taithí gairmiúil. Cé nach gcreideann an Bord go bhfuil cuótaí sonracha maidir le critéir cosúil le hinscne cuí agus go gcreideann an Bord gur chóir go dtabharfaí deiseanna ar bhonn fiúntais, creideann an Bord go bhfuil meascán ilghnéitheach de chúlra ó thaobh scileanna, taithí agus eolais tábhachtach, agus tá inscne ina chuid shuntasach den mheascán sin.

Faoi mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019, bhí seisear ban mar stiúrthóirí ar an mBord, as deichniúr comhalta. Ag breathnú amach ón mBord féin, aithníonn GAT tábhacht na héagsúlachta lena n-áirítear éagsúlacht ó thaobh inscne agus na sochair a d'fhéadfadh seo a thabhairt don eagraíocht. Bíonn an Príomhfheidhmeannach agus na fostaithe faoi réir Cóid lompraíochta agus caithfidh siad gach ceanglas reachtúil a chomhlíonadh, mar atá, an tAcht um Stádas Comhionann (2000), an tAcht um Chomhionannas (2004), an tAcht um Míchumas (2005) Cuid 5 agus an tAcht um an Dlí Sibhialta (Forálacha Ilghnéitheacha) (2008), lena chinntiú go mbeidh an timpeallacht oibre saor ó idirdhealú bunaithe ar bhallraíocht de phobal an Lucht Siúil, ar chine, ar náisiúntachta, ar dhath nó ar bhunús eitneach, ar reiligiún nó chreideamh, ar aois, mhíchumas, chlaonadh gnéis, stádas sibhialta, stádas teaghlaigh nó inscne i ndáil le fostaíocht agus oiliúint cheirde nó gairmoiliúint.

Coistí Boird

Tá struchtúr éifeachtach de choistí ag an mBord chun cabhrú leis a chuid freagrachtaí a chomhlíonadh. Féach ar na téarmaí tagartha do gach coiste boird atá ar fáil ar láithreán gréasáin GAT, www.hfa.ie.

Coist Iniúcháireachta & Rioscaí

Féach ar Thuairisc an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí igh idir 36 go 42.

Coiste Airgeadais

Amhail an 31 Nollaig 2019, bhí na Stiúrthóirí seo a leanas ina gcomhaltaí den Choiste Airgeadais:

An tOllamh Michelle Norris (Cathaoirleach), Clare Curley, William Johnston agus Derek Rafferty. Cumhachtaítear an Coiste Airgeadais thar cheann GAT le hairgead a fháil ar iasacht agus a thiomsú agus chun aon áiseanna ceadaithe a chur i ngníomh, a úsáid agus a fheidhmiú. Feidhmíonn an Coiste faoi théarmaí tagartha foirmiúla atá ceadaithe ag na Stiúrthóirí.

Níor tháinig aon chúinsí chun cinn le linn 2019 a chuir iallach ar an gCoiste Airgeadais cruinniú a thionól.

Coiste um Luach Saothair

Amhail an 31 Nollaig 2019, bhí na Stiúrthóirí seo a leanas ina gcomhaltaí den Choiste um Luach Saothair:

An tOllamh Michelle Norris (Cathaoirleach), Clare Curley agus Derek Rafferty.

Fágann Téarmaí Tagartha an Choiste um Luach Saothair go mbíonn sé i dteideal moltaí a dhéanamh i ndáil le luach saothair an Phríomhfheidhmeannaigh lena mbreithniú ag an mBord, faoi réir cheadú a fháil ón Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil. Leagtar amach díolaíochtaí i Nóta 9 de na Ráitis Airgeadais de réir cheanglais Alt 155 d'Acht na gCuideachtaí 2014.

Níor tháinig aon chúinsí chun cinn le linn 2019 a chuir iallach ar an Choiste um Luach Saothair cuinniú a thionól.

Coiste Creidmheasa

Tá Coiste Creidmheasa GAT comhdhéanta de chomhaltaí Boird agus an Bhainistíocht. Bunaíodh an Coiste sa bhliain 2009 chun rioscaí creidmheasa a choimeád faoi chuimsiú bheartas an Bhoird, le hathbhreithniú a dhéanamh ar acmhainneacht chreidmheasa CTCanna agus le teorainneacha maidir rioscaí creidmheasa a cheadú agus a chinntiú go mbíonn an cháipéisíocht ábhartha go léir in ord sula dtéitear ar aghaidh chun airgead dá leithéid a thabhairt ar airleacan do CTCanna. Feidhmíonn an coiste faoi théarmaí tagartha foirmiúla atá ceadaithe ag an mBord.

Tinreamh ag cruinnithe i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2019

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh	Tinreamh Comhaltaí
An tOllamh Michelle Norris	11	6
Barry O' Leary	11	8
Padraic Cafferty	11	8
Tom Conroy	11	9
Seán Cremen	11	11
Brian Fitzpatrick	11	10
An Dr. Aileen Hayden	11	9
William Johnston	11	10
Michael Murray*	8	2
Jennifer Ward	11	8

**D'éirigh Michael Murray as mar stiúrthóir ar 5 Meán Fómhair 2019.*

Ionduchtú agus Forbairt Ghairmiúil

Tá próiseas ionduchtaithe ann do Stiúrthóirí nua. Athraíonn a mbíonn i gceist leis idir Stiúrthóirí Feidhmiúcháin agus Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin. Maidir leis an dara grúpa, tá an t-ionduchtú deartha le Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin a chur ar an eolas faoi GAT agus a cuid oibriúcháin, agus cuimsítear soláthar ábhair faisnéise ábhartha, lena n-áirítear mionsonraí de phleananna oibríochtúla agus straitéiseacha na GAT, mar aon le clár cruinnithe leis an bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin agus le lucht na Bainistíochta.

Rialachas Corparáideach (Ar lean)

Caidreamh le páirtithe leasmhara

Coinníonn na Stiúrthóirí agus an Bhainistíocht plé leanúnach ar bun le páirtithe leasmhara GAT maidir le ceisteanna straitéiseacha. Bíonn ceadú ón Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil agus/nó ón Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe riachtanach i leith gnóthaí sainithe áirithe agus coinnítear cumarsáid leanúnach ar bun leis na hAirí, trína Ranna, i leith na ngnóthaí sin.

Ríomhphost tiomnaithe le haghaidh comhaltaí Oireachtais

Tá ríomhphost tiomnaithe ag an GAT do chomhaltaí Oireachtais chun go bhféadfaí fiosrúithe GAT a dhéanamh - oireachtas.enquiries@hfa.ie. Fuair GAT dhá fhiosrú dá leithéid in 2019 (2018: 2). Cuireadh admháil go bhfuarthas an ríomhphost sin agus freagraíodh é in am trátha.

Cuntasacht agus Iniúchóireacht

Cuntais agus Freagrachtaí na Stiúrthóirí

Is í tuairim na Stiúrthóir go bhfuil an Tuarascáil Bhliantúil don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2019 ag teacht le prionsabail Chód Rialachais Chorporáidigh TA a ceanglaíonn go gcuirfí measúnú i láthair atá cóir, fíorcheart agus cothrom maidir le staid agus ionchais na Cuideachta. Tá na Stiúrthóirí tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar Thuarascáil Bhliantúil 2019 agus tá siad den tuairim go gcuireann sé measúnú cóir, fíorcheart, cothrom i láthair de staid agus ionchais GAT.

Ráiteas maidir le hInmharthanacht

Rinne na Stiúrthóirí measúnú ar inmharthanacht GAT ag cur san áireamh a staid reatha agus na príomhrioscaí a gcaithfidh GAT aghaidh a thabhairt orthu don chéad dá bhliain eile go dtí an 31 Nollaig 2021. Ghlac na Stiúrthóirí leis go bhfuil tréimhse dhá bhliain ina thréimhse iomchuí don mheasúnú bliantúil fócais a gcaithfear próiseas pleanála straitéisí GAT a chur i bhfeidhm lena linn.

Sa mheasúnú breithníodh an fheidhmíocht, maoiniú agus bainistiú leachtachta atá ann faoi láthair ag GAT, maille le creat rialachais agus eagraíochtaí GAT a bhféachann an eagraíocht lena mbainistiú agus, más féidir, riosca a mhaolú, de réir mar atá sonraithe i Nóta 18. Tugadh faoi agus ceapadh measúnú ar na príomhrioscaí os comhair an GAT le iad sin atá éifeacht acu ar na hoibríochtaí, rialú

agus córais rialaithe inmheánach san áireamh. Tá sonraithe seo san áireamh i Nóta 18. Tá ionchas réasúnta ag na Stiúrthóirí, ag cur staid reatha GAT san áireamh, agus faoi réir na rioscaí a sainithníodh, go leanfaidh GAT ag feidhmiú agus go leanfaidh sé ag comhlíonadh a dhliteanas, de réir mar a thiocfaidh siad chun cinn thar thréimhse dhá bhliain an mheasúnaithe.

Ráiteas faoi Chomhlíonadh Rialachais Chorporáidigh

Is cúis áthais do na Stiúrthóirí a thuairisciú gur shocraigh GAT Cód Rialachais Chorporáidigh na RA 2014, eisithe ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais, larscríbhinn Rialachais Chorporáidigh na hÉireann, arna eisiúint ag Stocmhalartán na hÉireann agus an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, arna fhoilsiú ag an Roinn Airgeadais, a chomhlíonadh i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2019, ach amháin i gcás na nithe seo a leanas:

Méid agus struchtúr an Bhoird reatha

Ceapann an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin ar feadh tréimhse nach mó ná cúig bliana. Féadfaidh an tAire, tar éis comhairliúcháin leis an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, Príomhoifigeach Feidhmiúcháin a cheapadh. Tugann an próiseas ceapacháin seo aghaidh freisin ar riachtanas GAT déanamh amach cén chaoi a mbreathnaítear ar Stiúrthóir mar dhuine neamhspleách nó mar dhuine nach bhfuil neamhspleách.

Le héirigh as Michael Murray i Meán Fómhair 2019 tá dhá fholúntas ar an mbord.

Tá socruithe ag an Rialtas chun ceapacháin a dhéanamh ar bhoird agus ar chomhlachtaí Stáit. Agus Bord reatha na GAT á cheapadh, d'iarr an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil ar dhaoine a raibh suim acu ann, iarratas a chur isteach ar a láithreán gréasáin d'fholúntais ar bhoird chomhlachtaí faoina coimirce. Ní gá d'Airí a bheith teoranta dóibh siúd amháin a léiríonn spéis, ach cinnteoidh siad go mbeidh na cáilíochtaí cuí ag gach duine a cheapfar.

Shocraigh an Rialtas freisin go gceanglófar orthu siúd atá á moladh lena gceapadh mar chathaoirligh ar bhoird Stáit, a bheith ar fáil don Choiste Oireachtais cuí leis an gcur chuige a nglacfaidh siad mar chathaoirleach agus lena ndearcadh, ar an rannchuidiú a tabharfaidh an comhlacht

nó an bord atá i gceist amach anseo, a phlé. Tar éis an phlé sin, glacfaidh an tAire nó an Rialtas, de réir mar is cuí, cinneadh leis an nduine ainmnithe a dheimhniú mar chathaoirleach. Chuaigh Michelle Norris i láthair an Choiste Oireachtais um Chomhshaol, Iompar, Chultúr agus an Ghaeltacht in 2012 chun na críche sin.

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin Neamhspleách Sinsearach

Breithníodh an cheist ar chóir comhalta sinsearach aitheanta den Bhord, seachas an Cathaoirleach, a ainmniú le go bhféadfaí buairimh a chur faoina bhráid agus i bhfianaise mar a cheaptar Stiúrthóirí, an struchtúr scairsheilbhe agus nósanna imeachta reatha an Bhoird, de réir fhoráil A.4.1 den Chód. Thángthas ar an gconclúid nach bhfuil a leithéid oiriúnach agus cúrsaí mar atá, comhalta Boird Neamhfheidhmiúcháin a ainmniú mar Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin Neamhspleách Sinsearach. Coinneofar an cheist seo faoi athbhreithniú.

Nósanna Imeachta le haghaidh toghcháin agus atoghcháin

Ceapann an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil na Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin agus bíonn siad sa phost ar feadh cibé tréimhse a shonróidh an tAire agus an ceapachán á dhéanamh ach ní ar feadh tréimhse is faide ná cúig bliana, ach amháin sa chás gur cuí leis an Aire Stiúrthóir a athcheapadh don dara téarma, agus dá thoradh sin, níl bhaineann forálacha B.2.1, den Chód le ceapachán Stiúrthóirí na GAT.

Níl aon bheartas ann leis an mBord a athnuachan.

Luach Saothair na Stiúrthóirí

Níl aon bheartas um luach saothair ann atá forbartha go himheánach, toisc go gcinneann an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil leibhéal luach saothair na Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin. Socraítear luach saothair an Phríomhfheidhmeannaigh de réir na dtreoirínte reatha le haghaidh pá sa tseirbhís phoiblí. Ní bhíonn luach saothair Stiúrthóirí neamhfheidhmiúcháin nasctha le feidhmíocht agus nochtar thuas é do gach Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin ar leith mar tháillí i Nóta 9 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais. Déanann an Coiste um Luach Saothair moltaí i ndáil le luach saothair an Phríomhfheidhmeannaigh go mbreithneoidh an Bord iad.

Athbhreithniú Seachtrach ar an meastóireacht ar Fheidhmíocht an Bhoird

Éilítear le Foráil B.6.2 de Chód Rialachais Chorporáidigh na RA gur chóir d'éascaitheoir seachtrach meastóireacht a dhéanamh ar Bhord chuideachtaí FTSE 350 gach trí bliana ar a laghad. Ní mheasann an Ghníomhaireacht go mbaineann an fhoráil seo den Chód lena struchtúr reatha.

Iníúcháireacht inmheánacha

Mar gheall ar mhéid na GAT agus ar a bhfuil i gceist léi, níl feidhm na hIníúcháireachta Inmheánaí saor ó fhreagracht oibriúcháin.

Tá na Stiúrthóirí sásta áfach go dtugtar leibhéal leordhóthanach neamhspleáchais d'fheidhm na hIníúcháireachta inmheánaí chun ligean di a cuid dualgas a chomhlíonadh ar bhealach oibiachtúil atá sách neamhspleách.

Nochtadh maidir leis an scéim shochar sainithe do Stiúrthóirí

Chomhlíon na Stiúrthóirí na treoirínte maidir le nochtadh a leagtar amach sa Chód Cleachtais do Chomhlachtaí Stáit, in ionad déanamh de réir Chód Rialachais Chorporáidigh na RA, ina leith seo, mar go meastar gur oiriúnaí iad sin do GAT.

Thar cheann an Bhoird,

An tOllamh Michelle Norris
Cathaoirleach

26 Márta 2020

Brian Fitzpatrick
Stiúrthóir

26 Márta 2020

Tuairisc an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí

Is é cuspóir an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí, de réir a théarmaí tagartha, cabhrú leis an mBord lena mhaoirseacht ghinearálta ar thuaisceoireacht airgeadais, rialuithe inmheánacha agus ar fheidhmeanna iniúcháireachta GAT. Comhlíontar freagrachtaí an Choiste Iniúcháireachta trína chruinnithe agus trí thuiriscí a fháil ón mBainistíocht, ón gCoiste Bainistíochta Rioscaí (ina bhfuil an Príomhfheidhmeannach, an Ceannasaí Cistíochta agus Rúnaí na Cuideachta), comhairleoirí seachtracha agus na hiniúcháirí seachtracha agus inmheánacha. Tá clár oibre ag an gCoiste Iniúcháireachta, de réir a Théarmaí Tagartha, don bhliain lena n-áirítear:

- monatóireacht ar an bpróiseas tuairisceoireachta airgeadais, ar ionracas na ráiteas airgeadais agus ar aon fhógraí foirmiúla a bhaineann le feidhmíocht GAT ó thaobh cúrsaí airgeadais;
- monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht shocrúithe GAT maidir le rioscaí a bhainistiú agus cúrsaí a rialú go himmheánach;
- athbhreithniú a dhéanamh ar bhreitheanna suntasacha maidir leis an tuairisceoireacht airgeadais;
- athbhreithniú a dhéanamh ar aon athruithe a bheartaítear a dhéanamh ar chleachtais rialachais chorparáidigh agus tacaíocht a thabhairt go nglacfaidh an Bord na hathruithe sin;
- monatóireacht a dhéanamh ar iniúcháireacht reachtúil na Ráiteas Airgeadais bliantúil;
- athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmíocht, ar oibiachtúlacht, ar cháilíochtaí agus ar neamhspleáchas an Iniúcháir Seachtraigh;
- moltaí a dhéanamh don Bhord i ndáil le ceapachán an Iniúcháir Seachtraigh, luach saothair is téarmaí fostaíochta na hiniúcháirí a cheadú;
- déileáil le saincheisteanna suntasacha maidir le rialú a tharraingítear anuas de bharr Iniúcháireachta Inmheánaigh nó Seachtraí; agus
- athbhreithniú a dhéanamh ar chostas cistí agus ar na rátaí úis a ghearrtar dá réir.

Ar aon dul le Foráil C.3.4 de Chód Rialachais Chorparáidigh RA 2014, caithfidh an Coiste comhairle a thabhairt don Bhord go foirmiúil maidir le cibé acu an bhfuil an Tuarascáil Bhliantúil agus na Cuntais, agus iad á nglacadh le chéile mar aonad iomlán, cothrom, comhardaithe agus intuigthe agus go soláthraíonn siad an fhaisnéis atá riachtanach go ndéanfaidh scairshealbhóirí measúnacht ar fheidhmíocht GAT, mar aon lena múnla agus a straitéis gnó.

Déanann an Coiste Bainistíochta Rioscaí maoirseacht ar rioscaí, agus tá an Príomhfheidhmeannach, an Ceannasaí Cistíochta agus an Rialtóir Airgeadais ar an gCoiste sin. Tuairiscíonn an Coiste seo don Choiste Iniúcháireachta agus don Bhord ar bhonn rialta. Rinne an Bord athbhreithniú bliantúil ar an gCreat-Bheartas Bainistíochta Rioscaí ag a chruinniú an 26 Márta 2020.

Cruinnithe a socraíodh don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2019

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh in 2019	Tinreamh Stiúrthóirí
Emma Cunningham	4	4
Brian Fitzpatrick	4	4
Dr Aideen Hayden	4	4
Lianne Patterson	4	4
Derek Rafferty	4	2
Jennifer Ward	4	4

Freastalaíonn an Príomhoifigeach Feidhmiúcháin, Ceann an Státchiste, agus an Rúnaí Cuideachta agus ionadaí an Iniúcháir Seachtracha ar chuireadh.

Monatóireacht ar Ionracas na Ráiteas Airgeadais lena n-áirítear Breitheanna Suntasacha

Tuairisceoireacht Airgeadais

Faigheann agus measann an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí tuairiscí rialta maidir le feidhmíocht airgeadais ón mBainisteoireacht i rith na bliana, agus treoraíonn an Coiste obair an Iniúcháir Inmheánaigh agus faigheann tuairiscí uaidh maidir leis an obair sin. Pléann an Coiste straitéis agus fócas iniúcháireachta an Iniúcháir Seachtraigh freisin.

Agus faisnéis ó na gníomhaíochtaí seo á gcur san áireamh chomh maith le dearcaí ó chruinnithe Bhord na Stiúrthóirí, rinne an Coiste Iniúcháireachta amach rioscaí buntábhachtacha na tuairisceoireachta airgeadais a bhaineann le hinfhaighteacht mhaoiniúcháin agus gnóthas leantach agus le socruithe d'fhiacha amhrasacha a thagann chun cinn ar iasachtaí i ndiaidh 1986, i gcomhthéacs choinníollacha reatha an mhargaidh.

Pléadh na saincheisteanna seo leis an mBainisteoireacht i rith na bliana agus leis an Iniúcháir seachtrach tráth ar cuireadh críoch leis an Iniúcháireacht Sheachtrach ar na

Ráitis Airgeadais. Thug an Bhainisteoireacht le fios don Choiste Iniúcháireachta go raibh Ráitis Airgeadais iniúchta GAT ullmhaithe de réir na bprionsabail cuntasáíochta a nglactar leo go coitianta agus is infheidhme i leith na Ríochta Aontaithe agus na hÉireann. San áireamh leis an athbhreithniú seo, bhí plé leis an mBainisteoireacht faoi cháiliócht, ní amháin inghlacthacht phrionsabail chuntasáíochta na GAT, réasúntacht na meastachán agus na mbreitheanna suntasach, agus a shoiléire a nochtadh cúrsaí i Ráitis Airgeadais GAT, lena n-áirítear an méid a nochtadh a bhain le meastacháin chriticiúla ó thaobh cúrsaí cuntasáíochta.

Infhaighteacht mhaoiniúcháin agus gnóthas leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na Ráitis Airgeadais seo a ullmhú. Tá Clár na Nótaí faoi Ráthaíocht faoi ráthaíocht an Aire Airgeadais agus éascaíonn sin le hiasachtaí a eisiúint lena mbaineann aibíocht 30 mbliana ar a mhéad ó dháta a n eisthe. Ag deireadh 2019 b'ionann meánaibíocht fhiachas GAT agus 4.0 bliain (2018: 3.4 bliain). Cuireann sé seo maoiniú cobhsaí ar fáil do bhonn maoiniúcháin phunann iasachtaí GAT agus laghdaíonn sé go mór an riosca gearrthéarmach leachtachta le haghaidh GAT.

Meastar go méadóidh na phróifíil aibíochta leachtachta in 2020 de réir mar a fhaightear rochtain ar mhaoiniú fadtéarmach ag ráta seasta trí mheán an Chláir GN le comhaontuithe déthaobhacha le GBCN agus leis an mBanc Eorpach Infheistíochta agus le Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa. Chomh maith leis sin, beidh rochtain leanúnach ag GAT ar GBCN agus ar an rótharraingt Bhainc do riachtanais ghearrthéarmacha leachtachta, de réir mar is gá.

Tá an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí sásta lenar nochtadh sna Ráitis Airgeadais seo maidir lena a oiriúnaí is atá an toimhde maidir le gnóthas leantach agus maidir leis an rochtain ar mhaoiniú.

Míráitis

Dearbhaigh an Bhainisteoireacht don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí nach raibh siad ar an eolas faoi aon mhíráitis ábhartha nó neamhabhartha a rinneadh d'aon ghnó go gcuirfí cás ar leith i láthair.

Idirchaidreamh leis an mBainisteoireacht

Mar chuid den phróiseas leis na ráitis airgeadais a cheadú, faigheann an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí agus

déanann sé léirmheas ar pháipéar arna ullmhú ag an mBainisteoireacht lena leagtar amach na rioscaí suntasacha a théann i bhfeidhm ar GAT, measúnacht mhionsonraithe na Bainisteoireachta ar na rioscaí sin agus ar an mbealach a dhéantar iad a mhaolú. Tugann an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí dúshlán na dtuairiscí agus na mbreitheanna a bhíonn sna tuairiscí seo ón mbainisteoireacht sula gcuirtear na Ráitis Airgeadais faoi bhráid an Bhoird lena bhfaomhadh. Féach ar leathanaigh 40 go 42 de na Ráitis Airgeadais le haghaidh tuilleadh eolais a bhaineann le freagrachtaí leanúnacha an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí i leith rialuithe inmheánacha GAT.

Moladh go gCeadófaí na Ráitis Airgeadais

De thoradh na léirmheasanna agus na gcomhráite seo leis an mbainisteoireacht agus de thoradh na hiniúcháireachta inmheánaí agus thuairiscí an Iniúcháir Seachtraigh don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí, thuairiscigh an Coiste Iniúcháireachta don Bhord go measann siad go bhfuil na Ráitis Airgeadais, agus iad á nglacadh le chéile mar aonad iomlán, cothrom, comhardaithe agus intuigthe agus go soláthraíonn siad an fhaisnéis atá riachtanach go ndéanfaidh páirtithe leasmhara measúnacht ar fheidhmíocht na cuideachta, mar aon lena múnla agus a straitéis gnó. Mhol an Coiste Iniúcháireachta freisin go gcuirfí na Ráitis Airgeadais iniúchta san áireamh i dTuarascáil Bhliantúil GAT don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2019.

Iniúcháireacht Sheachtrach

Tairiscintí ó Ghnólaigh Iniúcháireachta

Aithníonn an Coiste na forálacha atá i gCód Rialachais Chorpáraidigh na RA 2014 i leith tairiscintí don obair iniúcháireachta. De réir Chód Rialachais Chorpáraidigh na RA 2014, ceanglaítear ar chuideachtaí FTSE 350 a gconradh don iniúcháireacht sheachtrach a chur amach le haghaidh tairiscintí anois gach 10 mbliana ar a laghad. Tá an Coiste tar éis na forálacha maidir le tairiscintí don obair iniúcháireachta, atá leagtha amach i gCód Rialachais Chorpáraidigh na RA 2014, a bhreithniú. Mar gheall ar mhéid GAT, níl sé d'oibleagáid uirthi tairiscintí a iarraidh. Lean GAT ar aghaidh lena chleachtas le tairiscintí a chur amach le haghaidh sholáthar seirbhísí iniúcháireachta seachtracha in 2018 áfach, chun tréimhse iniúcháireachta seachtraí 2018-2020 a chlúdach, agus ba iad JPA Brenson Lawlor buaiteoirí na tairisceana. Mhol an Bord go gceapfaí JPA Brenson Lawlor mar iniúcháir seachtrach neamhspleách ar feadh tionachta 3 bliana.

Tuairisc an Choiste Iniúchóireachta & Rioscaí (Ar lean)

Neamhspleáchas ár n-iniúchóra sheachtraigh a chinntiú

Is ábhar iontach dáiríre é neamhspleáchas an iniúchóra dar leis an gCoiste Iniúchóireachta & Rioscaí agus déantar athbhreithniú ar an scéal go bliantúil. Phléigh an Coiste Iniúchóireachta & Rioscaí neamhspleáchas na gnólaigh le JPA Brenson Lawlor agus leis an mbainisteoireacht agus ní raibh aon saincheistanna le nótáil.

In 2019, seachas obair iniúchóireachta, níor bronnadh aon seirbhís eile nár seirbhís iniúchóireachta í, ar ár iniúchóir seachtrach neamhspleách. Rinne an Coiste Iniúchóireachta & Rioscaí, trína théarmaí tagartha, athbhreithniú ar obair, nach obair iniúchóireachta a bhí ann, a rinne an t-iniúchóir seachtrach agus dhearbhaigh nach bhfuil aon éifeacht aimhleasach ar an neamhspleáchas iarbhrí, nó mar a fheictear an neamhspleáchas, nó ar oibiachtúlacht na hoibre iniúchóireachta í féin.

Déanann Bord na GAT monatóireacht ar sholáthar seirbhísí nach seirbhísí iniúchóireachta iad, a thugann an t-iniúchóir seachtrach agus déanann an Coiste Iniúchóireachta amhlaidh tríd an athbhreithniú leanúnach ar speansais riaracháin. Mar nach raibh aon seirbhís, nach seirbhís iniúchóireachta í, a cuireadh ar fáil le linn 2019, níl aon choimhlint mar sin le neamhspleáchas an iniúchóra.

Táill le haghaidh seirbhísí iniúchóireachta agus neamhiniúchóireachta d'iniúcháirí neamhspleácha JPA Brenson Lawlor

Bliain dar chríoch	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Iniúchóireacht ar ráitis airgeadais	34	34
Seirbhísí comhairleacha cánach	-	-
Seirbhísí eile	-	-
Iomlán luach saothair na nIniúcháirí	34	34

Idirchaidreamh le hiniúcháirí seachtracha

Soláthraíonn an Coiste Iniúchóireachta & Rioscaí nasc idir an Bord agus an tIniúchóir Seachtrach agus tá sé neamhspleách ar bhainistíocht GAT. Tá JPA Brenson Lawlor, iniúchóir reachtúil GAT, freagrach as iniúchóireacht neamhspleách a dhéanamh ar Ráitis Airgeadais GAT de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ar Iniúchóireacht (Éirinn). Tá údarás agus freagracht deiridh ag an gCoiste

Iniúchóireachta & Rioscaí maidir le gnólaigh iniúchóireachta neamhspleách GAT a roghnú, a chúiteamh, meastóireacht a dhéanamh uirthi, agus i gcás gur cuí, ath-ghnólaigh a chur ina háit. De réir Alt 383(2) d'Acht na gCuideachtaí 2014, leanfaidh an t-iniúchóir, JPA Brenson Lawlor, Cuntasóirí Cairte, ar aghaidh le bheith sa ról seo.

Déanann an Coiste Iniúchóireachta & Rioscaí gach seirbhís dá bhfuil le soláthar ag na hiniúcháirí seachtracha a cheadú roimh ré. Áirítear leis na seirbhísí sin a cheadaítear roimh ré, seirbhísí iniúchóireachta, seirbhísí a bhaineann le hiniúchóireacht, comhairle chánach agus seirbhísí eile.

Tá sé d'údarás ag an gCoiste Iniúchóireachta & Rioscaí a chuid comhairleoirí féin ón taobh amuigh a fhóstu freisin, lena n-áirítear saineolaithe i réimsí cuntasáiochta áirithe, de réir mar is cuí dar leis, seachas abhcóidí nó comhairleoirí arna bhfóstu ag an mbainisteoireacht.

Próiseas iniúchóireachta seachtraí a mheasúnú

Déanann an Coiste athbhreithniú ar fheidhmíocht an Iniúchóra Seachtraigh go bliantúil ag deireadh an timthrialla iniúchóireachta bliantúla. Leis an Athbhreithniú, déantar aiseolas ón mbainisteoireacht agus ó fhoireann na GAT a bhfuil lámh acu sa phróiseas iniúchóireachta, a chur san áireamh in éineacht le hathbhreithniú ar leibhéal na seirbhíse a sholáthraíonn JPA Brenson Lawlor do GAT. Bunaithe ar a bhreithniú ar an aiseolas, in éineacht lena mheasúnacht leanúnach féin, mar shampla trí cháilíocht thuairiscí na n iniúcháirí seachtracha don Choiste, agus idirghníomhaíocht chomhpháirtí na hiniúchóireachta leis an gCoiste, tá an Coiste Iniúchóireachta & Rioscaí sásta go leanann JPA Brenson Lawlor ar aghaidh le bheith ag soláthar seirbhíse iniúchóireachta éifeachtaí.

Bainistíocht Rioscaí

Faoi mar a forordaíodh leis an gCód Cleachtais athbhreithnithe um Rialachas Comhlachtaí Stáit, ghlac an Bord agus Coiste Bainistíochta Rioscaí foirmiúil, atá comhdhéanta de lucht na Bainisteoireachta Sinsearaí, creat beartais bhainistíochta rioscaí atá i bhfeidhm ó 2009 agus a mbíonn maoirsiú á dhéanamh ag an gCoiste Iniúchóireachta & Rioscaí air. Bainistíonn an Príomhfheidhmeannach, an Ceannasaí Cistíochta agus Rúnaí na Cuideachta rioscaí na GAT le chéile agus freagracht chomhionann orthu ar fad, in áit Príomhoifigigh Rioscaí, faoi mar a cheadaítear faoin gCód Cleachtais. Déanann an Coiste athbhreithniú ar an gCreat agus ar an mBeartas Bainistíochta Rioscaí go rialta. Bíonn an

mhonatóireacht ar rioscaí, i gcónaí, ina mhír ag cruinnithe Boird. Is gnó airgeadais é GAT agus mar sin is rioscaí airgeadais na rioscaí a bhaineann leis an ngnó sin (i.e. rioscaí creidmheasa, margaidh agus leachtachta) agus tá rioscaí cisteáinbhainteacha ag baint leis freisin. Tá cur síos níos sonraí ar na rioscaí sin i Nóta 18 ag gabháil leis na Ráitis Airgeadais.

D'fhorbair GAT próiseas um bainistiú rioscaí a áiríonn athbhreithnithe leanúnacha ar a phunann iasachtaí agus airleacain agus athbhreithniú leanúnach ar rioscaí cisteáinbhainteacha, a chuireann ar a chumas bainistiú a dhéanamh ar na rioscaí sin. Ghlac Bord GAT Beartas Creidmheasa i ndáil le hiasachtaí le CTCanna in 2013 agus déantar uasdátú rialta air sin, agus tharla an t-uasdátú is déanaí i mí Dheireadh Fómhair 2019.

Baineann riosca iarmharach le hiasachtaí ar rátaí seasta go príomha. Déileáiltear leis seo trí bheartas um chúlchistí agus chorrlaigh faoi mar a phléitear i Lámhleabhar um Beartais agus Nósanna Imeachta GAT agus freisin laistigh de Chlár na Rioscaí den Chreat is Beartas um Bainistíocht Rioscaí. Ó thaobh Chlár Comhardaithe GAT, tagann riosca ráta úis chun cinn i gcás ina n-eascaíonn athrú ar chostas an mhaoiniúcháin atá ann cheana as gluaiseacht i rátaí úis, athrú nach bhfuil fritháiríthe le hathrú comhfhreagrach ar an ioncam saothraithe ó iasachtaí atá ann cheana, as a dtiocfaidh tionchar dearfach nó diúltach ar bhrabúsacht reatha nó ar bhrabúsacht sa todhchaí. Chun an riosca sin a thomhas, rinne Bainistíocht GAT samhail nua Riosca Ráta Úis (RRÚ) a fhorbairt leis an neamhchosaint RRÚ gan íoc a ríomh ar bhonn bliantúil (an bearna bliantúil) do gach dlíteanas agus sócmhainn ar ráta seasta, suas go dtí a ndáta athphraghsála. Tá athbhreithniú déanta ag iniúcháirí seachtracha GAT ar an tsamhail RRÚ agus tuairisc tugtha faoi.

Déanann GAT athbhreithniú cuimsitheach ar rioscaí go bliantúil, rud a cheadaíonn an Bord agus a dhéanann cuid de bheartas GAT um rátaí úis agus chúlchistí i gcomhair blianta ina dhiaidh. Cuirtear an Bord ar an eolas ar bhonn ráithiúil maidir le dálaí nua agus déantar gníomhartha ceartaitheacha más gá.

Measúnaíonn an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí ábhartha mar atá:

- neamhréir rioscaí ráta úis;
- rioscaí maidir le maoiniú, leachtacht agus gnóthas leantach;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986;

- riaráistí morgáistí údaráis áitiúla;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí do CTCanna;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hinstiúidí ardoideachais;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí d'údaráis áitiúla roimh 1986; agus
- céim pinsin le sochair shainithe.

Iasachtaí roimh an 27 Bealtaine 1986

Maidir le hiasachtaí a thugann GAT d'údaráis áitiúla, bíonn GAT faoi dhlíteanas i leith aon chaillteanas creidmheasa a thagann chun cinn ó mhorgáistí roimh Bhealtaine 1986, a urraítear leis an mbunmhaoín mhorgáiste agus le hárachas um chosaint morgáiste. As suim €8.6 milliún de na hiasachtaí a tugadh roimh Bhealtaine 1986 agus a bhí fós amuigh ag 31 Nollaig 2019 (2018: €9.2 milliún), níl ach €5.3 milliún (2018: €6.1 milliún) díobh sin fós dlíte do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaithe bunúsacha agus tá soláthar iomlán ann de €2.7 milliún ann le haghaidh lagú.

Tá bearna an €3.3 milliún (2018: €3.1 milliún) tagtha chun cinn toisc nach gceanglaítear ar na húdaráis áitiúla iomlán na suimeanna airgid a fhaigheann siad i ndáil le fuascailtí agus aisíocaíochtaí a chur ar ais chuig GAT, faoi mar a cheadaítear faoi théarmaí na háise iasachta. Is é tuairim an Bhoird, cosúil le hiasachtaí a tugadh i ndiaidh 1986, nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach. Tá comhthaobhacht ag údaráis áitiúla i gcoinne fuilleach €5.3 milliún na n-iasachtaí a tugadh roimh 27 Bealtaine 1986, i bhfoirm leasanna morgáiste ar mhaoín. Is nuair nach leor an chomhthaobhacht sin chun an fiachas a urscaoileadh go mbíonn GAT faoi dhlíteanas i leith aon chaillteanais um lagú a thiocfaidh chun cinn, agus sa chás sin amháin.

Ceanglaítear ar iasachtaithe aonair Árachas um Chosaint Morgáiste a bheith acu ar a gcuid réadmhaoine. Clúdaíonn an tÁrachas seo an t-iasachtaí i gcás a báis nó míchumais maidir le suim na hiasachta atá amuigh, gan riaráistí san áireamh.

Iasachtaí i ndiaidh an 27 Bealtaine 1986

Meastar nach fiú le háireamh é riosca na haisíocaíochta maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986, seachas riosca ceannasach, ós rud é gur le húdaráis áitiúla atá an gaol dlíthiúil, agus ní bhraitheann an riosca ar athruithe ar phraghsanna tithe ná ar athruithe eacnamaíocha eile. I gcomhthéacs:

Tuairisc an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí (Ar lean)

- (a) údaráis áitiúla a bheith ina gcomhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile;
- (b) a n-ioncain nó a gcistí a bheith mar urrús don íocaíocht atá dlite do GAT sna suimeanna go léir atá dlite ó údaráis áitiúla (mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus GAT);
- (c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil gach iasacht airleactha d'údaráis áitiúla;
- (d) go dtuigeann an Bord go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla agus iad ag freastal ar a n-oibleagáidí do GAT; agus,
- (e) nach deach aon chaillteanais do GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986;

is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan údaráis áitiúla ar nó tar éis 27 Bealtaine 1986, agus níor taifeadadh aon fhorálacha caillteanais iasachta i leith na n-iasachtaí sin. Tá an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí sásta le húsáid an tuairim seo in ullmhú na ráitis airgeadais seo agus le nochtú na cúinsí seo. Mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019, tar éis ath-idirbheartaíocht a bheith déanta i leith téarmaí iasachtaí áirithe, bhí gach údarás áitiúil suas chun dáta maidir lena gcuid aisíocaíochtaí sceidealaithe sa phunann seo (féach ar nóta 18(a)). Níor bhain aon chaillteanais don GAT ar a cuid iasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986.

Iasachtaí do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta

Go dtí 2011, thug an Rialtas deontais mhaoiniúcháin do CTCanna, trí údaráis áitiúla, don tithíocht shóisialta. Agus an ghéarchéim eacnamaíochta ag teacht chun cinn, agus na diansranta ar chúrsaí buiséid dá bharr, bhí réasúnaíocht ann le hairgeadas iasachtaí a thabhairt isteach le bheith in ionad deontas, agus le hiasachtaí a thabhairt do CTCanna go díreach chun cur ar a gcumas tionscadail tithíochta sóisialta a chur i gcrích go tráthúil. Tugadh ról lárnach don GAT san obair le maoiniúcháin iasachtaí a sholáthar don earnáil, is rátaí agus gráid iomaíocha ar lár, ag an am, sa mhargadh.

Bhunaigh GAT próiseas le CTCanna a mheasúnú le haghaidh stádais mar 'Chomhlacht Deimhnithe', .i. cinn a measadh a bheith oiriúnach le hairgeadas iasachtaí a sholáthar. Tá dhá chuid i gceist leis an bpróiseas measúnachta do CTCanna. Athbhreithniú corparáideach atá caighdeánach sa mhargadh is ea an chéad cheann lena

n-úsáidtear mairtís scórála chun feidhmíocht reatha, rialachas corparáideach, agus pleananna forbartha agus airgeadais a mheasúnú. Tugtar an t-iarratas os comhair Choiste Creidmheasa GAT ansin lena bhreithniú. Ina dhiaidh sin, bronnar stádas mar Chomhlacht Deimhnithe ar iarratasóirí agus is féidir leo iarratas a dhéanamh ar mhaoiniúchán ar bhonn cás-ar-chás ansin. Tacaíonn Áis Léasúcháin Airleacain Chaipitil (ÁLAC), atá státmhaoinithe le hiarratais ar thionscadail, mar a dhéanann an Comhaontú Íocaíochta & Infhaighteachta (PAA).

I mí na Nollag 2015, sheol GAT tionscnamh iasachtaithe nua a bhí dírithe go sonrach ar CTCanna ar Leibhéal 2 nach bhfuil ina gComhlachtaí Deimhnithe faoi láthair. Leis an táirge seo, dírithe ar CTCanna a bhfuil riachtanais iasachtaithe acu ó €0.25 milliún suas go dtí €1.5 milliún agus tá sé saindeartha go sonrach i dtreo éadálacha maoiníochta. Tairgtear an t-iasachtú ar bhonn ráta úis inathraithe thar 30 bliain nó le hiasachtaí lena mbaineann ráta seasta (ag athrú ar ais chuig ráta inathraithe ina dhiaidh sin). Níl ar CTCanna atá ag Ciseal 2 agus a chuireann isteach ar an táirge nua dul trí phróiseas athbhreithnithe creidmheasa GAT.

Tá fás suntasach tar éis teacht ar ghníomhaíocht na CTCanna sa bhliain 2019, agus tacaíocht láidir ó GAT trína raon méadaithe d'iasachtaí ar rátaí inathraithe agus seasta lena n-áirítear táirgí don éadail, tógáil nua agus cíos in ionad morgáiste. Go háirithe, chuidigh an maoiniú ón Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN), ón mBanc Eorpach Infheistíochta ("BEI") agus ó Bhanc Forbartha Chomhairle na hEorpa ("BCE") le go dtabharfaí isteach ráta seasta 25 bliana ag an ráta reatha de 2.25%, agus tá sé sin tar éis an baol rioscaí a bhaineann leis an timpeallacht ráta úis a laghdú go mór d'iasachtaí ó GAT do CTCanna. Tá soláthar maoiniú fadthéarmach ráta seasta tar éis an baol rioscaí a bhaineann leis an timpeallacht ráta úis a laghdú go mór d'iasachtaí ó GAT do CTCanna. Tá GAT fós muiníneach gur féidir leis ról lárnach a bheith aige chun a chinntiú go dtacófar le pleananna forbartha ach maoiniú iomaíoch solúbtha a sholáthar a fhreastalóidh ar riachtanais earnáil na CTCanna.

Iasachtaí le Institiúidí Ardoideachais

Ag leanúint ó achtú reachtaíocht cheadaíonn iasachtaí a thabhairt ag an GAT do Institiúidí Ardoideachais i dtaca le cóiríocht nua do mhic léinn a sholáthar, chas an GAT le hionadaí ó Olscoileanna Aonair, agus an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil agus an Roinn Oideachais.

Tabharfaidh na cumhachtaí nua seo rochtain do Institiúidí Ardoideachais ar mhaoiniú saor, seasta fad téarmach do cóiríocht do mhic léinn ar champas agus lasmuigh den champas, ag laghdú na costais go suntasach ar an gcaoi sin ar thionscadail do Ollscoileanna agus ag feabhsú inacmhainneacht do mhic léinn. Beidh buntáiste breise le soláthar cóiríocht nua do mhic léinn le cur ar fáil le tuilleadh stoc cíosa reatha le tacú le tithíocht shóisialta agus inacmhainne sa bhreis.

San am i láthair tá trí Ollscoil ar ceadaiódh a n-iarratais iasachta le iomlán de €157m le 1,428 seomra codlata do mhic léinn a sholáthar. Táthar ag súil go gheofar níos mó iarratais iasachta sa míonna le theacht. Réamhioc an GAT cistí de €60 milliún (2018: €neamhní) go Institiúid Ardoideachais amháin ag deireadh 2019.

Cistíocht

Tiomsaíonn GAT maoiniúchán, le tacaíocht ráthaíochta ón Aire Airgeadais, go príomha tríd GBCN, údaráis áitiúla agus trí ghníomhaireachtaí idirnáisiúnta amhail an Banc Eorpach Infheistíochta agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa. Tiomsaítear maoiniúchán imeallach tríd GBCN agus úsáid á baint as Clár na Nótaí faoi Ráthaíocht faoi shocrú praghsála comhaontaithe faoi mar atá faofa ag an mBord.

Athbhreithniú ar rialuithe inmheánacha

Bíonn na Stiúirthóirí freagrach as córas rialaithe inmheánaigh a choinneáil ar bun a sholáthraíonn deimhniú réasúnta i dtaobh oibriúcháin éifeachtach éifeachtúil, i dtaobh an rialaithe inmheánaigh airgeadais, agus go bhfuil dlíthe agus rialacháin á gcomhlíonadh. Sa chomhthéacs seo, tugann an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí aird ar na nithe a oireann, dar leo, do ghnó GAT, d'ábharthacht na rioscaí airgeadais oibriúcháin a bhíonn de dhlúth agus d'inneach an ghnó, agus do na costais agus na tairbhí coibhneasta i dtaca le sainrialuithe a chur i ngníomh. Tá beartas leagtha amach ag GAT ina Lámhleabhar Beartas agus Nósanna Imeachta lenar féidir le fostaithe nithe atá ina n-údar imní a tharraingt anuas, faoi rún, faoi nithe a d'fhéadfadh a bheith ina mírialtachtaí i dtuairisceoireacht airgeadais nó nithe eile.

Dhéablóidigh an Bord an tasc an athbhreithnithe mionsonraithe ar rioscaí, don Choiste, agus bíonn seo ina mhír sheasta ar chlár oibre chruinnithe an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí. Tuairiscíonn an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí, agus déanann moltaí don Bhord ina dhiaidh sin, faoina gcuid torthaí, agus tá sé curtha de chúram ar an mBord maoirseacht a dhéanamh ar rioscaí agus moltaí ón gCoiste a bhreithniú. Ag formhór chruinnithe

an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí, déantar athbhreithniú ar réimse amháin de rioscaí faoi mar a thuairiscítear go mion in Clár Rioscaí GAT, atá laistigh de Chreat agus Beartas Bainistíochta Riosca GAT.

Dearadh córas um rialú inmheánach GAT chun deimhniú réasúnta, ach ní deimhniú absalóideach, a sholáthar in aghaidh an riosca go dtarlódh earráidí ábhartha, calaois nó caillteanais. D'fhéadfadh sé tarlú go mbeadh duine in ann teacht timpeall ar rialuithe inmheánacha, nó iad a sháru. Anuas air sin, mar gheall ar athrú ar chúinsí, d'fhéadfadh go mbeadh athrú ar éifeachtúlacht chórais rialaithe inmheánaigh le himeacht aimsire agus féachann lucht bainistíochta na Gníomhaireachta leis na córais rialaithe inmheánacha a leasú in am trátha de réir mar a thagann athrú ar chúrsaí an ghnó bunaidh.

Déanann an tIniúcháir Inmheánach córais GAT um rialú inmheánach a shonrú agus a mheas, mar bhonn don tuairisceoireacht ar leordhóthanacht agus éifeachtacht na gcóras. Comhaontaítear plean faofa leis an gCoiste Iniúcháireachta & Rioscaí agus pleanálann, déanann agus measann an tIniúcháir Inmheánach a chuid oibre bunaithe ar an sceideal sin. Má aimsítear laigí suntasacha a bheith ar na rialuithe inmheánacha laistigh de shampla ar bith a thástáiltear, sa chás sin, filleann an t-Iniúcháir Inmheánach ar a bheith ag déanamh tástálacha substainteacha ar na réimsí mar ar aimsíodh na rialuithe a bheith mí-éifeachtach/ lochtach. Déanann an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí athbhreithniú ar na tuairiscí a dhéanann an t-Iniúcháir Inmheánach faoi dhó sa bhliain agus bíonn cruinniú príobháideach ag an tIniúcháir Inmheánach leis an gcoiste uair sa bhliain, gan an bhainisteoireacht a bheith i láthair, áit ar féidir leis an iniúcháir Inmheánach nó leis an gcoiste, aon saincheisteanna a tharraingt anuas.

Tá struchtúr eagrúcháin bunaithe ag na Stiúirthóirí lena ngabhann freagracht shainmhínithe as an rialú inmheánach le haghaidh gach comhchuid de ghnó GAT agus déanann an Príomhfheidhmeannach tuairisc ina leith sin go foirmiúil uair sa bhliain, i dteannta leis an bhfreagracht ghaolmhar as athbhreithniú a dhéanamh go tréimhsiúil ar éifeachtacht rialú inmheánach den sórt sin agus déanann an tIniúcháir Inmheánach tástáil air i rith na bliana agus eisítear tuairiscí don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí faoi dhó sa bhliain.

Is iad seo a leanas comhchodanna buntábhachtacha an chórais um rialú inmheánach:

- struchtúr eagraíochta atá sainmhínithe go soiléir agus lena ndéantar dualgais agus teorainneacha údaráis a idirdhealú óna chéile go cuí;

Tuairisc an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí (Ar lean)

- (b) doiciméadú á dhéanamh ar rialuithe inmheánacha airgeadais i Lámhleabhar um Beartais agus Nósanna Imeachta, a ndéanann an Bord athbhreithniú go leathbhliantúil orthu, agus ceadaíonn an Bord aon athruithe dá ndéantar ina dhiaidh sin orthu;
- (c) teorainneacha agus nósanna imeachta atá sainmhínithe go soiléir le haghaidh caiteachais airgeadais lena n-áirítear cúrsaí soláthair agus caiteachas caipitil;
- (d) buiséid bhliantúla (agus bealaí chun torthaí iarbhir a chur i gcomparáid le buiséid i rith na bliana) agus pleananna fadtéarmacha don GAT ina sonraítear príomhrioscaí agus deiseanna;
- (e) cuntais bhainistíochta mhíosúla a ullmhaítear agus a gcuirtear i láthair an Bhoird;
- (f) déanann iniúcháir inmheánach athbhreithniú ar chórais agus ar rialuithe buntábhachtacha airgeadais;
- (g) pléann Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí le haon cheisteanna suntasacha maidir le rialú a tharraingítear anuas in Iniúcháireacht inmheánach nó Sheachtrach; agus,
- (h) ullmhú agus eisiúint tuairiscí airgeadais, an Tuarascáil Bhliantúil san áireamh, á mbainistiú ag an Rannóg Airgeadais faoi mhaoirseacht an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí; lena n-áirítear an Tuarascáil Bhliantúil, arna bainistiú ag an Rannóg Airgeadais le maoirseacht ón gCoiste Iniúcháireachta & Riosca. Déantar an próiseas tuairiscithe airgeadais a rialú ag úsáid na mbeartas doiciméadaithe cuntasíochta. Cé go mbíonn freagracht ar na Stiúrthóirí as na Ráitis Airgeadais a ullmhú, tacaíonn an Bhainistíocht Shinsearach leis na Stiúrthóirí, chomh maith le comhairleoirí gairmiúla, mar shampla achtúire, a bhfuil sé d'fhreagracht orthu agus iad cuntasach as faisnéis a sholáthar de réir na mbeartas comhaontaithe lena n-áirítear tabhairt chun críche agus réiteach faisnéise airgeadais i gcórais phróiseála. Cuirtear taca lena cháilíocht trí shocruithe maidir le hidirdhealú idir dualgais chun seiceálacha neamhspleacha ar iomláine na dtuairiscí airgeadais a éascú. Tá an fhaisnéis airgeadais do gach bliain faoi réir a hathbhreithnithe ag an mBainistíocht Shinsearach sula gcuirtear í faoi bhráid an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí. Déanann an Coiste Iniúcháireachta athbhreithniú ar an Tuarascáil Bhliantúil freisin sula gcuirtear i láthair an Bhoird í d'fhonn a fhaomhadh.

Tá athbhreithniú agus plé leis an mBainisteoireacht déanta ag an gCoiste Iniúcháireachta & Rioscaí ar a mheasúnacht agus ar a thuairisc ar éifeachtacht chóras um rialú inmheánach na GAT ar thuairisceoireacht airgeadais mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019.

Plé leis an Iniúcháir

Tá tuairisc ón Iniúcháir Seachtrach faighte agus pléite ag an gCoiste Iniúcháireachta & Rioscaí maidir leis na torthaí ón idirghníomhaíocht hiniúcháireachta seachtraí, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann leis na rioscaí a tugadh le fios thuas. Thuairiscigh an tIniúcháir Seachtrach don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí faoi na míráitis a fuair siad i rith a gcuid oibre agus níl aon suimeanna ábhartha gan choigeartú fós ann.

Éifeachtacht an Choiste

Déanann idir an Bord agus an Coiste féin athbhreithniú ar éifeachtacht an Choiste ar bhonn bliantúil. Tar éis athbhreithnithe dá leithéid, tá an Coiste sásta a thabhairt le fios go meastar gur chomhlíon sé a chuid dualgas, de réir a théarmaí tagartha, ar bhealach éifeachtach éifeachtúil.

Conclúid

Tar éis don Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí súil a thabhairt ar ar cuireadh i láthair agus ar na tuairiscí ón mBainisteoireacht agus ón Iniúcháireacht Inmheánach, agus dearcaí a chuir in t-Iniúcháir Seachtrach in iúl curtha san áireamh, tá an Coiste Iniúcháireachta & Rioscaí sásta go dtugtar aghaidh go cuí ar na breitheanna criticiúla agus ar na meastacháin bhuntábhachtacha sna Ráitis Airgeadais i leith na suimeanna a dtuairiscítear ina dtaobh agus a nochtadh araon. Tá an Coiste sásta freisin go ndearnadh grinnscrúdú leordhóthanach ar, agus gur tugadh a ndúshlán, do na toimhdí suntasacha a úsáideadh chun luach sócmhainní agus dlíteanas a dhéanamh amach.

Thar ceann an Choiste Iniúcháireachta & Rioscaí,

Brian Fitzpatrick
Cathairleach an Choiste

26 Márta 2020

Tuairisc an Iniúcháir Neamhspleáigh do Chomhaltaí na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta Cpt

Tuairim

Tá iniúcháireacht déanta againn ar Ráitis Airgeadais na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta cpt (“an cuideachta”) don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2019 lena n-áirítear an Ráiteas Ioncaim, an Ráiteas Ioncaim Chuimsithe, an Ráiteas faoi Ríocht Airgeadais, an Ráiteas faoi Athruithe i nGnáthscaireanna, an Ráiteas faoi Shreabhadh Airgid agus na nótaí gaolmhara. Is é Acht na gCuideachtaí 2014 agus FRS 102 An Caighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus Éire.

Is é ár dtuairim:

- go dtugann na Ráitis Airgeadais léargas fíor cothrom ar shócmhainní, ar dhliteanais agus ar ríocht airgeadais na cuideachta mar a bhí an 31 Nollaig 2019 agus ar a gnóthú don bhliain dar chríoch sin;
- gur ullmhaíodh na Ráitis i gceart de réir FRS 102 An Caighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus Éire; agus
- ullmhaíodh na Ráitis i gceart de réir an chreata tuairisceoireachta airgeadais ábhartha agus, go háirithe, Acht na gCuideachtaí 2014.

Bunús leis an tuairim

Rinneamar ár n-iniúchadh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Éire) agus de réir an dlí is infheidhme. Déantar cur síos ar ár bhfreagrachtaí faoi na caighdeáin sin thíos sa chuid Na freagrachtaí atá ar an Iniúcháir maidir leis an iniúchadh ar na ráitis airgeadais den tuarascáil uainn. Táimid neamhspleách ar an gcuideachta de réir na gceanglas eitice is ábhartha maidir leis an iniúchadh a dhéanaimid ar na ráitis airgeadais in Éirinn, lena n-áirítear an Caighdeán Eiticiúil arna eisiúint ag Údarás Maoirseachta Iniúcháireachta agus Cuntasaíochta na hÉireann, agus chomhlíonamar na freagrachtaí eiticiúla eile atá orainn de réir na gceanglas sin.

Creidimid gur leor agus gur cuí an fhianaise iniúchta a fuairamar chun bunús a thabhairt leis an tuairim uainn.

Ár measúnacht ar rioscaí maidir le míráiteas ábhartha

Is iad na rioscaí maidir le míráitis ábhartha a dtugtar tuairisc mhionsonraithe fúthu sa chuid seo den tuairisc na rioscaí sin atá measta againn, inár dtuairim ghairmiúil, mar rioscaí a raibh an éifeacht is mó acu ar: an straitéis iniúcháireachta fhoriomlán; leithdháileadh na n acmhainní inár n-iniúcháireacht; agus ar a bheith ag stiúradh iarrachtaí na foirne a fostaíodh. Dearadh ár nósanna imeachta iniúcháireachta a bhaineann leis na rioscaí seo i gcomhthéacs ár n-iniúcháireachta ar na Ráitis Airgeadais mar aonad iomlán. Ní mhodhnaithe ár dtuairim maidir leis na Ráitis Airgeadais i leith aon cheann de na rioscaí seo, agus ní chuirimid tuairim in iúl maidir leis na rioscaí aonair seo.

Agus muid ag teacht ar ár dtuairim iniúcháireachta thuas maidir leis na Ráitis Airgeadais, is iad seo a leanas na rioscaí a raibh an éifeacht is mó acu ar ár n-iniúcháireacht:

Eiseadh agus in-aisghabháil iasachtaí

Tá riosca ann nach ann d'iasachtaí atá ar leabhar iasachtaí na Gníomhaireachta, nó go bhfuil cistí eisíochta do chomhlachtaí seachas na hÚdaráis Áitiúla nó Comhlachtaí Tithíochta Ceadaithe. Tá riosca ann freisin nach mbeifear in ann iasachtaí a aisghabháil agus go dtagann riosca creidmheasa chun cinn ar leabhar iasachta í na Gníomhaireachta, go háirithe iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986, a dhéanann cuid shubstaintiúil de leabhar iasachtaí na Gníomhaireachta.

Roghnaíomar sampla iasachtaí a bhí amuigh ar dháta an ráiteas faoi ríocht airgeadais, lena n-áirítear iasachtaí a tugadh ar airleacan i rith na bliana. Thugamar súil ghéar ar an gcáipéisíocht chun tacú le gach ceann de na hiasachtaí seo, agus rinneamar athríomhadh ar na suimeanna a bhí fós amuigh ar gach ceann de na hiasachtaí ar dháta an ráiteas faoi ríocht airgeadais, ag tagairt d'ionchuir bhuntábhachtacha amhail rátaí úis agus stair aisíocaíochta. I ngach cás, phléamar stádas gach iasachta leis an mbainisteoireacht. I ndáil leis an in-aisghabháil, bhreithníomar an méid a nochtadh i dTuairisc an Choiste Iniúcháireachta go háirithe i ndáil le hin-aisghabháil iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986. Táimid sásta gur cuí measúnacht na bainisteoireachta nach bhfuil aon riosca creidmheasa ann ar iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986.

Tuairisc an Iniúchóra Neamhspleáigh (Ar lean)

Conclúidí ag baint le gnóthas leantach

Níl aon ní le tuairisciú againn maidir leis na nithe seo a leanas a gceanglaítear orainn faoi na Caighdeáin Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Éire) tuairisc a thabhairt duit más rud é:

- nach cuí do na stiúrthóirí é leas a bhaint as bonn cuntasáíochta an ghnóthais leantaigh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú; nó
- nár nocht na stiúrthóirí sna ráitis airgeadais aon ábhar neamhchinnteachta ábhartha a aithníodh a d'fhéadfadh amhras suntasach a chothú faoi chumas an cuideachta leanúint de bhonn cuntasáíochta gnóthais leantaigh a ghlacadh ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag ar a laghad ón dáta ar ar údaráíodh na ráitis airgeadais lena n-eisiúint.

Faisnéis Eile

Is iad na stiúrthóirí atá freagrach as an bhfaisnéis eile. Cuimsítear leis an bhfaisnéis eile an fhaisnéis atá san áireamh i dTuarascáil Bhliantúil HFA, seachas na ráitis airgeadais agus tuairisciúil an iniúchóra uainn ina leith. Ní chuimsítear sa tuairim uainn ar na ráitis airgeadais an fhaisnéis eile agus, ach amháin sa mhéid a luaitear a mhalairt go sainráite sa tuarascáil uainn, ní léirímid aon chineál conclúide dearbhaithe ina leith.

Maidir lenár n-iniúchadh ar na ráitis airgeadais, is é an fhreagracht atá orainn an fhaisnéis eile a léamh agus a bhreithniú an bhfuil an fhaisnéis eile neamhréireach go hábhartha leis na ráitis airgeadais nó leis an eolas a fuaireamar san iniúchadh, nó ar cosúil go ndearnadh míráiteas ábhartha ina leith. Má aithnímid neamhréireacht ábhartha den sórt sin nó ráiteas a ndealraíonn sé gur míráiteas ábhartha é, ní mór dúinn a chinneadh an bhfuil aon mhíráiteas ábhartha sna ráitis airgeadais nó an ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile. Más rud é, ar bhonn na hoibre a rinneamar, go gcinnimid go ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile sin, ní mór dúinn an méid sin a thuairisciú.

Níl aon ní le tuairisciú againn i dtaca le seo.

Tuairimí ar nithe eile atá leagtha amach ag Acht na gCuideachtaí 2014

Bunaithe ar an obair a rinneadh le linn na hiniúcháireachta amháin, tuairiscíonn muid go bhfuil an méid seo a leanas amhlaidh, inár dtuairim:

- tá an t-eolas atá tugtha i dTuarascáil na Stiúrthóirí ag teacht leis na ráitis airgeadais; agus
- tá Tuarascáil na Stiúrthóirí ullmhaithe i gcomhréir leis na ceanglais dhlíthiúla infheidhme.

Tá an t-eolas agus na mínithe go léir faighte againn a mheasann muid is gá chun críocha na hiniúcháireachta.

In ár dtuairim, bhí taifid cuntasáíochta na cuideachta dóthanach le go gceadófaí iniúchadh gan mhoill agus mar is ceart ar na ráitis airgeadais, agus tagann na ráitis le na taifid cuntasáíochta.

Cúrsaí faoina bhfuil muid ceangailte tuairisc a thabhairt trí eisceacht

Bunaithe ar an eolas agus an tuiscint ar an GAT agus a timpeallacht a fuarthas le linn na hiniúcháireachta, níl aon mhíráiteas ábhartha sainaitheanta againn i dTuarascáil na Stiúrthóirí.

Níl aon ní le tuairisciú againn i leith ár n-oibleagáid faoi Acht na gCuideachtaí 2014 tuairisciú daoibh más rud é nach ndéantar, inár dtuairim, nochtadh luach saothair agus idirbhearta na stiúrthóirí mar atá sonraithe in alt 305 go halt 312 den Acht.

Na Freagrachtaí atá ar na Stiúrthóirí

Mar a dtugtar míniú níos iomláine air sa Ráiteas um Fhreagrachtaí an Bhoird, is iad na stiúrthóirí atá freagrach as ullmhú na ráiteas airgeadais agus as a bheith deimhin gur léargas fíorcheart a thugtar iontu agus as cibé rialú inmheánach a chinnfidh na stiúrthóirí is gá ionas gur féidir ráitis airgeadais a ullmhú atá saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé de bharr calaoise nó de bharr earráide.

Agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú ag na Stiúrthóirí, tá siad freagrach as cumas na cuideachta a mheas maidir le leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, ag nochtadh, de réir mar is infheidhme, cúrsaí a bhaineann le gnóthas leantach agus an bonn cuntasáíochta gnóthais leantaigh a úsáid ach amháin má tá sé i gceist ag na stiúrthóirí na cuideachta a leachtú nó scor de na hoibríochtaí, nó mura bhfuil de rogha réalaióch acu ach é sin a dhéanamh.

Freagrachtaí an Iniúcháir as iniúchadh na ráiteas airgeadais

Is iad ár gcuspóirí dearbhú réasúnta a fháil go bhfuil na ráitis airgeadais ina n-íomláine saor ó mhiráiteas ábhartha, cibé acu mar gheall ar chalaois nó ar bhotún, agus tuarascáil iniúcháir a eisiúint ina mbeidh ár dtuairim. Is ionann dearbhú réasúnta agus leibhéal ard dearbhaithe, ach ní ionann é agus ráthaíocht go n-aimseoidh iniúchadh a dhéantar i gcomhréir le CICanna (Éire) míráiteas ábhartha i gcónaí. Féadfaidh míráitis eascairt as caolaois nó botún agus meastar iad a bheith ábhartha más rud é go bhféadfaí a bheith ag súil go réasúnta go n-imreodh siad tionchar, go haonair nó go comhiomlán, ar chinntí eacnamaíochta déanta ag úsáideoirí ar bhonn na ráiteas airgeadais seo.

Tá cur síos breise dár fhreagrachtaí ag iniúcháireacht táitis airgeadais le fáil ar shuíomh IAASA ag: [http://www.iaasa.ie/Publications/Auditing-standards/1International-Standards-on-Auditing-for-use-in-Ire/International-Standards-on-Auditing-\(Ireland\)/ISA-700-\(Ireland\)](http://www.iaasa.ie/Publications/Auditing-standards/1International-Standards-on-Auditing-for-use-in-Ire/International-Standards-on-Auditing-(Ireland)/ISA-700-(Ireland)). Tá an cur síos seo mar pháirt dár tuairisc iniúcháireachta.

Feidhm ár n-obair iniúcháireachta agus iad sin a bhfuil ár gcuid freagrachtaí ina leith

Tá an tuairisc seo á déanamh do chomhaltaí na cuideachta amháin, mar chomhlacht, de réir alt 391 d'Acht na gCuideachtaí 2014. Rinneadh ár n-obair iniúcháireachta ionas go mbeimis in ann a rá le comhaltaí na cuideachta na nithe sin is gá dúinn a rá leo i dtuairisc iniúcháir agus ní chun aon chríoch ar bith eile. A mhéid is a cheadaítear leis an dlí, ní ghlacaimid ná ní ghabhaimid orainn féin freagracht d'aon duine eile seachas don cuideachta agus comhaltaí na cuideachta mar chomhlacht, as ár n-obair iniúcháireachta, as an tuairisc seo nó as na tuairimí atá déanta againn.

Ian Lawlor,

Le haghaidh agus thar ceann JPA Brenson Lawlor Cuntasóirí Cairte, Gnólacht Iniúcháireachta Reachtuil

Cearnóg Earra Ghaidheal
Bóthar Morehampton
Domhnach Broc
Baile Átha Cliath 4
Éire

26th Márta 2020

Ráiteas Ioncaim

	Nóta	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Ioncam Úis	6	64,348	54,032
Speanas Úis	7	(23,225)	(24,154)
Glan ioncam ó Ús		41,123	29,878
Caiteachas Riaracháin	9	(1,705)	(1,689)
Léas Oibriúcháin	9	(197)	(197)
Dímheas ar Shócmhainní Inláimhsithe	8, 12	(53)	(120)
Gnóthachan ar Ghnáthghníomhaíochtaí roimh ioncam/speansas		39,168	27,872
Ioncam Airgeadais	10	-	-
Speansais Airgeadais	10	-	(2)
Gnóthachan ar ghnáthghníomhaíochtaí i ndiaidh ioncaim airgeadais		39,168	27,870

Déanann na nótaí a ghabhann leis seo ar leathanaigh 51 go 80 dlúthchuid de na Ráitís Airgeadais.

Thar cheann an Bhoird,

An tOllamh Michelle Norris
Cathaoirleach

26 Márta 2020

Brian Fitzpatrick
Stiúrthóir

26 Márta 2020

	Nóta	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Gnóthachan ar ghnáth-ghníomhaíochtaí i ndiaidh ioncaim airgeadais		39,168	27,870
Gnóthachan Achtúireachta	17	(662)	125
Ioncam cuimsitheach iomlána don bhliain airgeadais		38,506	27,995

Ráiteas ar Staid an Airgeadais

	Nóta	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Sócmhainní			
Airgead tirim agus a choibhéis in airgead tirim	11	361	589
Réadmhaoin, gléasra agus trealamh	12	98	86
Íasachtaí agus airleacain	13	4,732,893	3,986,188
Fiachóirí agus infháltas eile	14	3,824	3,809
Sócmhainní iomlána		4,737,176	3,990,672
Dlíteanais			
Rótharraingt bhainc	11	-	-
Urrúis fiachais in eisiúint	15	3,936,119	3,442,899
Íasachtaí bainc	16	561,022	347,342
Easnamh na scéime pinsean	17	744	83
Ábhair iníoctha eile		776	339
Dlíteanais iomlána		4,498,661	3,790,663
Cothromas			
Scairchaipiteal glaoite	20	39	39
Barrachas coinnithe	21	238,476	199,970
Cothromas iomlán		238,515	200,009
Dlíteanais agus cothromas iomlán		4,737,176	3,990,672

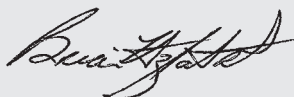
Déanann na nótaí a ghabhann leis seo ar leathanaigh 51 go 80 dlúthchuid de na Ráitis Airgeadais.

Thar cheann an Bhoird,

An tOllamh Michelle Norris
Cathaoirleach

26 Márta 2020

Brian Fitzpatrick
Stiúrthóir

26 Márta 2020

	Scairchaipiteal €'000	Tuilleamh Coimeádta €'000	Iomlán €'000
Iarmhéid ag 1 Eanáir 2019 mar a tuairiscíodh cheana féin	39	199,970	200,009
Brabús don bhliain	-	39,168	39,168
Gnóthachain achtúireacha ar scéimeanna pinsin le sochar sainithe	-	(662)	(662)
Iarmhéid ag 31 Nollaig 2019	39	238,476	238,515

Ráitis Sreabhaidh Airgid

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Sreabhadh airgid ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin		
Brabús don bhliain airgeadais	39,168	27,870
<i>Coigeartuithe do:</i>		
Amúchadh lascaine bhisigh ar dhliteanais	-	67
Dímheas	53	120
Costais Achtúireacha Pinsin	(662)	125
Táillí bearnaithe	-	-
(Glanméadú)/Glanlaghdú in iasachtaí agus i réamhíochta	(746,650)	(201,145)
(Glanméadú)/Glanlaghdú i creidiúnaithe eile	1,096	(2)
(Glanméadú)/Glanlaghdú i bhféichiúnoirí	(71)	(4)
Airgead tirim glan ginte ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin	(707,066)	(172,969)
Sreafaí airgid ó gníomhaíochtaí infheistíochta		
Ceannachán do Réadmhaoin, gléasra agus trealamh	(65)	(60)
Airgead tirim glan úsáidte i gníomhaíochtaí infheistíochta	(65)	(60)
Sreafaí airgid ó gníomhaíochtaí maoiniúcháin		
Gluaiseacht iasachtaí	706,902	173,267
Airgead tirim glan úsáidte i gníomhaíochtaí maoiniúcháin	706,902	173,267
(Glanméadú)/Glanlaghdú in Airgead tirim agus coibhéisí airgid	(228)	238
Airgead tirim agus coibhéisí airgid ag tús na bliana	589	352
Airgead tirim agus coibhéisí airgid ag deireadh na bliana	361	589

1. Faisnéis Reachtúil

Cuideachta phoiblí theoranta is ea an Ghníomhaireacht Airgeadais Tithíochta a bhfuil sainchónaí uirthi i bPoblacht na hÉireann, uimhir chlárúcháin 87513. Tá an oifig chláráithe lonnaithe ag 46, Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2.

2. Caighdeán Chuntasaíochta a Chomhlíonadh

Tá na ráitis airgeadais ullmhaithe de réir FRS 102, an Caighdeán Tuairisceoireachta Airgeadais is infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann, arna eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais. Ní raibh aon chásanna ábhartha ann lenar imíodh ón gcaighdeán sin.

3. Beartais Chuntasaíochta

Bonn ullmhúcháin

Cuireadh i bhfeidhm na beartais chuntasaíochta seo a leanas go comhleanúnach i ndéileáil leis na míreanna ar measadh iad a bheith ábhartha ó thaobh Ráitis Airgeadais GAT.

Ullmhaíodh na Ráitis Airgeadais de réir an choinbhinsiúin costais stairiúil de réir mar a modhnaíodh ag athluacháil ar shócmhainní áirithe seasta.

Tá na ráitis airgeadais ag cloí le FRS 102, an Caighdeán Tuairisceoireachta Airgeadais is infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann, arna eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais, de réir mar atá fógartha ag Cuntasóirí Cairte Éireann. Tá na beartais chuntasaíochta leagtha amach anseo thíos agus cuireadh iad i bhfeidhm go comhleanúnach i ngach tréimhse sna Ráitis Airgeadais seo.

Toisc chineál ghnó GAT agus mar gheall ar na cineálacha idirbhearta a bhíonn ar bun aige, tá na Stiúrthóirí tar éis an Ráiteas loncaim a chur in oiriúint do chúinsí an ghnó de réir Alt 3, Cuid II d'Acht na gCuideachtaí 2014. Roghnaigh na Stiúrthóirí a Ráitis Airgeadais a chur i láthair san fhormáid a úsáideann institiúidí airgeadais comhchosúla.

Rochtain ar Mhaoiniúchán agus Gnóthas Leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na ráitis airgeadais a ullmhú. Agus an measúnú seo á dhéanamh ag Bord na Stiúrthóirí faoi acmhainn GAT leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, chuir siad na rioscaí agus neamhchinnteachtaí suntasacha san áireamh a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar GAT, go háirithe maidir le deacrachtaí a d'fhéadfadh teacht chun cinn i ndáil le rochtain ar mhaoiniúchán.

Baineann struchtúr ráta inathraithe le formhór mór na n-iasachtaí ó GAT, agus baineann struchtúr cosúil leis sin leis an maoiniúchán a fhaightear chun na hiasachtaí sin a sholáthar. Is é an Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) príomhmaoinitheoir GAT trí Chlár na Nótaí. Tá Clár na Nótaí faoi ráthaíocht ag an Aire Airgeadais agus eascaíonn sé éisiúint go uasaibíocht tríocha bliain ó dháta eisithe.

I mí Eanáir 2016, tugadh isteach socrú nua praghsála le GBCN lena ndéantar an ráta úis d'eisiúintí nua (seasta nó comhlúthacha) a phraghsáil bunaithe ar chuar toraidh bhannaí Rialtas na hÉireann don aibíocht faoi seach móide corrlach atá comhaontaithe idir an dá pháirtí. Ag deireadh 2019 bá é 4.0 bliain (2018: 3.4 bliain) meánaibíocht GAT. Cheannaigh GBCN €1.91bn in GNanna amhail ag 31 Nollaig 2019 (2018: €1.56bn).

Tá na Stiúrthóirí sásta go bhfuil raon imleor de roghanna maoiniúcháin ar fáil, ionas go mbeidh GAT in ann maoiniú leanúnach a sholáthar dá chustaiméirí agus go leanfaidh sé ag feidhmiú amach anseo. Tá na Stiúrthóirí deimhin de freisin, i bhfianaise go bhfuil meánré iasachtaí GAT i bhfad níos faide ná 18 mí ó dhá cheadú na Ráiteas Airgeadais seo, go bhfuil sé iomchuí i gcónaí na Ráitis Airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh agus go leanfaidh GAT ag feidhmiú sa ghnó amach anseo.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Airgeadra feidhmiúil agus láithreoireachta

Cuirtear na ráitis airgeadais seo i láthair in euro, airgeadra feidhmiúil GAT. Ach amháin sa chás go dtugtar le fios, rinneadh an fhaisnéis airgeadais a chuirtear i láthair in euro a shlánú go dtí an míle ba chóngaraí.

Úsáid as meastacháin agus breitheanna

Bíonn ar an lucht bainistíochta, le linn Ráitis Airgeadais a ullmhú, meastacháin, breithiúnais agus toimhdí a dhéanamh a mbíonn tionchar acu ar an mbealach a gcuirtear beartais chuntasaíochta i bhfeidhm agus ar shuimeanna tuairiscithe na sócmhainní, na ndliteanas, an ioncaim agus na speansas.

Bíonn athbhreithniú á dhéanamh go leanúnach ar mheastacháin agus ar thoirimhdí bunúsacha. Aithnítear athbhreithniú a dhéantar ar mheastacháin chuntasaíochta sa tréimhse ina ndéantar an meastachán a athbhreithniú agus in aon tréimhsí as sin amach a dtéann an t-athbhreithniú i bhfeidhm ina leith.

Tá na breitheanna a théann i bhfeidhm go suntasach ar na Ráitis Airgeadais, agus iad sin a mbeadh baol ann go dteastódh coigeartú ábhartha uathu sa bhliain dar gcionn, i réimsí na gcaillteanas lagaithe a d'fhéadfadh a theacht i gceist maidir le hiasachtaí agus airleacain a eisíodh roimh 1986 agus maidir le hiasachtaí do Chomhlachtaí Tithíochta Ceadaithe.

Caillteanas lagaithe ar iasachtaí agus ar airleacain

Tugann GAT iasachtaí d'údaráis áitiúla, CTCanna, don Ghníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil (LGMA) agus do institiúidí ardoideachais. Tá próifíl riosca creidmheasa difriúil ag na hiasachtaí seo. Baineann an bhreith is suntasaí ar ar ullmhaíodh na Ráitis Airgeadais le dearcadh na Stiúrthóirí ar riosca creidmheasa na n-iasachtaí a eisíodh i ndiaidh 1986. Is féidir míniú níos mionsonraithe ina leith seo a fháil i Nóta 18 (a).

I gcomhthéacs a) údaráis áitiúla a bheith ina gcomhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile, b) a n-ioncaim nó a gcistí a bheith ina n-urrús don íocaíocht atá dlíthe do GAT sna suimeanna go léir atá dlíthe ó údaráis áitiúla (mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus GAT), c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta Pleanála agus Rialtais Áitiúil gach iasacht airleachta d'údaráis áitiúla, d) go dtuigeann an Bord go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla agus iad ag freastal ar a n-oibleagáidí do GAT; agus e) nach deach aon chaillteanas do GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986, is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan údaráis áitiúla ar nó tar éis an 27 Bealtaine 1986, agus níor taifeadadh aon fhorálacha caillteanas iasachta i leith na n-iasachtaí sin.

I measc réimsí eile a bhféadfadh tionchar nach mbeadh chomh suntasach acu ar thuirisceoireacht airgeadais GAT, áirítear caillteanas de bharr lagú a d'fhéadfadh teacht chun cinn ar iasachtaí a eisíodh roimh Bealtaine 1986, ar iasachtaí do CTCanna agus sochair d'fhostaithe. Dlítear aon chaillteanas chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn as an €5.3 milliún (2018: €6.1 milliún) atá fós dlíthe do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaí bunúsacha ar mhorgáistí a ceadaiódh roimh an 27 Bealtaine 1986 agus a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste mar urrús leo, a chur ar an GAT. Tá comhsholáthar de €2.71 milliún aitheanta i leith na gcuntas sin. Tagair do Nóta 13 le haghaidh tuilleadh mionsonraí. Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do CTCanna go díreach in 2012 agus ba é €1,245.8 milliún na hiarmhéideanna iomlána ag 31 Nollaig 2019 (2018: €629.9 milliún). Níor tharla aon chaillteanas iasachtaí ar iasachtaí do CTCanna agus mar sin, ní dhearnadh aon liúntais le haghaidh caillteanas ar iasachtaí.

Sochair d'fhostaithe

Faidhmíonn GAT scéim pinsin le sochair shainithe a dtagann gach ball den fhoireann a thosaigh fostaíocht roimh 2013 faoina scáth. Tá seachtar atá mar pháirt do Scéim Pinsin Aonar an Seirbhís Phoiblí (Scéim Aonar) de réir polasaí rialtais mar gur thosaigh siad fostaíocht tar éis 1 Eanáir 2013. Déantar luach margaidh sócmhainní agus luach achtúireachta dhliteanas na scéime a luacháil go bliantúil. Baineann leis sin go ndéanfaidh an lucht bainistíochta, i gcomhairle le hachtúire seachtrach, toimhdí maidir le boilsciú ar phraghasanna, ardú ar thuarastail agus ar phinsin, fáiltas ar infheistíocht agus ré saolach na bhfostaithe sa todhchaí. Bíonn raon inghlactha i gceist inar féidir le meastacháin den chineál sin a theacht go dlísteanach. D'fhéadfadh gur tionchar eile ar fad a bheadh ar na torthaí i leith na tréimhse agus ar an riocht airgeadais dá réir, dá mbainfí úsáid as malairt toimhdí. Foilsítear breis sonraí ina leith seo i Nóta 17 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais.

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Is ionann easnamh nó barrachas glan GAT maidir lena plean pinsin le sochair shainithe agus an t-easnamh nó an barrachas faoi seach don luach cóir shócmhainní an phlean i gcomórtas le luach reatha na sochar a bheidh dlite do na fostaithe san am atá le teacht i gcúiteamh ar a gcuid fónaimh le linn na tréimhse reatha agus tréimhsí roimhe seo. Is ionann an ráta lascaine a chuirtear i bhfeidhm agus toradh an mhargaidh ar bhannaí corparáideacha ardcháilíochta ag dáta an chláir chomhardaithe a bhfuil dátaí aibíochta ag dul leo a thagann a bheag nó a mhór leis na téarmaí maidir le hoibleagáidí GAT. Achtúire cáilithe neamhspleách a dhéanann an t-áireamh agus is é modh chostas réamh-mheasta an aonaid a chuirtear i bhfeidhm. Tugtar gnóthachain agus caillteanais achtúireachta go díreach anonn chuig ioncam cuimsitheach eile sa bhliain ina dtabhaítear iad. Áirítear leis an tionchar ar an Ráiteas loncaim costas reatha na seirbhíse, an costas seirbhíse roimhe seo, an costas úis maidir le dliteanais na scéime, agus an toradh measta maidir le sócmhainní an phlean.

Sócmhainní agus dliteanais airgeadais

Aitheantas

Tugann an GAT aitheantas ar dtús, ar luach cóir, d'iasachtaí agus do shuimeanna ar airleacan, d'éarlaisí, d'urrúis fiachais ar eisiúint agus do bhannaí innéacsnaasctha ar an dáta a gcuirtear tús leo.

Dí-aitheantas

Stadann GAT ó aitheantas a thabhairt do shócmhainn airgeadais nuair a théann na cearta faoi chonradh ar shreabhadh airgid ón tsócmhainn in éag, nó nuair a aistrítear na cearta faoi chonradh ar shreabhadh airgid an tsócmhainn airgeadais a fháil trí idirbheartaíocht lena n-aistrítear an riosca ar fad agus an gnóthachan uile a bheag nó a mhór a ghabhann le húinéireacht ar an tsócmhainn airgeadais. Aithnítear mar shócmhainn nó dliteanas ar leith d'aon leas i sócmhainní airgeadais aistrithe, ar leas é a chruthaigh nó a choimeád GAT.

Stadann GAT ó dhliteanas airgeadais a aithint nuair a bhíonn na dualgais a leagtar uirthi faoin gconradh curtha di aici nó ar sin a chur ar ceal nó a dhul in éag. D'fhéadfadh GAT idirbhearta a dhéanamh trína n-aistrítear sócmhainní atá aitheanta ar a clár comhardaithe ach go gcoinníonn sí gach riosca agus gach gnóthachan araon a bhaineann leis na sócmhainní aistrithe nó sciar áirithe díobh. Sa chás go gcoinnítear na rioscaí agus an gnóthachan ar fad, a bheag nó a mhór, ní stadtar sa chás sin ó na sócmhainní aistrithe a aithint ar an ráiteas ar staid an airgeadais.

Ionstraimí Airgeadais

I mblianta airgeadais roimhe, ghlac GAT le ceanglais FRS 26 'Ionstraimí Airgeadais: Aithint agus Tomhas'. Le FRS 26, cuirtear i ngníomh na ceanglais maidir le haithint, tomhas agus cuntasaoíocht fhálaithe a bhaineann le Caighdeán Idirnáisiúnta IAS 39 'Ionstraimí Airgeadais: Aithint agus Tomhas'. Le IAS 39, éilítear Sócmhainní Airgeadais a rangú i gceann de cheithre chatagóir. Rangaigh an GAT a cuid iasachtaí d'Údaráis Áitiúla, chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais faoi chatagóir 'Iasachtaí agus Infháltais' de réir IAS 39.

Mar sin aithníodh iasachtaí na Gníomhaireachta ar dtús ar luach cothrom na comaoine a íocadh, agus tomhaiseadh iad ina dhiaidh sin ar chostas amúchta lúide soláthair le haghaidh lagú. Aithníodh an t-ioncam gaolmhar ar iasachtaí agus infháltais ar bhonn ráta úis éifeachtaigh. Tá ceanglais Ailt 11 agus 12 de FRS 102 breithnithe ag an nGníomhaireacht agus cinneadh á déanamh maidir leis an gcur chuige cuntasaoíochta dá cuid iasachtaí d'Údaráis Áitiúla agus do Chomhlachtaí Tithíochta Ceadaithe.

Iasachtaí roimh Bhealtaine 1986

Bíonn GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas creidmheasa a thagann chun cinn ó mhorgáistí roimh Bhealtaine 1986, a urraítear leis an mbunmhaoín mhorgáiste. Measann an Gníomhaireacht go dtiteann na hiasachtaí seo faoi chatagóir urrúis bunaithe ar shócmhainní de réir Mhír 11.6 de FRS 102, agus mar sin, go dtiteann siad faoi scóip alt 12 lena bpléitear le hionstraimí chasta airgeadais.

Iasachtaí tar éis Bhealtaine 1986

Tugann GAT na sainmhínithe a áirítear i míreanna 11.8 agus 11.9 de FRS 102 dá haire agus measann gurb ionann a cuid iasachtaí tar éis 1986 d'údaráis áitiúla agus ionstraimí fiachais ina mbíonn an fáltas conartha don Gníomhaireacht ina shuim sheasta agus ina ráta seasta dearfach nó ina ráta inathraithe dearfach, agus mar sin, go gcomhlíonann siad an sainmhíniú maidir le hionstraimí airgeadais bhunúsacha.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe

Thosaigh GAT ag tabhairt iasachtaí do CTCanna in 2012. Measann an Ghníomhaireacht go gcomhlíonann na hiasachtaí a thugtar ar airleacan do CTCanna an sainmhíniú maidir le hionstraimí casta airgeadais ar an mbonn go n-urraítear na hiasachtaí trí mhuirir thairis ar na maoine bunúsacha.

Iasachtaí do institiúidí ardoideachais

Thosaigh GAT ag tabhairt iasachtaí do institiúidí ardoideachais in 2019. Measann an Ghníomhaireacht go gcomhlíonann na hiasachtaí a thugtar ar airleacan do institiúidí ardoideachais an sainmhíniú maidir le hionstraimí casta airgeadais ar an mbonn go n-urraítear na hiasachtaí trí mhuirir thairis ar na maoine bunúsacha.

Breithniú ar an gcur chuige cuntasaíochta

Éilítear le hAlt 11 de FRS 102 go ndéanfar lonstraimí Airgeadais Bhunúsacha a thomhas ag praghas an idirbhirt i dtosach báire, agus ina dhiaidh sin ar chostas amúchta agus an modh úis éifeachtaigh á úsáid. Níl aon difríocht i gceist leis an modh cuntasaíochta seo ón gcur chuige a chuir an Ghníomhaireacht chun feidhme roimhe agus ní bheadh aon choigeartuithe i gceist leis an trasdul dá bharr. Baineann Alt 11 leis an gcuid is suntasaí de leabhair iasachtaí na Gníomhaireachta, ag plé leis na hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh na Bealtaine 1986. Éilítear le hAlt 12 de FRS 102 go ndéanfar ionstraimí casta airgeadais a aithint ar luach cothrom i dtosach báire, agus gur chóir iad a thomhas ina dhiaidh sin ar luach cothrom ag deireadh gach tréimhse tuairisceoireachta. Faoi mar a tugadh le fios thuas, déanann na hiasachtaí a bheadh sa chatagóir seo iasachtaí na Gníomhaireachta a thugtar ar airleacan d'Údaráis Áitiúla roimh Bhealtaine 1986 chomh maith lena cuid iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais. Níl i gceist leis na hiasachtaí seo ach 28% de leabhar iasachtaí iomlán na Gníomhaireachta.

Measann an Ghníomhaireacht go gciallaíonn a bhfuil i gceist lena cuid gnó go gcomhlíonann an Ghníomhaireacht na ceanglais go rangófaí í mar Eintiteas Tairbhe Phoiblí (PBI) de réir FRS 100. De réir mhír 11.1A de FRS 102, féadfaidh Eintiteas Tairbhe Phoiblí a dhéanann nó a fhaigheann iasachtaí lámhaltais mar eintiteas tairbhe phoiblí tagairt a dhéanamh do mhíreanna Alt 34 den chaighdeán i gcomhair na gceanglas cuntasaíochta do na hiasachtaí sin. A mhéid a bhaineann sé leis an nGníomhaireacht, sainmhínítear iasacht dá leithéid sa chaighdeán mar cheann atá faoi bhun ráta úis an mhargaidh atá i réim, nach bhfuil iníoctha ar éileamh, agus a thugtar chun cuspóirí an Eintitis Tairbhe Phoiblí a chur chun cinn. Ceadáítear le hAlt 34 den chaighdeán don úsáideoir na ceanglais maidir le haithint, tomhas agus nochtadh d'Alt 11 nó Alt 12 a chur chun feidhme. Tá an Ghníomhaireacht tar éis roghnú mar sin forálacha Alt 34 a chur chun feidhme agus leanúint ar aghaidh le bheith ag tabhairt cuntais ina cuid iasachtaí ar luach cothrom ar thomhas tosaigh, agus ar chostas amúchta agus modh an ráta úis éifeachtaigh á úsáid. Cuirtear príonsabail Alt 11 den Chaighdeán, lena gcuimsítear lonstraimí Airgeadais Bhunúsacha, chun feidhme leis seo.

I ndáil le gach lonstraim Airgeadais eile, tá an Ghníomhaireacht sásta go gcomhlíonann siad an sainmhíniú maidir le hlonstraimí Airgeadais Bunúsacha agus mar sin gur chóir leanúint ar aghaidh le cuntas a thabhairt iontu ar an gcaoi chéanna is a rinneadh i mblianta roimhe. Ní thagann aon choigeartuithe chun cinn dá bharr an trasdula leis seo.

Fritháireamh

Déantar fritháireamh maidir le sócmhainní agus dlíteanais airgeadais agus cuirtear an tsuim ghlan i láthair sa ráiteas ar staid an airgeadais nuair atá de cheart ag an GAT faoin dlí, agus sa chás sin amháin, na suimeanna a fhritháireamh agus nuair atá de rún ag an GAT réiteach maidir leis an tsócmhainn ar bhonn glansuime nó an tsócmhainn a réadú agus an dlíteanas a réiteach an tráth céanna. Cuirtear ioncam agus speansaí i láthair ar bhonn glansuime nuair a bhíonn de rún agus d'acmhainn ag GAT na suimeanna a fhritháireamh.

Costas amúchta a thomhas

Is ionann costas amúchta sócmhainne nó dlíteanais airgeadais agus an tsuim a luaitear leis an tsócmhainn nó an dlíteanas airgeadais nuair a aithnítear ar dtús é, lúide aisíocaíochtaí i leith na príomhshuime, móide nó lúide an amúchadh carnach, agus modh an ráta éifeachtaigh úis á chur in úsáid maidir le haon difríocht idir an tsuim a aithníodh ar dtús agus an tsuim aibíochta, lúide aon laghdú maidir le lagú.

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

An luach cóir a mheas

Bíonn an próiseas maidir le luach cóir a lua le sócmhainní airgeadais agus le dliteanais airgeadais bunaithe ar phraghasanna foilsithe an mhargaidh nó ar thairiscintí praghasanna ó dhéileálaithe i ndáil le hionstraimí airgeadais arna dtrádáil ar mhargaí beo. Maidir le luach foilsithe an mhargaidh, is ar an bpraghas tairisceana a bhunaítear é ach sin a bheith ar fáil. I gcás na n-ionstraimí airgeadais eile ar fad, socraítear an luach cóir trí mhodhanna luachála a chur in úsáid. I gcás urrús nach mbíonn luach foilsithe an mhargaidh ar fáil lena aghaidh, baineann GAT leas as teicnící meastacháin chun an luach cóir a shocrú.

Áirítear ar na modhanna meastúcháin a úsáidtear, sreabhadh airgid lascainithe, samhlacha inmheánacha lena mbaintear leas as sonraí soiléire an mhargaidh nó as comparáidí le hurrús eile atá ar aon dul, a bheag nó a mhór, leis na cinn faoi chaibidil.

Iasachtaí agus suimeanna infhaighte

Is sócmhainní airgeadais nach díorthaigh iad iasachtaí agus suimeanna infhaighte, a mbíonn íocaíochtaí seasta nó íocaíochtaí indeimhnithe ag gabháil leo agus nach luaitear ar mhargadh beo agus nach bhfuil i gceist ag GAT iad a dhíol láithreach ná sa gearrthéarma.

Déantar iasachtaí agus suimeanna infhaighte a mheas ar dtús ar an luach cóir maidir leis an gcomaoin a fuarthas agus coinnítear ina dhiaidh sin iad arna lua de réir an chostais amúchta lúide soláthar maidir le lagú. Is ar bhonn an ráta úis éifeachtaigh a thugtar aitheantas don ioncam ó iasachtaí agus ó shuimeanna infhaighte.

Lagú a aithint agus a thomhas

Déanann GAT, tráth an chláir chomhardaithe i ngach tréimhse airgeadais, an cheist a mheas cé acu an bhfuil fianaise oibiachtúil ann go bhfuil lagú tarlaithe maidir le sócmhainní airgeadais nach ar luach cóir trí bhrabús nó caillteanas a iompraítear iad. Áirítear lagú tarlaithe maidir le sócmhainní airgeadais sa chás gur léir ó fhianaise oibiachtúil gur tharla eachtra caillteanais ó rinneadh an tsócmhainn a aithint ar dtús agus go bhfuil tionchar, ar féidir é a mheas go hiontaoifa, ag an eachtra caillteanais sin ar shreabhadh airgid na sócmhainne sin san am atá le teacht.

Déanann an GAT fianaise maidir le lagú a mheas ag leibhéal sócmhainne amháin faoi leith agus ag an leibhéal tiomsaithe chomh maith. Déantar measúnú maidir le gach sócmhainn airgeadais a bhfuil suntas léi aisti féin i ndáil le lagú faoi leith maidir leis an tsócmhainn sin. Déantar gach sócmhainn shuntasach ansin nach meastar gur tharla lagú faoi leith i ndáil leo, a mheas mar thiomsú d'fhonn aon lagú a fulaingíodh ach nár tuairiscíodh go fóill a thabhairt chun aire. Sócmhainní nach bhfuil suntasach astu féin, déantar an measúnú maidir le lagú ina leith arna dtabhairt ina dtiomsú de shócmhainní airgeadais (arna n-iompar de réir an chostais amúchta) a bhfuil tréithe riosca den chineál céanna ag baint leo. Déantar caillteanas mar gheall ar lagú ar shócmhainní arna n-iompar de réir an chostais amúchta a thomhas de réir an difríocht atá idir luach iompair na sócmhainní airgeadais agus luach reatha an tsreafa airgid measta arna lascainiú de réir an ráta úis éifeachtach a bhain leis na sócmhainní ar dtús. Déantar caillteanais a aithint sa ráiteas ioncaim agus léirítear iad i gcuntas liúntais maidir le hiasachtaí agus airgead ar airleacan.

Déantar tástáil ar ar gach iasacht a ndéantar athchaibidlíocht uirthi don lagú agus i gcás ina meastar iasacht a bheith lagaithe, ardaítear foráil iomchuí chun an difríocht a chlúdach idir luach carreireachta na hiasachta agus luach reatha na sreafaí airgeadais a bheidh ann amach anseo agus iad lascanaithe ag ráta úis bunaidh na hiasachta. I gcás go ndéantar téarmaí na hiasachta a athchaibidliú a ndearnadh foráil lagaithe ina leith a bhfuil difríocht shuntasach idir é agus téarmaí bunaidh na hiasachta, san anailís chainníochtúil nó cháilíochtúil, déantar an iasacht bunaidh a dhí-aithint agus déantar iasacht nua a aithint ag an luach cóir.

Déantar aon difríocht idir méid carreireachta na hiasachta agus an luach cóir a aithint sa ráiteas ioncaim.

Leantar ag aithint an úis ar an tsócmhainn lagaithe agus déantar an díscríobh tráth a meastar an iasacht iomlán nó cuid den iasacht a bheith neamh-inghabhálaíthe nó maite. Gearrtar iasachtaí a díscríobhadh i gcoinne forálacha a bunaíodh roimhe sin don lagú nó go díreach sa Ráiteas Airgeadais.

Airgead tirim agus coibhéis airgid

Is é atá i gceist le hairgead tirim agus a choibhéis ná airgead tirim sa bhanc agus ar láimh agus infheistíochtaí gearrthéarmacha. Aithnítear ioncam ó infheistíochtaí den sórt sin ar bhonn úis éifeachtaigh ar feadh na tréimhse go dtarlaíonn aibíocht.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Sócmhainní seasta inláimhsithe agus cúrsaí dímheasa

Luaitear sócmhainní seasta inláimhsithe de réir an chostais lúide dímheas carntha agus aon lagú. Déantar an muirear maidir le dímheas a ríomh ar an mbonn seo a leanas sa chaoi is go ndéantar díscríobh ar chostas tosaigh gach sócmhainne seasta lúide an luach iarmharach i rith ré measta fiúntais gach sócmhainne seasta:

Sócmhainní ríomhaireachta Líne dhíreach thar 3 bliana

Sócmhainní eile Líne dhíreach thar 5 bliana

Déantar athbhreithniú go tráthrialta maidir le meastacháin i ndáil leis an ré measta fiúntais. Déantar soláthar freisin, nuair is gá sin, do lagú ar bith ar shócmhainní seasta inláimhsithe. Déantar athbhreithniú ar luach iompair na sócmhainní seasta inláimhsithe ar gach dáta tuairiscithe d'fhonn a dhéanamh amach cé acu an bhfuil aon chomhartha go bhfuil lagú i gceist. Má tá comhartha den sórt sin ann, déantar an tsócmhainn a thástáil maidir le lagú trí chomparáid a dhéanamh idir an luach iompair agus an luach a d'fhéadfaí a aisghabháil, luach is ionann agus cibé acu is airde idir an tsuim a gheofaí ón tsócmhainn a dhíol nó an luach atá leis an tsócmhainn in úsáid. Aithnítear caillteanais ó lagú sa chuntas loncaim Cuimsitheach.

Ús infhaighte agus iníoctha

Aithnítear ús atá infhaighte agus iníoctha maidir le hionstraimí airgeadais arna rangú mar iasachtaí agus airgead ar airleacan, agus mar dhliteanais airgeadais de réir an chostais amúchta, ar bhonn ráta éifeachtach úis. Cuirtear san áireamh leis an ríomh sin ús a fuarthas nó a íocadh, táillí agus coimisiúin a íocadh nó a fuarthas atá ina ndlúthchuid den toradh chomh maith le costais incriminteacha na n-idirbheart, nó, tréimhse níos giorra ná sin sa chás gur cuí sin, i ndáil le luach iompair glan na sócmhainne airgeadais nó an dliteanais airgeadais ar a aithint den chéad uair.

Is ionann an ráta éifeachtach úis agus an ráta trína ndéantar lascainiú ar an sreabhadh airgid measta san am atá le teacht, ar feadh ré ionchais na hionstraime.

Airgeadraí iasachta

Déantar idirbhearta ainmnithe in airgeadra seachas an euro a lua de réir na rátaí a bhí i réim tráth na beartaíochta féin. Aistrítear sócmhainní airgid agus dliteanais in airgeadra eachtrach de réir na rátaí atá i réim ar dháta an chlár chomhardaithe. Déileáiltear leis na difríochtaí malairte sa Ráiteas loncaim.

Tuairisciú teascán

Níl ach aon oibríocht amháin ag an GAT agus ní dhéantar sin ach in aon tír amháin. Déanann an bhainisteoireacht athbhreithniú ar oibríochtaí na Gníomhaireachta mar aonad iomlán agus ní dhéanann idirdhealú idir teascáin oibriúcháin. Mar sin, tuairiscítear oibríochtaí sna Ráitis Airgeadais seo mar theascán aonair.

Léas oibriúcháin

Nochtar costais maidir le léasanna oibriúcháin ar leithligh sa ráiteas ioncaim ar bhonn fabhruithe ar feadh théarma an léasa agus modh na líne dírlí i bhfeidhm. Aithnítear dreasachtaí maidir leis an léas oibriúcháin ar an ráiteas ar staid an airgeadais agus scaoiltear iad ar bhonn dronnlineach thar an tréimhse chomh fada leis an chéad athbhreithniú de réir ráta an mhargaidh atá ina chuid den léas.

Déantar méadaithe boilscith i gcíos léasaithe a rangú mar costais tabhaithe.

Ioncam airgeadais

Cuimsíonn ioncam airgeadais an t-ioncam ó ús ar chistí infheistithe. Aithnítear ioncam ó ús de réir mar a fhabhraíonn sé agus modh an ráta éifeachtaigh úis á úsáid.

4. Stádas GAT agus idirbhearta le páirtithe gaolmhara

Is cuideachta poiblí faoi theorainn scaireanna í An Ghníomhaireacht Airgeadais Tithíochta cpt arna cur chun cinn ag an Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil faoi théarmaí an Achta um An Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe, 1981. Is é an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe úinéir tairbhiúil scairchaipiteal eisithe na Gníomhaireachta. Bunaíodh an GAT ina cuideachta theoranta phríobháideach ar an 8 Feabhra 1982 agus rinneadh cuideachta theoranta phoiblí di ar an 13 Eanáir 1983.

Maidir le gnáthchúrsaí gnó, is é Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta ('GBCN') agus údarás áitiúla, ar comhlacht Rialtais freisin iad agus a meastar dá bharr sin gur páirtí gaolmhar atá ann, a chuireann maoiniú ar fáil do GAT. Is féidir sonraí a aimsiú i Nóta 15 faoi na méideanna a bhí gan íoc ar an 31 Nollaig 2019 faoin gclár na Nótaí faoi Ráthaíocht arb é GBCN a chuireann ar fáil é. B'ionann iomlán an chaiteachais ar ús i ndáil leis na háiseanna sin don GBCN agus €13.74 milliún (2018: €14.87 milliún), agus €4.29 milliún (2018: €5.14 milliún) d'údaráis áitiúla don bhliain airgeadais.

I ngnáthchúrsaí gnó, tugann an GAT cistí ar íasacht d'údaráis áitiúla, ar comhlachtaí Rialtais atá iontu agus a meastar dá bharr sin gur páirtithe gaolmhara iad. Tugtar sonraí i Nóta 6 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais faoin ús a saothraíodh ar na cistí ar airleacan sin.

Feidhmíonn Irish Life Corporate Business bainistíocht/riarachd scéim phinsin na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta (féach Nóta 17) go, le héifeacht ó 1 Eanáir 2012.

I ngnáthchúrsaí gnó, cuireann GAT cistí i dtaisce ó bharrachais ghearrthéarmacha a thagann chun cinn le Baint-Aontas Éireann cpt, (atá i seilbh an stáit faoi láthair), nó an GBCN, ar chuntais na GAT a bhaineann leis an státchiste nó a bhaineann le speansais. Ba ionann agus €neamhní an t-ús a tuilleadh ar na taiscí seo le linn 2019 (2018: €neamhní) agus b'ionann agus €0.36 milliún (2018: €0.59 milliún) na suimeanna i dtaisce mar a bhí an 31 Nollaig 2019

Idirbhearta le príomhphearsanra Bainistíochta

Áirítear ar phríomhphearsanra an lucht Bainistíochta na daoine sin a bhfuil d'údarás acu nó de fhreagracht orthu gníomhaíochtaí GAT a rialú, agus áireofaí orthu seo Bord na Stiúrthóirí, an Ceannasaí Cistíochta agus an Ceannasaí Airgeadais. Chomh maith lena gcuid tuarastal, íocann an Ghníomhaireacht ranníocaíochtaí le plean sochair shainithe iarfhostaíochta ar son príomhphearsanra den lucht Bainistíochta. Is mar seo mar a leanas a cuimsíodh iomlán an chúitimh do phríomhphearsanra den lucht Bainistíochta:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Tuarastail*	306	304
Táillí Stiúrthóirí	51	54
Ranníocaíochtaí Pinsin	99	98
	456	456

*San áireamh leis na tuarastail, tá an luach saothair don Príomhoifigeach Feidhmiúcháin a dtugtar sonraí i ngeall air i Nóta 9, chomh maith le príomhphearsanra Bainistíochta atá ar tuarastal. Tá aon fhostaí buntábhachtach amháin den Bhainisteoireacht i Scéim Pinsin Aonair na Seirbhíse Poiblí.

5. Stádas GAT maidir le cúrsaí cánach

Faoi Alt 218 den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997, tá ioncam a thuilleann GAT de thoradh an ghnó maidir le hiasachtaí agus airleacain a dhéanamh faoi Alt 5 d'Acht na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe, 1981, saor ó Cháin Corparáide. Bíonn díolúine maidir le Cáin Chorporáide i gceist freisin maidir le hioncam atá inmhuipearaithe faoi Chás III, Sceideal D.

Faoi Alt 172(A) den Acht Comhdhlúite Cánacha 1999, tá a cheart ag an GAT díbhinní a íoc gan Cáin Iarchoimeachta Díbhinne bainte as.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

6 Ioncam úis – gníomhaíochtaí leantacha

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Ús ar airleacain d'údaráis áitiúla:		
Tar éis an 27 Bealtaine 1986	41,840	41,581
Roimh 27 Bealtaine 1986	102	105
Ús ar airleacain do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	22,300	12,346
Ús ar airleacain do institiúidí ardoideachais	106	-
	64,348	54,032

B'ionann luach iomlán an ioncaim ó ús ar shócmhainní airgeadais nach ar a luach cóir a iompraítear iad maidir leis an gCuntas ioncaim agus caiteachais agus ús comhlán €66.55 milliún, agus tá san áireamh leis sin neamhní d'ioncam airgeadais, (féach Nóta 10) i ndáil leis an mblain dar chríoch an 31 Nollaig 2019 (2018: €neamhní).

7. Speansas úis – gníomhaíochtaí leantacha

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Costais iasachtaí		
Ús iníochta ar Nótaí faoi Ráthaíocht	18,037	20,040
Ús iníochta ar áiseanna EIB agus CEDB	5,188	3,031
Ús iníochta ar stoc 8.75%	-	1,083
Speansas Úis Iomlán	23,225	24,154

8. Caiteachas nach caiteachais úis é

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Caiteachas Riaracháin		
Léas Oibriúcháin (Nóta 8)	197	197
Caiteachas ginearálta, luach saothair do Stiúrthóirí agus Costais Fostaithe (Nóta 8)	1,706	1,689
Dímheas (Nóta 12)	52	120
Caiteachas riaracháin iomlán	1,955	2,006

9. Caiteachas riaracháin

Ceangaltais maidir leis an Léas Oibriúcháin

Tá ceangaltais ar GAT faoi léas oibriúcháin (áitribh oifige) íocaíochtaí bliantúla mar a leanas a dhéanamh:

Foirgnimh	€'000
Tréimhse is giorra ná aon bhliain amháin	197
Tar éis bliana ach níos giorra ná cúig bliana	788
Tar éis cúig bliana	2,022

Caiteachas riaracháin

Thángthas ar an gcaiteachas riaracháin tar éis muirir mar seo a leanas a ghearradh:

Bliain dar chríoch	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Luach saothair an iniúcháir		
Iniúchadh ar Ráitis Airgeadais	34	34
Seirbhísí comhairleacha cánach	-	-
Seirbhísí eile	-	-
Luach saothair iomlán an iniúcháir	34	34
Speansais Ghinearálta	554	565
Luach saothair Stiúrthóirí		
Táillí – an Cathaoirleach	-*	-*
Táillí – Stiúrthóirí eile	51	54
Luach saothair iomlán na Stiúrthóirí	51	54
Costais fostaithe (gan Stiúrthóirí san áireamh)		
Luach saothair an Phríomhfheidhmeannaigh	117	116
Tuarastail eile	656	640
Ranníocaíochtaí pinsin	56	36
Costais Leasa Shóisialaigh	69	61
Costais seirbhíse - pinsean - faoi láthair	169	183
Costais iomlána a bhaineann le fostaithe	1,067	1,036
Speansas riaracháin iomlán	1,706	1,689

*Suim €9,000 (2018: €9,000) curtha i leith cuntais Ollscoil na hÉireann Baile Átha Cliath mar chúiteamh in uaireanta oibre a chaill an An Dochtúir Michelle Norris mar gheall ar am a chaith sí i mbun a cuid dualgas mar Chathaoirleach ar an nGníomhaireacht le haghaidh 2019.

Ba é €306,000 (2018: €304,000) suim iomlán na dtuarastal do phríomhbhaill na bainisteoireachta. Is le haghaidh na foirne riaracháin a bhí iarmhéid de €467,000 (2018: €452,000). Ba é €49,796 (2018: €38,012) suim an ÍMAT/ÁSPC agus CBL ag deireadh na bliana. Ba é ceathrar déag (2018: triúr déag lena n-áirítear an Stiúrthóir Feidhmiúcháin) an meánlíon fostaithe le linn na bliana.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

10. Ioncam airgeadais

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Ioncam infheistíochta ar thaiscí gearrthéarmacha	-	-
Ús a fuarthas ar iarmhéideanna airgid thirim	-	-
Glanioncam airgeadais	-	-

Speansas Airgeadais

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Costas glan úis ar scéim sochar sainithe shócmhainní dhliteanais phinsin	-	(2)
Speansas glan airgeadais	-	(2)

11. Airgead tirim agus cóibhéisí airgid

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Bliain dar críoch		
Airgead tirim sa bhanc agus ar láimh	361	589
Rótharraingtí	-	-
	361	589

12. Maoin, innealra agus trealamh

	31 Nollaig 2019 €'000
Costas nó luacháil	
Ag 1 Eanáir 2019	613
Breisiúcháin	65
Ag deireadh na bliana	678
Dímheas Carntha	
Ag tús na bliana	528
Táille na bliana	52
Ag deireadh na bliana	580
<i>Leabharluach glan</i>	
31 Nollaig 2019	98
31 Nollaig 2018	86

13. Iasachtaí agus airleacain d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
lasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla	3,337,519	3,267,215
lasachtaí a tugadh ar airleacan do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	1,245,825	630,426
lasachtaí a tugadh ar airleacan do institiúidí ardoideachais	60,000	-
lomlán na n-iarmhéideanna dlite ar airleacain	4,643,344	3,897,641
Lúide: Comhsholáthar	(2,711)	(2,711)
	4,640,633	3,894,930
Dlite ó údaráis áitiúla, ó chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus ó institiúidí ardoideachais	92,260	91,257
lomlán na n-iasachtaí agus airleacan d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais	4,732,893	3,986,187

Is le GAT a bhaineann dliteanais maidir le haon chaillteanais chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir leis an €5.3 milliún (2018: €6.1 milliún) atá fós dlite do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaithe bunúsacha ar mhorgáistí a ceadáíodh roimh mhí na Bealtaine 1986 a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste mar urrús leo. Tá soláthar dar luach €2.71 milliún (2018: €2.71 milliún) aitheanta i leith na n-iasachtaí sin. Tá breis sonraí ina leith sin le fáil i Nóta 18 (a). Tá an soláthar seo bunaithe ar an meastachán is fearr de chuid GAT ar luach reatha an tsreafa airgid thirim a bheidh ann amach anseo i gcomparáid le luach iompair na n-iasachtaí faoi mar a bhí an 31 Nollaig 2019 agus é faoi réir ag athruithe sna toimhídí bunúsacha agus d'fhéadfadh go méadófaí nó go laghdófaí é i mblianta amach anseo.

I gcomhthéacs (a) gur comhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus faoi achtacháin eile iad na húdaráis áitiúla, (b) go bhfuil teacht isteach nó cistí na n-údarás áitiúil ina n-urrús i leith gach suim atá dlite don Ghníomhaireacht a íoc go cuí léi ag údaráis áitiúla (mar a leagtar síos sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil faoi seach agus an GAT), agus (c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil gach iasacht a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla, agus (d) tuiscint an Bhoird go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla chun a n-oibleagáidí i leith na GAT a chomhlíonadh; (e) ní dheachaidh aon chaillteanais don GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986; is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986 agus ní thaifeadtar aon fhorálacha caillteanais iasachta i leith na n-iasachtaí sin. Tagair le do thoil do Nóta 18 (a) le haghaidh breis sonraí.

Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe go díreach in 2012 agus aithnítear caillteanais de bhar na n-iasachtaí seo sa mhéid go dtagann caillteanais dá leithéid chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2018 agus ní mheastar aon soláthar a bheith riachtanach i leith na n-airleacan seo faoi mar a bhí cúrsaí ag 31 Nollaig 2019.

Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do institiúidí ardoideachais go díreach in 2019 agus aithnítear caillteanais de bhar na n-iasachtaí seo sa mhéid go dtagann caillteanais dá leithéid chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2019 agus ní mheastar aon soláthar a bheith riachtanach i leith na n-airleacan seo faoi mar a bhí cúrsaí ag 31 Nollaig 2019.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

14. Féichiúnaí eile agus infháltais

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Méideanna dlí le ciste an PRMR	3,676	3,731
Iomlán Féichiúnaí eile agus infháltais	148	78
Iomlán fhéichiúnaí eile agus infháltais	3,824	3,809

15. Úrrús Fiachais ar Eisiúint

Nótaí faoi Ráthaíocht	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Údaráis Áitiúla	2,001,418	1,848,859
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta	1,912,833	1,557,524
Ciste Comhshaoil	10,774	29,737
NR maidir le Coiste PRMR	4,929	1,609
Iomlán na Nótaí faoi Ráthaíocht a tugadh ar airleacan	3,929,954	3,437,729
Ús is infóicta ar Nótaí faoi Ráthaíocht	6,167	5,170
Urrús fiachais iomlána a eisíodh	3,936,121	3,442,899

Tagann na nótaí faoi ráthaíocht faoi lánráthaíocht an Aire Airgeadais.

16. Iasachtaí Bainc

Iasachtaí Bainc	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Idir aon agus dhá bhliain	61,911	67,342
Idir dhá agus cúig bliana	-	-
Tar éis breis is cúig bliana	499,111	280,000
Iomlán	561,022	347,342

Bíonn na hiasachtaí bainc faoi ráthaíocht iomlán ag an Aire Airgeadais, ach amháin áis bheag amháin ar luach díreach níos lú ná €3 mhilliún leis an mBanc Eorpach Infheistíochta chun críocha iasachtaí gan ráthaíocht do thionscadail uisce, dramhaíola agus chomhshaoil. Tugtar níos mó mionsonraí faoi aibíocht na suimeanna a bheidh dlí le tar éis breis is bliana i Nóta 18 (c).

17. Easnamh scéim pinsin

Feidhmíonn GAT scéim pinsin le sochair shainithe a chlúdaíonn gach fostaí buan (ach amháin fostaithe a earcaíodh tar éis an 31 Nollaig 2012). Maoinítear an scéim pinsin seo go himheánach.

Ar an 15 Meán Fómhair 2017 a rinneadh an luacháil iomlán achtúireachta is deireanaí agus úsáid á bhaint as an Modh Comhiomláin.

Ar an 31 Nollaig 2019 b'ionann luach an mhargaidh ar shócmhainní an chiste agus €5.22 milliún (2018: €4.50 milliún). Tá ardú déanta ar na ranníocaíochtaí isteach sa chiste de réir moladh an achtúire. Tá an tuarascáil achtúireachta ar fáil lena grinnscrúdú ag comhaltaí na scéime.

Chun críche Shochair Scoir FRS 102, Alt 28, Leasa Foirne, tá na sonraí luachála is deireanaí tugtha cothrom le dáta go dtí an 31 Nollaig 2019 ag achtúire cáilithe neamhspleách a rinne an luacháil ar bhonn mhodh chostas réamh-mheasta an aonaid.

Seo a leanas na gnéithe is tábhachtaí den bhonn tuisceana achtúireachta a úsáideadh:

	31 Nollaig 2019 %	31 Nollaig 2018 %	31 Nollaig 2017 %
Ráta ardaithe ar thuarastail	2.90	3.00	3.25
Ráta ardaithe ar íocaíochtaí pinsin	2.00	2.00	2.00
Ráta lascaíne	1.20	2.20	2.00
Toimhde boilscithe	1.40	1.50	1.80
Ionchais Saoil			
Tar éis dul ar scor – fear in aois a 65	23.6 bliain	24.1 bliain	24.1 bliain
Tar éis dul ar scor – bean in aois a 65	25.5 bliain	27.8 bliain	27.8 bliain
Tar éis dul ar scor – fear in aois a 62.5	26.0 bliain	27.1 bliain	-
Tar éis dul ar scor – bean in aois a 62.5	28.0 bliain	30.5 bliain	-

Féadtar anailís a dhéanamh ar (easnamh)/bharrachais na scéime mar seo a leanas:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000	31 Nollaig 2017 €'000	31 Nollaig 2016 €'000	31 Nollaig 2015 €'000
Sócmhainní pinsin	5,222	4,497	4,486	3,869	3,471
Dlíteanais phinsin	(5,966)	(4,580)	(4,654)	(4,180)	(3,478)
Easnamh	(744)	(83)	(168)	(311)	(7)

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

17. Easnamh scéim pinsin (ar lean)

Arna bhunú ar na toimhdí sin, leagtar amach sa tábla seo a leanas margadhluach shócmhainní na scéime le sochair shainithe chomh maith leis an luacháil is deireanaí maidir le dlíteanais na scéime arna n-uasdátú i ndáil le gluaiseachtaí sna toimhdí airgeadais:

	Luach ar 31 Nollaig 2019 €'000	Luach ar 31 Nollaig 2018 €'000	Luach ar 31 Nollaig 2017 €'000
Cothromais	2,415	2,192	3,832
Bannaí	2,289	1,262	654
Maoín	236	281	-
Airgead tirim agus sócmhainní eile	282	762	-
Iomlán mhargadhluach shócmhainní na scéime	5,222	4,497	4,486
Luach láithreach ar dhlíteanais na scéime pinsin	(5,966)	(4,580)	(4,654)
Glan easnamh iomlán pinsin aitheanta sa ráiteas ar staid an airgeadais	(744)	(83)	(168)

Tá ioncam an úis ar shócmhainní pleán i gcomhair 2019 ríofa bunaithe ar an ráta lascaine don bhliain roimhe, mar a bhí, 2.20%. Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2020, beidh ioncam an úis ar shócmhainní pleán bunaithe ar ráta lascaine 1.20%.

Seo a leanas na hathruithe ar luach cóir na hoibleagáidí sochair shainithe:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 1 Eanáir	(4,579)	(4,654)
Costas seirbhíse reatha agus roimhe seo	(169)	(183)
Costas Úis	(101)	(93)
Ranníocaíochtaí ó fhostaithe	(23)	(22)
(Caillteanas)/gnóthachan achtúireachta	(1,158)	346
Sochair íoctha	65	27
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 31 Nollaig	5,965	(4,579)

Mar seo a leanas na hathruithe i luach cóir na sócmhainní sa phlean:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Luach cóir ar shócmhainní an phlean ar 1 Eanáir	4,497	4,486
Toradh ionchais ar shócmhainní an phlean	101	91
Ranníocaíochtaí ó fhostóirí	170	146
Ranníocaíochtaí ó fhostaithe	23	22
(Caillteanas)/gnóthachan achtúireachta	496	(221)
Sochair íoctha	(65)	(27)
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 31 Nollaig	5,222	4,497

17. Easnamh scéim pinsin (ar lean)

Stair na ngnóthachan agus na gcaillteanas achtúireachta:

	31 Noll 2019 €'000	31 Noll 2018 €'000	31 Noll 2017 €'000	31 Noll 2016 €'000	31 Noll 2015 €'000
An difríocht idir toradh ionchais agus toradh iarbhair ar shócmhainní	497	(221)	399	202	59
Arna lua mar chéatadán de shócmhainní scéime	9.5%	4.91%	8.89%	5.20%	1.70%
Gnóthachain agus (caillteanas) achtúireachta ar dhliteanas na scéime	(1,158)	346	(264)	(494)	569
Arna lua mar chéatadán de dhliteanas na scéime	19.40%	7.55%	5.67%	11.80%	16.36%
Iomlán ghnóthachain agus (chailiteanas) achtúireachta	(661)	125	135	(292)	628
Arna lua mar chéatadán de dhliteanas na scéime	11.10%	2.73%	2.90%	6.98%	18.06%

Suim charnach achtúireachta agus caillteanas a aithníodh sa Ráiteas loncaim Cuimsitheach:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Suim charnach ar 1 Eanáir	(2,424)	(2,549)
Aithníodh i rith na tréimhse	(661)	125
Suim charnach ar 31 Nollaig	(3,085)	(2,424)

Cuirtear na suimeanna a bhaineann leis an scéim shochar sainithe a aithníodh sa Ráiteas loncaim Cuimsitheach i láthair i Nóta 9.

Ranníocaíochtaí lonchais ó Fhostóirí:

	2020 €'000	2019 €'000
Ranníocaíochtaí lonchais ó Fhostóirí	173	170

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais

Réamhrá agus léargas ginearálta

Tharlódh nochtadh i gcás GAT do rioscaí mar seo a leanas ón úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais:

- riosca creidmheasa
- riosca leachtachta
- rioscaí margaidh (lena n-áirítear ráta úis, boilsciú agus airgeadra). Cuirtear eolas i láthair sa nóta seo faoin nochtadh a bhaineann do GAT maidir le gach ceann de na rioscaí thuas chomh maith le heolas faoi chuspóirí, faoi bheartais agus faoi nósanna imeachta na GAT chun an baol ó rioscaí a mheas agus a bhainistiú.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Creat bainistíochta riosca

Is ar Bhord na Stiúrthóirí atá an fhreagracht fhoriomlán maidir le Creat Bainistíochta Rioscaí a chur ar bun do GAT agus maoirseacht a dhéanamh ina leith. Tá beartais bainistíocht riosca GAT curtha ar bun na rioscaí a bhíonn roimh GAT a shonrú agus a anailísiú, chun teorainneacha agus rialuithe cuí a leagan síos agus chun monatóireacht a dhéanamh ar rioscaí agus ar chloí le teorainneacha. Déantar athbhreithniú rialta ar bheartais agus ar chórais bhainistíochta rioscaí d'fhonn athruithe ar riocht an mhargaidh, ar tháirgí agus ar na seirbhísí a tháirgtear a léiriú. Áirítear beartais ar úsáid hionstraimí díorthaigh airgeadais i Lámhleabhar Beartas & Nósanna Imeachta na GAT. Tacaíonn siad seo leGAT agus cinntíonn go gcomhlíonann sí a ceanglais faoi Shonraíocht agus Ceanglais an Aire Airgeadais arna n-eisiúint faoi fhorálacha an Acha um Idirbhearta Airgeadais Chuideachtaí Áirithe agus Chomhlachtaí Eile, 1992 agus cuireann siad sárchleachtas maidir le húsáid ionstraimí díorthaigh cisteáin san áireamh. Is í an phríomhaidhm a bhíonn le hionstraimí díorthaigh airgeadais a úsáid comhréir a dhéanamh maidir le riosca nó riosca maidir le hathruithe ionchais ar rátaí malairte eachtraí i ndáil le sócmhainní agus dliteanais GAT a chur ar neamhní.

Ceadaítear faoin 'Sonraíocht agus Ceanglais' reatha (atá bailí go 31 Nollaig 2020), atá de réir beartas a d'aontaigh an Bord, conarthaí maidir le hiomlaoid rátaí úis (€400 milliún), réamhchonarthaí malairte eachtraí (€6.0 billiún), réamhchomhaontuithe rátaí (€80 milliún), agus caidhpeanna rátaí úis (€300 milliún). Leagtar amach mionsonraí sa 'Sonraíocht agus Ceanglais' faoi na cineálacha frithpháirtithe agus faoi fhreagrachtaí an Bhoird i ndáil le bainistíocht díorthaigh.

Ní féidir idirbhearta a dhéanamh ach amháin le ceadú Phríomhfheidhmeannach GAT nó le ceadú an Cheannasaí Cistíochta nó an Cheannasaí Airgeadais (i gcás na n-idirbheart sin a bhfuil Gníomhaireacht Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta ag feidhmiú mar ghníomhaire/frithpháirtí, tá tugtha d'údarás do Ghníomhaireacht Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta feidhmiú thar ceann na Gníomhaireachta. Cé nach gá ceadú foirmiúil le haon idirbheart a dhéantar, ní mór a nótáil ag an bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin, ag an gCeannasaí Cistíochta nó an Ceannasaí Airgeadais) agus cuirtear na hidirbhearta seo faoi phróiseas seiceála maidir le hiniúcháireacht inmheánach go tráthrialta a fhaid agus is ann dóibh.

Cé go leagan an tábla thíos amach cuspóir na hiasachta a cuireadh ar fáil d'údaráis áitiúla, measann an Ghníomhaireacht go bhfuil dhá chatagóir iasachtaí go príomha aici le húdaráis áitiúla, mar atá, iad sin a ceadaíodh roimh agus i ndiaidh an 27 Bealtaine 1986 agus catagóir ar leith d'iasachtaí do CTCanna agus d'institiúidí ardoideachais. Ní hionann an phróifíl maidir le riosca creidmheasa i ndáil leis na trí chatagóir.

(a) Riosca Creidmheasa

Is éard is riosca creidmheasa ann ná riosca caillteanais airgeadais do GAT sa chás go dteipeann ar chustaiméir nó ar fhrithpháirtí le hionstraim airgeadais na dualgaí faoin gconradh a chomhlíonadh agus is i ndáil le hiasachtaí agus airgead a thugann an GAT ar airleacan dá cuid custaiméirí, údaráis áitiúla na hÉireann, comhlachtaí tithíochta ceadaithe agus institiúidí ardoideachais, is mó a thagann sé i gceist. Leagtar uasnochtadh na GAT do riosca creidmheasa amach sa tábla thíos.

Sócmhainní airgeadais	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Iasachtaí ar airleacan d'údaráis áitiúla	3,337,519	3,267,216
Iasachtaí ar airleacan do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta	1,245,825	630,426
Iasachtaí ar airleacan d'institiúidí ardoideachais	60,000	-
Iomlán na n-Iasachtaí a tugadh ar airleacan	4,643,344	3,897,642
Lúide comhsholáthar – Údaráis Áitiúla	(2,711)	(2,711)
	4,640,633	3,894,931
Dlite ó údaráis áitiúla, ó CTCanna agus ó institiúidí ardoideachais	92,260	91,257
Airgead tirim sa bhanc agus ar láimh	361	589
Dlite ó fhiachóirí agus infháltas eile	0	-
	4,733,254	3,986,777

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Ceadaítear do GAT airgead a tabhairt ar airleacan dóibh seo a leanas faoi láthair:

- údaráis áitiúla agus an earnáil dheonach tithíochta d'fhonn a úsáid acusan chun críche ar bith a bhfuil údarás leis faoi Achtanna na dTithe 1966 go dtí 2009.
- údaráis áitiúla do thionscadail chaipitil arna n-údarú faoi alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha), 2002.
- Institiúidí Ardoideachais ar son soláthar nó bainistíocht cóiríocht do mhic léinn, seilbh a fháil ar thalamh don aidhm seo agus
- le cistí a thabhairt ar iasacht don Gníomhaireacht Tithíochta.

Déantar iarmhéideanna dlite ó Údaráis Áitiúla, ó CTCanna agus ó institiúidí ardoideachais a chatagóiriú mar a leanas:

Iarmhéid dlite ar airleacain	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Iasachtaí bainteach le morgáiste tithíochta *	1,069,142	969,034
Fóirdheontas caipitil agus cíosa	872,976	921,909
Maoiniú Idirlinne	426,881	429,217
Éadail talún	399,437	427,916
Iasachtaí eile tithíochta nach mbaineann le morgáistí	569,083	519,140
Airleacain atá dlite ó údaráis áitiúla	3,337,519	3,267,216
Airleacain atá dlite ó chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	1,245,825	630,426
Airleacain atá dlite ó institiúidí ardoideachais	60,000	-
Olliomlán na n-iarmhéideanna dlite ar airleacain	4,643,344	3,897,642

*Tá €8.6m d'iasachtaí a eisíodh roimh 1986 san áireamh sna hiasachtaí Morgáiste a bhaineann le Tithíocht (2018: €9.1m)

Beartais agus Nósanna Imeachta le riosca creidmheasa a bhainistiú

Comhthaobhacht

Tá dliteanas ar GAT maidir le haon chaillteanas creidmheasa a eascraíonn ar mhorgáistí a tugadh roimh Bhealtaine 1986 agus a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste agus árachas cosanta morgáiste mar urrús leo. Bíonn comhthaobhacht ar láimh ag na húdaráis áitiúla i bhfoirm leasanna morgáistí maidir leis an maoin agus bhíonn árachas cosanta morgáiste ag iasachtaithe aonair. Ní thagann an GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas lagaithe a d'fhéadfadh teacht chun cinn ach amháin sa chás nach leor luach na comhthaobhachta sin chun an fiachas a scaoileadh.

Tá urrús ag GAT ar iasachtaí tar éis Bealtaine 1986, nuair a urscaoileadh muirir agus fócaíochtaí tosaíochta, ar ioncain nó ar chistí na n-údarás áitiúla d'fócaíocht dlite don GAT de na suimeanna dlite uile. Maidir le hiasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe (CTCanna), ceadaítear don GAT faoi alt 17 d'Acht na dTithe (Foráil Ilghnéitheach) 2002 iasachtaí a thabhairt do CTCanna agus d'Institiúidí Ardoideachais agus don Gníomhaireacht Tithíochta faoi alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016.

Faoi Thionscnamh um Léasú Tithíochta Sóisialta na Roinne Tithíochta, Pleanála & Rialtais Áitiúil, ligeann an Roinn sin, trí údaráis áitiúla, aonaid tithíochta cuí ó CTCanna amach ar leas, a thugtar ar cíos do thionóntaí tithíochta sóisialta atá ainmnithe ag údaráis áitiúla. Ceannaíonn nó tógann na comhlachtaí réadmhaoin agus maoinítear sin trí airgeadas i bhfoirm iasachtaí a thionsaíonn an CTC (ón GAT nó ón earnáil phríobháideach). Maoineoidh ioncam a gheobhaidh na CTCanna ó léas, a thóg an Roinn sin amach ar feadh tréimhse chomh fada le 30 bliain, aisiocaíocht iasacht na Gníomhaireachta.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Tá Beartas Creidmheasa ceadaithe ag GAT maidir le hiasachtaí a thabhairt do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus d'institiúidí ardoideachais a cheadaigh an Bord i mí Mheitheamh 2013, agus a tugadh cothrom le dáta le déanaí i mí Dheireadh Fómhair 2019. Coinníonn an Coiste Creidmheasa rioscaí creidmheasa laistigh de theorainneacha an Bhoird agus tuairiscíonn faoi chreidiúnacht CTCanna.

lasachtaithe lagaithe agus dlite thar téarma

Ní dhéantar measúnú ar mheastacháin maidir le luach cóir ach amháin sa chás go meastar iasacht faoi leith a bheith dlite thar téarma nó lagaithe. Seo mar leanas sainmhíniúchán maidir le dlite thar téarma agus lagaithe:

Is ionann iasacht lagaithe agus iasacht a gcinneann an GAT gur dócha nach mbeifear in ann an phríomhshuim agus an t-ús ar fad atá dlite a bhailiú de réir théarmaí an chonradh a ghabhann leis an iasacht. Sainmhínítear iasachtaí, a bhfuil íocaíochtaí úis nó íocaíochtaí príomhshuime faoin gconradh i ndáil leo, mar iasachtaí atá dlite thar a dtéarma. Ní raibh aon iasachtaí de chuid na GAT ná airgead ar airleacan dlite thar a dtéarma ar an 31 Nollaig 2019 (2018: nialas). Tá sonraí iasachtaí a bhí faoi réir athchaibidlíochta i rith na bliana i gcuid na n-iasachtaí Athchaibidlíochta den nóta seo.

Anailís ar iasachtaí d'údaráis áitiúla agus do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
iasachtaí roimh 1986	8,636	9,151
iasachtaí tar éis 1986	3,328,883	3,258,065
iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	1,245,825	630,426
iasachtaí d'institiúidí ardoideachais	60,000	-
	4,643,344	3,897,642
Comhsholáthar		
iasachtaí roimh 1986	2,711	2,711
iasachtaí eile	-	-
	2,711	2,711

Ní fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986 agus ní thaifeadtar aon soláthair le haghaidh caillteanas ar iasachtaí i leith na n-iasachtaí seo. Is comhlachtaí iad údaráis áitiúla atá comhdhéanta faoi reacht. Tá gach iasacht a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ceadaithe ag an Aire Tithíochta, Pleanála, Pobail agus Rialtais Áitiúil. Is é tuairim láidir an Bhoird nach n-eascraíonn riosca creidmheasa, sa chomhthéacs seo.

Aithnítear caillteanais de bharr iasachtaí a tugadh do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe go díreach, sa mhéid go dtagann caillteanais chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2019.

Tá Bord na Stiúrthóirí freagrach as maoirseacht a dhéanamh ar riosca creidmheasa na Gníomhaireachta lena n-áirítear:

- beartais chreidmheasa a chur le chéile i gcomhar leis an mBainistíocht maidir le coinníollacha comhthaobhachta, nósanna imeachta um doiciméadú agus cúrsaí dlí faoi chuimsiú na gceanglas reachtúla;
- an córas údarúcháin agus faomhadh a leagan síos maidir le frithpháirtithe nua (comhlachtaí nach údaráis áitiúla iad) agus rialacha maidir leis an gcomhchruinniú iasachta ina;
- athbhreithniú a dhéanamh maidir leis an gcomhlíontas i gcás beartas agus nósanna imeachta inmheánacha;
- monatóireacht a dhéanamh ar an gcaoi a nochtar an beartas maidir le hiasachtaí;
- aon iasachtaí a thugtar do CTCanna faoi théarma alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002 a cheadú agus a chinntiú go mbíonn gach iasacht a thugtar ar airleacan ag teacht le Beartas Creidmheasa na Gníomhaireachta;

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

- acmhainneacht chreidmheasa gach CTC a mheas agus a cheadú a thabhairt dá réir sin sula gceanglaíonn an GAT aon Mháistir-Chomhaontú maidir le hiasacht;
- aon iasacht a thugtar d'institiúidí ardoideachais faoi alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016 a cheadú agus cinntiú go gcomhlíonann gach iasacht Polasaí Creidmheasa an GAT;
- cinntiú go mbíonn an cháipéisíocht ar fad a bhaineann le hábhar cruinnithe i gcás an iarratais ar chreidmheas; agus
- an riosca creidmheasa a choinneáil laistigh de theorainneacha ceadaithe an Bhoird.

An Próiseas le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR)

I mí Lúnasa 2012, sholáthair an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil cúnamh d'údaráis áitiúla maidir le bheith ag déileáil le riaráiste a lucht faighte iasachtaí, trí bheith ag eisiúint treoirlínte lenar tugadh mionsonraí faoin bPróiseas a bhí beartaithe le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR). Léiríonn siad seo Cód Iompair an Bhainc Ceannais maidir le Riaráiste Morgáiste agus tá sé de rún acu cur chuige a chaighdeánú i leith an ardaithe atá ag teacht ar leibhéal na riaráistí in Earnáil na nÚdarás Áitiúil. Is éard atá i gceist leis an bPróiseas le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR) ná próiseas ina bhfuil cúig chéim a luadh i dtreoirlínte na Roinne.

Sa chaoi go ndéanfar caillteanais amach anseo a fhritháireamh agus chun maolú a dhéanamh ar thionchar na srianta airgeadais atá le cur i bhfeidhm ar shruthanna ioncaim na n-údarás áitiúil, bhunaigh an Roinn TPRÁ préimh PRMR chun tosú ar chúlchistí a charnadh. Tá PRMR tar éis a bheith i bhfeidhm d'údaráis áitiúla ón 1 Deireadh Fómhair 2012 trí phréimh a fheidhmiú i leith gach cuntais iasachta ar ráta athraitheach ag údaráis áitiúla a bhaineann le morgáistí.

Gearrtar préimh 0.80% de PRMR ar iasachtaí mhorgáiste le ráta athraitheach (ón 1 Eanáir 2014) agus gearrtar ráta 0.25% ar iasachtaí mhorgáiste Rebuilding Ireland (do iarratais iasachta ón 1 Eanáir 2018 go 14 Eanáir 2020, le méadú go 0.995% do iarratais ó 15 Eanáir 2020). Bailíonn an GAT seo ar bhonn leathbhliantúil thar ceann Phainéil Bhreithniúcháin PRMR agus coinneofar i gcountas ar leith é, ar a mbeidh ús á thuilleadh, agus é de rún ag an GAT go dtarraingeofar air, de réir mar is gá, nuair a thabharfar an t-údarú cuí. Ceannaítear Nóta faoi Ráthaíocht le Ciste PRMR i gcomhair na suimeanna a chruinnítear thar a gceann.

Bhunaigh Cumann na mBainisteoirí Cathrach agus Contae Painéal Breithniúcháin chun ciste PRMR a fheidhmiú agus chun iarratais ar chúnamh ó údaráis áitiúla faoin Scéim a mheasúnú. Tá Bainisteoir Contae, na Ceannasaithe Airgeadais agus Bainisteoir Feidhmiúcháin ar na Seirbhísí Bainistíochta Tithíochta ar an bPainéal seo.

Déanfaidh údaráis áitiúla iarratais ar cúnamh ó Chiste Prémhe PRMR ar bhonn leanúnach. Cuirfear cinntí chun iarratais a cheadú/cuid díobh a cheadú in iúl don Ghníomhaireacht, a dhéanfaidh socruithe ansin go n-íocfar an tsuim cheadaithe ó Chiste PRMR leis an údarás a rinne an t-iarratas, de réir treoracha a gheobhaidh siad ón bPainéal.

Ba cheart béim a leagan air nach mbeidh de ról ag an nGníomhaireacht i gCiste PRMR ach an Prémh PRMR a bhailiú, thar ceann na n-údarás áitiúil, agus na cistí sin a íoc faoi mar a iarrann an Painéal Breithniúcháin, de réir na dtreoracha a luadh thuas.

Réiteach Chiste PRMR

	€'000
Fáltais chuig Ciste PRMR	51,621
Íocaíochtaí amach as an gCiste PRMR	(46,727)
Ús tuillte	35
Iarmhéid ag 31 Nollaig 2019	4,929

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Iasachtaí Ath-idirbheartaithe

Is ionann iasachtaí faoi théarmaí ath-idirbheartaithe agus iasachtaí a ndearnadh athstruchtúrú ina leith mar gheall ar chúinsí buiséid agus i gcás go bhfuil lamháltais déanta ag GAT nach mbeadh san áireamh murach sin.

Féachann GAT le bheith ag obair leis na húdaráis áitiúla le struchtúir chuí iasachtaí a fhorbairt dóibh gur fearr a bheidh siad ag teacht le cúinsí airgeadais na n-údarás féin. Maidir leis seo, féadfaidh GAT téarmaí sínte a sholáthar le haghaidh iasachtaí, tréimhsí saor ó ús nó ath-idirbheartaíocht eile a thairiscint de réir mar is cuí.

I rith 2019, rinne GAT ath-idirbheartaíocht i leith luach €39.81 milliún (2018: €73.22 milliún) d'iasachtaí nár bhain le mortgáiste agus €Neamhnaí (2018: €Neamhnaí) i leith iasachtaí a bhain le tithíocht.

Tharla an ath-idirbheartaíocht seo i gcomhthéacs €3.34 billiún d'iasachtaí a tugadh ar airleacain d'údaráis áitiúla faoi mar a bhí 31 Nollaig 2019 agus mar sin, is ionann é agus gníomhaíocht ath-idirbheartaíochta circa. 0.001% in 2019 (2018: 0.002%).

Tugadh iasachtaí lenar bhain ús amháin is nach d'fhág gur tharla lagú nó dí-aithint ar shócmhainní bunaidh na n-iasachtaí, d'iasachtaí a ndearnadh idirbheartaíocht ina leith agus a bhain le mortgáiste, agus nár bhain le mortgáiste, toisc nach modhnú suntasach ar na téarmaí a bhí ann. Scoireann GAT de bheith ag meas go bhfuil ath-idirbheartaíocht déanta i leith na n-iasachtaí seo nuair a bheidh 1 bhliain amháin d'aisíocaíochtaí sceidealaithe suas chun dáta, dulta in éag tar éis na hath-idirbheartaíochta. Maidir leis seo, measann GAT go ndearnadh ath-idirbheartaíocht i leith luach €39.81 milliún d'iasachtaí (2018: €73.22 milliún) mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019 agus gur aithníodh €0.20 milliún (2018: €0.38 milliún) d'ioncam úis ar na sócmhainní sin.

31 Nollaig 2019	Líon na n-iasachtaí	Luach lompair €'000
Líon tosaigh na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid tosaigh	13	73,218
Ath-idirbheartaíocht ina leith i rith na bliana	3	39,813
Aisíochta i rith na bliana	-	-
Lúide iasachtaí nach meastar ath-idirbheartaíocht a bheith déanta ina leith a thuilleadh	(13)	(73,218)
Líon na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid deiridh	3	39,813

31 Nollaig 2018	Líon na n-iasachtaí	Luach lompair €'000
Líon tosaigh na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid tosaigh	5	21,833
Ath-idirbheartaíocht ina leith i rith na bliana	13	73,218
Aisíochta i rith na bliana	-	-
Lúide iasachtaí nach meastar ath-idirbheartaíocht a bheith déanta ina leith a thuilleadh	(5)	(21,833)
Líon na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid deiridh	13	73,218

Tráth 31 Nollaig 2019, níor aistríodh aon iasachtaí le haghaidh éadail talún, tráth a dtagtha in aibíocht (2018: €0.93 milliún), le bheith ina n-iasachtaí blianachta a bheadh le híoc ar ais thar tréimhse suas le 30 bliain. Níor fabhraíodh aon úis ar iasachtaí a athraíodh ar theacht in aibíocht dóibh ag 31 Nollaig 2019 (2018: €0.01 milliún).

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Comhchruinniúcháin

Is le húdaráis áitiúla a mbíonn uile faoi cheadú ón Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil, a bhaineann gach iasacht agus suim airgid ar airleacan.

Gné eile den riosca creidmheasa maidir leis an nGníomhaireacht oiread agus atá GAT nochta d'institiúidí (Gníomhaireacht Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta go príomha), a bhfuil infheistíochtaí gearrthéarmacha aici léi. Amhail an 31 Nollaig 2019 ní raibh aon infheistíochtaí ag GAT (2018: €neamhní) i Nótaí Cistáin le GBCN.

Is é Banc Aontais Éireann cpt an fhrithpháirtí maidir le hairgead tirim faoi láthair, agus suim de €0.36 milliún ina seilbh an 31 Nollaig 2019 (2018: €0.59 milliún). Ar an 31 Nollaig 2019, ba é BBB- (2018: BBB-) an rátáil do Bhanc Aontais Éireann ag Standard and Poor's.

(b) Riosca Leachtachta

Is ionann riosca leachtachta agus an riosca go mbeadh deacracht ag GAT maidir le hoibleagáidí óna dliteanais airgeadais a shásamh. Ag deireadh mí na Nollaig 2019, inne GAT athairgeadú ar €0.76 billiún dá chuid nótaí faoi ráthaíocht ar ráta seasta gearrthéarmach a bhí i seilbh Gníomhaireacht Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN).

Tá aibíochtaí ag na nótaí le ráta comhlútacha seo atá scartha de réir idirthréimhsí sé mhí ó Eanáir 2020 go dtí Eanáir 2021. Déantar na rátaí úis a athshocrú gach ráithe, ag corrlach de bhreis is trí mhí ag ráta Euribor, Chomh maith leis sin, tá nóta deich mbliana ag ráta seasta ag GAT dar luach €75m le GBCN a bhfuil dáta aibíochta aige i mí Iúil 2026. Chomh maith leis sin, d'aontaigh GAT idirbhearta téarma sheasta €200m le GBCN, i gcúig cinn de thráinsí de €40m agus dátaí aibíochta sa raon idir Meán Fómhair 2027 agus Meán Fómhair 2046. Chomh maith le sin, tá idirbhearta téarma sheasta €130m ag GAT leis an GBCN le dáta tosaithe do Mheán Fómhair 2018, le dátaí aibíochta sa raon idir Meán Fómhair 2028 agus Lúnasa 2046. D'aontaigh an GAT beart téarma sheasta le luach €210m le GBCN le tús dháta de Lúnasa 2019, i gcúig thráinse, dhá cheann do €60m agus trí cinn do €30m, le dátaí aibíochta ó Meán Fómhair 2028 go Lúnasa 2046. Ag tús 2020, d'aontaigh an GAT beart le luach €400m, tráinse €200m le dáta aibíochta i 2035 agus tráinse €200m eile le dáta aibíochta i 2040. Aontaíodh beart eile le GBCN le déanaí, le tosnú i mí Aibreáin 2021, le luach €175m, le dáta aibíochta i 2036.

Tá na NR faoi ráthaíocht Aire Airgeadais na hÉireann. I gcodarsnacht leis seo, bíonn meántéarma iasachta bunaidh 27 bliain ag iasachtaí agus infháltais (2017: 26 bliain). Is ionann seo ag mímhéaitseáil shuntasach sa phunann aibíochta, ach i bhfianaise na ndearbhuithe a fuarthas ón GBCN maidir le leanúnachas agus oiread na cistíochta ar ráta comhlúthach, is é tuairim an Bhoird go bhfuil dóthain acmhainní ar fáil chun freastal d'aon riosca leachtachta a eascródh as seo go ceann an chéad 24 mí eile. Tá NR ag an GAT le húdaráis áitiúla freisin agus líon beag acu leis an gCiste Comhshaoil (féach Nóta 16).

Agus riosca leachtachta á bhainistiú, coinníonn Bainisteoireacht GAT cruinnithe rialta leis an GBCN, leis na Bainc, CTCanna agus le rannpháirtithe eile sa mhargadh chun an t-éileamh a bheidh ar iasachtaí amach anseo a mheasúnú, chomh maith le riachtanais mhaoiniúcháin; le rochtain ar fhoinsí maoiniúcháin a chomhaontú; le foinsí agus struchtúir mhalartacha mhaoiniúcháin a lorg; idirbheartaíocht a dhéanamh i leith téarmaí agus coinníollacha agus na tiomantais riachtanacha a fháil maidir le maoiniú. Maidir leis seo, tá an GBCN tar éis a dhearbhu go bhfuil riachtanais mhaoiniúcháin GAT i gcomhair 2020 curtha san áireamh mar chuid den phróiseas pleanála foriomlán le haghaidh maoiniúcháin Stáit.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Leagtar amach sa tábla seo a leanas anailís aibíochta ar dhliteanais airgeadais ar bhonn neamhlascaine de réir aibíochta an chonartha atá fanta ag deireadh na bliana.

	Ollsreabhadh		Níos lú	1-3	3 Mhí go	1-5	Níos mó
	Luach Anonn	ainmniúil amach	ná 1 mhí	mhí	1 bhliain	bliana	ná 5 bliana
	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000
31 Nollaig 2019							
Dlíteanais neamhdhíorthaigh							
GBCN Nóta le Ráta Comhlútach FRN	(756,000)	(758,162)	(253,304)	-	(252,858)	(252,000)	-
GBCN Ráta Seasta 10 mBliana	(75,000)	(80,245)	(406)	-	(402)	(3,226)	(76,210)
GBCN Ráta Seasta €200m	(200,000)	(237,214)	0	(936)	(936)	(7,526)	(227,815)
GBCN Ráta Seasta €130m	(130,000)	(168,815)	0	-	(2,211)	(8,887)	(157,716)
GBCN Ráta Seasta €210m	(210,000)	(270,132)	0	-	(3,226)	(12,792)	(254,114)
GBCN Nótaí faoi Ráthaíocht	(540,833)	(541,882)	(513,784)	-	(28,098)	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (LA)	(2,001,418)	(2,004,037)	(211,516)	(294,689)	(1,107,337)	(390,495)	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (MARF)	(4,929)	(4,929)	0	(4,929)	0	-	-
Nótaí faoi Ráthaíocht (Ciste Timpeallachta)	(10,774)	(10,774)	(10,774)	0	0	-	-
lasachtaí BEI agus BCE	(561,022)	(649,574)	0	0	(16,690)	(77,497)	(555,387)
	(4,490,975)	(4,725,764)	(989,784)	(300,554)	(1,411,758)	(752,423)	(1,271,242)

	Ollsreabhadh		Níos lú	1-3	3 Mhí go	1-5	Níos mó
	Luach Anonn	ainmniúil amach	ná 1 mhí	mhí	1 bhliain	bliana	ná 5 bliana
	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000
31 Nollaig 2018							
Dlíteanais neamhdhíorthaigh							
GBCN Nóta le Ráta Comhlútach FRN	(1,008,000)	(1,009,963)	(1,963)	-	(252,000)	(756,000)	-
GBCN Ráta Seasta 10 mBliana	(75,000)	(81,050)	(406)	-	(400)	(3,226)	(77,018)
GBCN Ráta Seasta €200m	(200,000)	(238,432)	-	(931)	(957)	(7,506)	(229,038)
GBCN Ráta Seasta €130m	(130,000)	(166,948)	-	-	(2,074)	(8,247)	(156,627)
GBCN Nótaí faoi Ráthaíocht	(144,524)	(144,540)	(144,540)	-	-	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (LA)	(1,848,859)	(1,852,585)	(623,955)	(299,436)	(929,194)	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (MARF)	(1,609)	(1,609)	(1,609)	-	-	-	-
Nótaí faoi Ráthaíocht (Ciste Timpeallachta)	(29,737)	(29,737)	(29,737)	-	-	-	-
lasachtaí BEI agus BCE	(347,342)	(385,575)	-	-	(4,403)	(35,769)	(345,403)
	(3,785,071)	(3,910,439)	(802,210)	(300,367)	(1,189,028)	(810,748)	(808,086)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Bainistíocht an riosca leachtachta

Is é beartas GAT i ndáil leis an riosca leachtachta a chinntiú, trí athbhreithniú go tráthrialta ar an riachtanas maidir le sreabhadh airgid, gur féidir léi a cuid dualgaí maoinithe a shásamh go ceann tréimhse cuí amach roimpi.

Ceadaíonn an Bord leasú síor-rialta ar an bPlean Corparáide cúig bliana sa chéad leath de gach bliain. Cuirtear i gcuntas lena linn sin ríomh inmheánach GAT féin i ndáil le hacmhainní, meastacháin faoi iasachtaí ar airleacan, iasachtaí a bheidh ag aibiú i rith na bliana agus roghanna ó thaobh maoinithe. Cuirtear athbhreithniú rialta maidir le riocht airgeadais GAT i láthair an Bhoird chomh maith le cuntais bhainistíochta mhíosúla.

Déanann an Bord athbhreithniú go rialta ar an gclár fiachais reatha, lena n-áirítear tuairisc gach ráithe ar chistí comhoiriúnacha, ar shuímeanna a fuarthas ar iasacht agus suimeanna ar airleacan de réir chineál na n-iasachtaí agus an tráth aibíochta, chomh maith le mionchuntas ar chaipiteal, struchtúr rátaí úis, comhdhéanamh an airgeadra, costais iasachta, agus próifíl aibíochta.

Déanann GAT maoiniú ar a cuid oibriúcháin trí mheascán d'eisiúintí bannaí, páipéar Eurothrachtála agus Nótaí faoi Rátháíocht, rótharraingtí bainc agus brabús coinnithe. Bhí €1.91bn de GNannna ceannaithe ag an GBCN mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019 (2018: €1.56bn).

Mar gheall ar na dearbhuithe atá an GBCN tar éis a thabhairt maidir le leanúnachas agus oiread na cistíochta ar ráta comhlúthach, is é tuairim an Bhoird go bhfuil dóthain acmhainní ar fáil chun freastal d'aon riosca leachtachta a eascródh as seo go ceann an chéad 12 mí eile. Tá NR ag GAT le húdaráis áitiúla freisin agus líon beag acu le Cistí Comhshaoil agus MARP (féach Nóta 16). Bíonn áiseanna rótharraingthe na GAT (€50 milliún ar fáil ar 31 Nollaig 2019) faoi réir ag athbhreithniú bliantúil ag bainc éirí na GAT.

Ba é 0.59% é arna thabhairt de réir na bliana i gcomparáid le 0.64% sa bhliain 2018 a bhí i gceist le meánchostas fhiachas na GAT sa bhliain 2019 mar gheall go príomha ar an laghdú i rátaí úis, agus mar gheall ar rátaí níos ísle a ghearradh ag GBCN i 2019.

(c) Rioscaí margaidh

Is ionann riosca margaidh agus an baol go rachadh athrú ar phraghsanna an mhargaidh, mar shampla rátaí úis agus rátaí malairte eachtraí, i bhfeidhm ar ioncam GAT nó ar luach na n-ionstraimí airgeadais atá ina seilbh. Is é cuspóir na bainistíochta rioscaí margaidh go laghdófar oiread agus is féidir nó go bhfaighfear réidh go hiomlán le nochtacht do rioscaí an mhargaidh.

Bainistíocht rioscaí margaidh

Dealaíonn GAT rioscaí margaidh a dheighilt ina rioscaí a bhaineann le hathrú ar rátaí athraitheacha úis, i rátaí malairte eachtraí agus i mboilsciú. Déantar bainistíocht ar nochtadh do riosca maidir le rátaí úis trí neamhréir idir a bhfuil faighte ar iasacht agus a bhfuil tugtha ar airleacan ag an GAT faoi scáth gach clár faoi leith - ráta innéacsnaastha, ráta seasta agus ráta comhlúthach, a chúngú oiread agus is féidir sin. Cuirtear na neamhchinnteachtaí seo a leanas san áireamh agus an beartas á shocrú i leith:

- cásanna in ar féidir le iasachtaithe iasacht a fhuascailt gan phionós;
- cásanna ina bhféadfadh nach mbeadh glacadh i gcónaí ag margaí speisialaithe (e.g. innéacsnaastha) le heisiúintí agus le fuascailtí; agus,
- cásanna ina bhfuil gnó na GAT faoi réir athruithe i mbeartas rialtais.

Is é cur chuige ginearálta GAT i ndáil le bainistiú nochtadh riosca ó thaobh rátaí úis ná corrlaigh a shaothrú chun cur leis an mbrabúsacht agus beart a dhéanamh chomh maith trí rátaí úis a shocrú lena gcosnaítear an GAT ar rioscaí iarmhairte, de réir mar a fheictear sin, trí thagairt a dhéanamh do chásanna agus do thiomhdí éagsúla. Déanann an Bord measúnú ar an gcás go rialta agus socraíonn leibhéal na gcúlchistí atá de dhíth uair sa bhliain.

Tuairiscíonn an Bhainistíocht don Bhoird gach ráithe maidir leis an Ráta Riosca Úis sa Chlár Comhardaithe.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Tar éis an síneadh a cuireadh leis an aibíocht uasta do nótaí eisithe faoi Chlár Nótaí faoi Ráthaíocht GAT, d'fhaomhaigh an Bord tacar de tháirgí iasachta ar ráta seasta a bhí dírithe ar údaráis áitiúla (ÚÁnna) agus comhlachtaí tithíochta ceadaithe (CTCanna) go déanach in 2016. Ina theannta sin, tá rochtain ag GAT ar chistiú fadtéarmach ar ráta seasta do thógáil nua agus do thionscadail iarfheistithe ón mBanc Eorpach Infheistíochta agus ó Bhanc Forbartha Chomhairle na hEorpa araon. Mar gheall air sin, tá beagnach gach gnó nua faoina dtugann Údaráis Áitiúla, CTCanna agus institiúidí ardoideachais bunaithe ar ráta seasta, rud as a n-eascaíonn ráta riosca úis féideartha ar chlár comhardaithe GAT.

Déantar anailís ar na holldlíteanais airgeadais thíos:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Ráta seasta	1,926,913	1,047,973
Ráta Comhlúthach:		
Euribor	2,806,342	2,945,245
	4,733,255	3,993,218

Thug GAT airleacain nua ar ráta seasta agus ráta comhlúthach i rith na bliana airgeadais. Ráta seasta €364.58 milliún; ráta comhlúthach €67.08 milliún. (2017: Ráta seasta €191.38 milliún; Ráta comhlúthach €53.95 milliún).

Próifíl riosca maidir le ráta úis ar shócmhainní airgeadais mar a bhí ag:

	31 Nollaig 2019	31 Nollaig 2018
Meánráta úis seasta ualaithe	2.28%	2.28%
Meánráta úis comhlúthach ualaithe	1.28%	1.27%
Meántréimhse ualaithe a bhaineann le sócmhainní ar ráta úis seasta	23.6 years	23.4 years

Is iasachtaí ar feadh 25 go 30 bliain a eisítear de iasachtaí le CTCanna, institiúidí ardoideachais agus údaráis áitiúla ar ráta seasta ó GAT agus ba iasachtú ráta seasta 34% de na hiasachtaí le údaráis áitiúla agus iasachtaí le CTCanna agus institiúidí ardoideachais 66% atá fágtha. Iasachtaí d'údaráis áitiúla ar feadh tréimhsí idir aon bhliain amháin agus caoga bliain atá i gceist leis na hiasachtaí ar ráta comhlúthach. Bunaithe ar iarmhéideanna iasachta bunaidh ar airleacan, is téarma 26 bliain (2018: 27 bliain) an meán téarma bunaidh ualaithe le haghaidh iasachta bunaidh.

Déantar anailís ar phríomhshuimeanna na ndlíteanas airgeadais thíos:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Ráta seasta	1,114,111	685,000
Ráta Comhlúthach:		
Euribor	3,376,864	3,100,071
	4,490,975	3,785,071

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Próifíl riosca ráta úis na ndlíteanas airgeadais mar a bhí ag deireadh na bliana dar dáta:

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Meánráta úis seasta ualaithe	1.19%	1.23%
Meántréimhse ualaithe a bhaineann le sócmhainní ar ráta úis seasta (blianta)	20.7 years	20.3 years
Meánráta úis comhlúthach ualaithe	0.27%	0.51%
Meántréimhse ualaithe dá bhfuil dliteanas ar ráta úis athraitheach socraithe (laethanta)	141 days	137 days

Áirítear cistiúchán níos fadtéarmaí ar ráta seasta leis an GBCN agus leis an mBanc Eorpach Infheistíochta agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa le dliteanas ar ráta seasta. Cuimsíonn na dliteanas airgeadais ar ráta comhlúthach iasachtaí bainc agus Nótaí faoi Ráthaíocht lena ngabhann ús ar rátaí a shocraítear roimh ré ar feadh tréimhsí idir trí mhí agus sé mhí trína gcur i gcomórtas le Euribor trí mhí agus sé mhí. Creideann na Stiúrthóirí gurb íomchuí fiachas den sórt sin a rangú mar ráta comhlúthach.

Léiríonn an tábla seo a leanas aibíocht chonarthaí agus athphraghsáil sócmhainní airgeadais ag dáta deireadh na bliana:

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2019 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2019 €'000
Aibíocht agus ráta úis sócmhainní airgeadais		
Suimeanna dlite i mí amháin nó níos lú	92,621	2,820,537
Suimeanna dlite idir aon mhí agus trí mhí	0	0
Suimeanna dlite idir trí mhí agus dhá mhí déag	446,989	1,311
Suimeanna dlite idir bliain amháin agus dhá bhliain	21,886	103
Suimeanna dlite idir dhá bhliain agus trí bliana	18,865	7
Suimeanna dlite idir trí bliana agus ceithre bliana	11,173	16
Suimeanna dlite idir ceithre bliana agus cúig bliana	20,020	1,948
Suimeanna dlite tar éis níos mó ná cúig bliana	4,121,700	1,909,332
	4,733,254	4,733,254

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2018 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2018 €'000
Aibíocht agus ráta úis sócmhainní airgeadais		
Suimeanna dlite i mí amháin nó níos lú	91,846	2,957,453
Suimeanna dlite idir aon mhí agus trí mhí	-	-
Suimeanna dlite idir trí mhí agus dhá mhí déag	449,696	945
Suimeanna dlite idir bliain amháin agus dhá bhliain	21,095	1,412
Suimeanna dlite idir dhá bhliain agus trí bliana	12,580	128
Suimeanna dlite idir trí bliana agus ceithre bliana	16,457	9
Suimeanna dlite idir ceithre bliana agus cúig bliana	13,536	63
Suimeanna dlite tar éis níos mó ná cúig bliana	3,388,008	1,033,208
	3,993,218	3,993,218

Léiríonn an tábla seo a leanas aibíocht agus athphraghsáil phríomhshuimeanna na ndliteanas airgeadais ag dáta deireadh na bliana:

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2019 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2019 €'000
Aibíocht, bearta leachtachta agus ráta úis dliteanas airgeadais		
In aibíocht i mí amháin nó níos lú	1,531,682	2,069,892
In aibíocht idir mí amháin agus trí mhí	229,433	254,433
In aibíocht idir trí mhí agus dhá mhí déag	1,301,839	1,052,539
In aibíocht i níos mó ná 1 bhliain agus níos lú ná 2 bhliain	252,000	0
In aibíocht i níos mó ná 2 bhliain agus níos lú ná 3 bliana	0	0
In aibíocht i níos mó ná 3 bliana agus níos lú ná 4 bliana	0	0
In aibíocht i níos mó ná 4 bliana agus níos lú ná 5 bliana	0	0
In aibíocht i níos mó ná 5 bliana	1,176,022	1,114,111
	4,490,976	4,490,975

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2018 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2018 €'000
Aibíocht, bearta leachtachta agus ráta úis dliteanas airgeadais		
In aibíocht i mí amháin nó níos lú	833,312	870,155
In aibíocht idir mí amháin agus trí mhí	264,880	292,380
In aibíocht idir trí mhí agus dhá mhí déag	1,178,537	1,181,536
In aibíocht i níos mó ná 1 bhliain agus níos lú ná 2 bhliain	504,000	504,000
In aibíocht i níos mó ná 2 bhliain agus níos lú ná 3 bliana	252,000	252,000
In aibíocht i níos mó ná 3 bliana agus níos lú ná 4 bliana	-	-
In aibíocht i níos mó ná 4 bliana agus níos lú ná 5 bliana	-	-
In aibíocht i níos mó ná 5 bliana	752,342	685,000
	3,785,071	3,785,071

Áiseanna tiomanta neamhtharraingthe

Bhí luach €41.7 milliún (2018: €277.7 milliún) d'áiseanna tiomanta neamhtharraingthe ag GAT mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2019, is iad seo na suimeanna seo atá fós le tarraingt ar áiseanna tiomanta ceadaithe.

Íogaireacht i leith riosca ráta úis

Bheadh tionchar ag anailís ar íogaireacht GAT i leith ardú nó laghdú i rátaí úis margaidh (ag glacadh leis go mbíonn seasamh cláir chomhordaithe seasta ann) ar ghnóthachain/(caillteanas) don bhliain airgeadais mar seo a leanas:

	100 bp d'ardú comhthreomhar €'000 gnóthachan	100 bp de laghdú comhthreomhar €'000 (caillteanas)	50 bp d'ardú comhthreomhar €'000 gnóthachan	50 bp de laghdú comhthreomhar €'000 (caillteanas)
At 31 Nollaig 2019	2,552	(10,980)	1,276	(4,158)
At 31 Nollaig 2018	993	(10,522)	(474)	(4,286)

Rinneadh na figiúirí thuas a ríomh trí mhaoiniú Nótaí faoi Ráthaíocht ar ráta athraitheach ar na dátaí thuas leis na hiarmhéideanna gan íoc ar iasachtaí ar airleacan ar ráta athraitheach a fhritháireamh. Glactar le meánfhigiúr lárphointe don bhliain de réir an fhéilire, ó thaobh méaduithe ar rátaí úis thuas. Ní bhíonn suimeanna ar airleacan ar ráta seasta ná maoiniú ar ráta seasta íogair maidir le hathruithe i rátaí úis an mhargaidh agus, dá bhrí sin, ní chuirtear san áireamh san anailís seo iad.

Luach Cóir

Leagtar amach sna táblaí seo a leanas luach cóir na sócmhainní agus na ndlitéanas airgeadais mar a bhí an 31 Nollaig 2019 agus an 31 Nollaig 2018.

Táthar den tuairim gur meastachán réasúnta ar an luach cóir an tsuim ghlanluacha a luaitear le gach sócmhainn nó dlitéanas eile nach ar a luach cóir atá sé á iompar. Cuirtear faisnéis le haghaidh iasachtaí i láthair thíos:

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

	Luach Annon €'000	Luach Cóir €'000
31 Nollaig 2019		
Sócmhainní airgeadais		
<i>lasachtaí agus Infháltais:</i>		
Ráta seasta	1,926,913	2,413,256
Ráta comhlúthach	2,806,342	3,143,921
	4,733,255	5,557,177
Dlíteanais airgeadais		
Ráta seasta	1,114,111	1,129,515
Ráta comhlúthach	3,376,874	3,376,874
	4,490,985	4,506,389

Táthar den tuairim gur meastachán réasúnta ar an luach cóir an tsuim ghlanluacha a luaitear le gach sócmhainn nó dlíteanas eile nach ar a luach cóir atá sé á iompar. Ní raibh fiachas stoic ráta seasta san áireamh i bhfigiúr anuraidh agus cuirtear in iúl arís anois é le iomlán stoic ráta seasta ag deireadh na bliana a chuir san áireamh. Cuirtear faisnéis le haghaidh iasachtaí i láthair thíos:

	Luach Annon €'000	Luach Cóir €'000
31 Nollaig 2018		
Sócmhainní airgeadais		
<i>lasachtaí agus Infháltais:</i>		
Ráta seasta	1,047,973	1,126,316
Ráta comhlúthach	2,945,245	2,956,005
	3,993,218	4,082,321
Dlíteanais airgeadais		
Ráta seasta	685,000	676,256
Ráta comhlúthach	3,100,071	3,100,071
	3,785,071	3,776,327

Feidhmíonn GAT i margadh sách speisialta lena bhfreastalaítear ar riachtanas le maoiniú d'údaráis áitiúla agus don tithíocht shóisialta. Is deacair mar sin faisnéis mhargaidh a fháil ar a ríomhaí luach cothrom dá sócmhainní agus dlíteanas innéacsnaasctha agus ar ráta seasta. Táthar tar éis luachanna cothroma sócmhainní agus dlíteanas airgeadais ar ráta seasta a lascaíniú agus úsáid á baint as torthaí bhannaí ábhartha de chuid Rialtas na hÉireann de réir mar a bhí ar dháta an ráiteas ar staid an airgeadais. Tá seo bunaithe ar a nochtá is atá an GAT do rioscaí ceannasacha faoi mar a phléitear sa chuid den nóta seo a bhaineann le rioscaí ó thaobh leachtachta. Faoi mar a bhí amhlaidh sa bhliain roimhe, taispeántar sócmhainní agus dlíteanais ar ráta comhlúthaigh ar an luach par atá dlite dóibh toisc gur téarma gearrthéarmach a n-aibíochtaí.

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Is ionann luach cóir shócmhainní na GAT arna ríomh agus €5.56 billiún (2018: €4.08 billiún) agus tá luach cothrom a cuid dlíteanas measta ag €4.51 billiún (2018: €3.78 billiún). D'fhéadfadh suim difriúil go maith teacht chun cinn dá mbeadh duine le húsáid a bhaint as toimhdí malartacha le luach cothrom a ríomh. Agus sin á roghnú mar mhodheolaíocht, socraíodh gur thug a luach trí thagairt do rátaí inathraitheacha, léargas níos cruinne ar an scéal agus go rabhthas in ann idir shócmhainní agus dhlíteanas a mheasúnú ar bhonn cosúil le chéile.

19. Gluaiseacht in airgead tirim, acmhainní leachtacha agus airgeadú

Anailís ar athruithe ar ghlan-suim an fhiachais	At 31 Nollaig 2018 €'000	Sreabhadh Airgid €'000	Gluaiseachtaí Neamh-airgid €'000	At 31 Nollaig 2019 €'000
Airgead tirim agus a choibhéis	589	(228)	-	361
Rótharraingt	-	-	-	-
	589	(228)	-	361
Nótaí faoi Ráthaíocht	(3,437,729)	(492,225)	-	(3,929,954)
Iasachtaí Baint	(347,342)	(213,680)	-	(561,022)
Ús iníoctha ar áiseanna	(5,170)	(997)	-	(6,167)
	(3,790,241)	(706,902)	-	(4,497,143)
Glanfhiachas	(3,789,652)	(707,130)	-	(4,496,782)

B'ionann na fáлтаí ó iasachtaí a eisíodh le linn 2019 agus €58.55 billiún (2018: €51.16 billiún) agus b'ionann aisíocaíocht iasachtaí le linn 2019 agus €58.57 billiún (2018: €51.18 billiún).

20. Scairchaipiteal

Tá 30,000 gnáthscair ann ar luach €1.30 (2018: 30,000 scair ar luach €1.30), iad údaraithe, leithroinnte, glaoite agus láníoctha sa chaoi agus go mb'ionann a luach iomlán agus €39,000 ar an 31 Nollaig 2019 (2018: €39,000).

21. Réiteach an bharrachais choinnithe

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Barrachas coinnithe ag tús na bliana	199,970	171,975
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain airgeadais	38,506	27,995
Barrachas coinnithe ag deireadh na bliana	238,476	199,970

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (Ar lean)

22. Réiteach chistí na scairshealbhóirí

	31 Nollaig 2019 €'000	31 Nollaig 2018 €'000
Cistí scairshealbhóirí ag tús na bliana	200,009	172,014
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain airgeadais	38,506	27,995
Cistí scairshealbhóirí ag deireadh na bliana	238,515	200,009

23. Ceangaltas maidir le hiasachtaí

Maidir le hiasachtú ionchais de chuid GAT do CTCanna, ceadáíodh iarratais ar iasachtaí de €450 milliún ach nár tarraingíodh síos an 31 Nollaig 2019 (2018: €454 milliún).

24. Imeachtaí tar éis ráiteas um staid airgeadais

Níor tharla aon imeacht suntasach tar éis dheireadh na bliana a d'fhágfadh go dteastódh nochtadh nó coigeartú ar na cuntais.

25. Dliteanas Teagmhasach

Níl aon díbhinn le fógairt i gcomhair 2019.

26. Faomhadh na Ráiteas Airgeadais

D'aontaigh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais iniúchta, atá de réir an leagan amach atá ceadaithe ag an Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, ar an 26 Márta 2020.

Rúnaí

Tom Conroy, ACMA, CGMA

Oifig Chláraithe

46 Faiche Stiabhna,
Baile Átha Cliath 2.
Eircode D02 WK60

Uimh. Chláraithe: 87513

T +353 1 872 5722

R cosec@hfa.ie

G www.hfa.ie

Iníúcháirí

JPA Brenson Lawlor Cuntasóirí Cairte,
Comhlacht Iníúcháireachta Reachtúla,
Cearnóg Argyle,
Bóthar Morehampton,
Domhnach Broc,
Baile Átha Cliath 4.

Aturnaetha

McCann FitzGerald,
Riverside One,
Cé Sir John Rogerson,
Baile Átha Cliath 2.

Baincéirí

Bainc-Aontas Éireann cpt.,
Ionad an Bhainc,
Droichead na Dothra,
Baile Átha Cliath 4.

An Ghníomhaireacht Airgeadais Do Thithe Cpt.

46 Faiche Stiabhna
Baile Átha Cliath 2
Éire

T +353 1 872 5722

F +353 1 872 5878

R cosec@hfa.ie

www.hfa.ie

HFA

An Ghníomhaireacht
Airgeadais Tithíochta
Housing Finance Agency

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland